

NIEUWSBRIEF • RECHTSPRAAK EUROPA

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

Inhoud.....	1
Leeswijzer.....	4
Deel I - Rechtspraak.....	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B).....	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V).....	10
Belastingen.....	18
Belastingen, accijns.....	20
Belastingen, btw (Fi - S).....	21
Belastingen, douane en tariefindeling	28
Belastingen, vennootschapsbelasting	29
Brexit.....	29
Civiel.....	30
Consumenten (C)	30
COVID-19	31
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S).....	32
Diensten, elektronische communicatiediensten	33
Digitale markt.....	34
Discriminatie	35
Eigendomsrecht.....	35
Energiemarkt	37

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr).

Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Sophie Abelsma, Roel Andrea, Remco den Arend, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keereweer, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel, Charlotte Roseboom, Nynke Veenstra en Bonita van Vliet.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Europese monetaire Unie en Bankenunie.....	39
Europese subsidies	40
Familieleven en familierecht.....	40
Financiële diensten en markten (B – S)	42
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.....	44
Geografische oorsprongsbenaming	45
Gewasbeschermingsmiddelen	45
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	46
Godsdienstvrijheid (B)	47
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	48
Handel en anti-dumping	48
IE - Intellectuele eigendom	49
Insolventie.....	52
Institutioneel	52
Interstatelijke klachten	52
IPR.....	52
Kansspelen.....	54
Landbouw en visserij (B)	55
LHBT-rechten	56
Luchtvaart (C).....	56
Manipulatiesoftware auto's.....	57
Mededinging	57
Mensenhandel	60
Milieu, natuur, duurzame energie.....	60
Ne bis in idem (B – S).....	64
Overlevering en uitlevering (S).....	64
Prejudiciële procedure HvJ.....	67
Privacy en persoonsgegevens	67
Procesrecht en recht op eerlijk proces	69
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht.....	70
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	71
Rechtsbeginselen EU	74
Rechtsstaat en rechterlijke macht	74
Recht op leven.....	78
Staatsteun.....	80
Strafrecht	83
Terrorisme en witwassen (S).....	86
Toegang tot documenten.....	87

Vennootschappen.....	87
Vervoer en reizen	88
Verzekeringen	92
Vrij verkeer.....	92
Vrijheid van meningsuiting.....	92
Deel II – Algemeen	95
Cursus en opleiding.....	95
Nieuwsbrieven	97
NL zaken bij het HvJEU.....	98
NL zaken bij het EHRM	113
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM.....	121

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 24 maart 2021 – zaak C-771/19 – NAMA e.a. – Griekenland – ECLI:EU:C:2021:232 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Uitsluiting inschrijver vóór de gunning – Verweermiddelen in beroep

Richtlijn 92/13/EEG. Attico Metro heeft een aanbesteding uitgeschreven voor technische adviesdiensten voor de uitbreiding van de metro van Athene (Griekenland) met een waarde van ongeveer 21,5 miljoen EUR. Als gunningscriterium gold de economisch voordeligste offerte op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Volgens de aankondiging van de opdracht werden in de eerste fase van de procedure de bewijsstukken en de technische offerten van de gegadigden gecontroleerd, terwijl in de tweede fase de opening van de economische offerten en de globale beoordeling plaatsvonden.

Vier ondernemers hebben elk een offerte ingediend. In de eerste fase van de procedure heeft het beoordelingscomité van de aanbestedende dienst voorgesteld om de offerte van een van deze gegadigden af te wijzen in het stadium van de controle van de technische offerten. In het bijzonder werd de door NAMA ingediende offerte van het vervolg van de procedure uitgesloten omdat de ervaring van bepaalde leden van zijn team op het gebied van bouwwerkzaamheden niet voldeed aan de vereisten van de aankondiging van de opdracht. Op 26 maart 2019 heeft NAMA bij de AEPP een bestuurlijk beroep ingesteld tegen dit besluit, waarbij het zowel de afwijzing van zijn technische offerte als de toelating van die van SALFO betwistte.

Hof: Artikel 1, leden 1 en 3, artikel 2, lid 1, onder a) en b), en artikel 2 bis, lid 2, van richtlijn 92/13/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat een inschrijver die van een procedure voor de aanbesteding van een overheidsopdracht is uitgesloten in een stadium vóór het stadium waarin de opdracht wordt gegund, en wiens verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van het besluit waarbij hij van deze procedure werd uitgesloten, is verworpen, in zijn gelijktijdig ingediende verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van het besluit waarbij de offerte van een andere inschrijver werd toegelaten, alle middelen kan aanvoeren die betrekking hebben op schending van het Unierecht inzake overheidsopdrachten of de nationale voorschriften waarin dit recht is omgezet, met inbegrip van middelen die geen verband houden met de onregelmatigheden op grond waarvan zijn offerte is uitgesloten. Aan deze mogelijkheid wordt niet afgedaan door de omstandigheid dat het bestuurlijke beroep dat deze inschrijver krachtens het nationale recht vooraf bij een onafhankelijke nationale instantie moet instellen tegen het besluit tot uitsluiting, is afgewezen, mits die afwijzing nog geen kracht van gewijsde heeft verkregen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 14 december 2020 (ECER 22.2.21) - [C-68/21](#) en [C-84/21](#) - [Iveco Orecchia e.a.](#)

Aanbesteding voor de levering van reserveonderdelen voor autobussen – Niet originele, maar equivalente onderdelen

Richtlijn 2007/46. Richtlijn 2007/46/EG .Richtlijn 2004/17/EG. Richtlijn 2014/24/EU. APAM heeft een openbare aanbesteding uitgeschreven voor de levering gedurende twee jaar van originele Iveco-onderdelen of daaraan gelijkwaardige reserveonderdelen voor autobussen. Daarbij waren offertes toegelaten van niet-originele doch equivalente reserveonderdelen. Volgens het bestek moest, waar verplicht, het goedkeuringscertificaat worden overgelegd. Aan de aanbesteding namen drie inschrijvers deel, waaronder Iveco Orecchia en Veneta Servizi International. Bij besluit van 29-01-2019, heeft APAM de opdracht definitief gegund aan Veneta Servizi, de inschrijver die als eerste werd gerangschikt. Iveco Orecchia, de als tweede gerangschikte inschrijver, is bij de bestuursrechter in eerste aanleg opgekomen tegen het gunningsbesluit, de besluiten waarbij de begunstigde tot de aanbesteding werd toegelaten, alsook de aankondiging van de overheidsopdracht en het bestek.

Vraag is o.a. of de aanbestedende dienst niet-originele reserveonderdelen voor een voertuig mag aanvaarden, waarbij de inschrijver geen certificaat levert maar slechts een verklaring dat het onderdeel gelijkwaardig is aan het goedgekeurde origineel?

EUROPESE COMMISSIE

Commissie publiceert mededeling over tegengaan van collusie bij overheidsopdrachten ([ECER](#))

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 8 maart 2021 - B. t. Zwitserland – arrest van 20 oktober 2020 - persbericht – persbericht verwijzing - 78630/12 – ECLI:CE:ECHR:2020:1020JUD007863012

Gelijke behandeling – Weduwnaarspensioen – Family life – Protocolen bij Verdrag

Artikel 14 EVRM. Artikel 8 EVRM. Het beginsel van gelijke behandeling is ook vastgelegd in de Zwitserse grondwet. Een wet uit 1948 bepaalt echter dat een weduwnaarspensioen stopt als het jongste kind meerderjarig wordt, terwijl de uitkering van een weduwe dan nog doorloopt.

Het hof herhaalt dat het EVRM een 'living instrument' is, dat moet worden geïnterpreteerd naar de huidige omstandigheden. De veronderstelling dat de man financieel voor zijn echtgenote zal zorgen, vooral als er kinderen zijn, gaat niet langer op en kan het verschil in behandeling niet rechtvaardigen. Slechts zeer zwaarwegende redenen zouden de ongelijke behandeling kunnen rechtvaardigen, en die zijn niet aangevoerd.

Het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven is eveneens in het geding omdat het doel van het weduwnaars-/weduwenpensioen is de achtergebleven partner in staat te stellen het gezinsleven te organiseren. Nadat zijn vrouw bij een verkeersongeval om het leven was gekomen heeft klager hun jonge kinderen alleen opgevoed en heeft zijn carrière niet kunnen voortzetten. Nu is hij eind vijftig, en zal na 16 jaar niet gemakkelijk kunnen terugkeren op de arbeidsmarkt. Niet valt in te zien waarom de situatie voor hem minder moeilijk zou zijn dan voor een weduwe. Derhalve schending van artikel 14 EVRM en artikel 8 EVRM.

Overigens gaf de Zwitserse rechter in het EHRM een aparte opinie, waarin zij aandacht vraagt voor de betekenis van de Protocolen bij de interpretatie van het Verdrag. Het EHRM vervult in deze zaak immers in feite weer de rol van 'hoogste rechter in sociale-verzekeringskwesies', jegens een lidstaat die het 1^e Protocol niet heeft ondertekend. Rechter Keller stemde wel mee met de meerderheid omdat de verschillende behandeling van weduwen en weduwnaars tegenwoordig niet meer te rechtvaardigen is.

HvJ – ARREST – 9 maart 2021 – zaak C-344/19 – Radiotelevizija Slovenija – Grote Kamer – Slovenië – ECLI:EU:C:2021:182 – persbericht – conclusie – arrest

Arbeidstijd - Oproepdienst

Richtlijn 2003/88/EG. Richtlijn 89/391/EEG. Onder welke voorwaarden kan de tijd die een werknemer tijdens oproepdiensten doorbrengt als arbeidstijd worden aangemerkt (in het licht van EU-arbeidstijdrichtlijn 2003/88)? Het Hof heeft zich al eerder uitgesproken over dergelijke kwesies, maar de feiten zijn bijzonder in deze zaak. Het gaat om een gespecialiseerd technicus van een televisieomroep, die gedurende een 'bereikbaarheidsperiode' in de buurt van de werkplek bleef omdat de werkplek moeilijk toegankelijk was en ver verwijderd van zijn woonplaats lag.

Het Hof oordeelt dat een wachtdienst waarbij de werknemer permanent bereikbaar moet zijn, slechts integraal als arbeidstijd kan worden beschouwd wanneer de verplichtingen die de betrokkene opgelegd krijgt hem aanzienlijk beperken in zijn mogelijkheden om tijdens die dienst zijn vrije tijd in te vullen. Organisatorische problemen die een wachtdienst voor de werknemer

met zich kan brengen en die het gevolg zijn van natuurlijke omstandigheden of van zijn vrije keuze, zijn niet relevant. Zie ook het op dezelfde datum uitgesproken arrest in de zaak C-580/19.

Hof: Artikel 2, punt 1, van richtlijn 2003/88/EG moet aldus worden uitgelegd dat een wachtdienst met permanente bereikbaarheid waarbij van een werknemer enkel wordt verlangd dat hij telefonisch bereikbaar is en zo nodig binnen het tijdsbestek van een uur op zijn werkplek kan arriveren, en waarbij hij in een dienstwoning kan verblijven die zijn werkgever hem op die plek ter beschikking stelt, zonder dat hij daar hoeft te blijven, enkel integraal „arbeidstijd” in de zin van die bepaling vormt indien uit een totaalbeoordeling van alle omstandigheden van de zaak – en met name van de gevolgen van een dergelijk tijdsbestek en in voorkomend geval van het gemiddeld aantal interventies tijdens die dienst – blijkt dat gedurende de betrokken dienst aan de werknemer zodanige verplichtingen worden opgelegd dat hij objectief en aanzienlijk wordt beperkt in zijn mogelijkheden om tijdens die dienst de tijd waarin geen beroepswerkzaamheden van hem worden verlangd, vrij in te vullen en aan zijn eigen interesses te besteden. Dat de onmiddellijke omgeving van zijn werkplek weinig recreatiemogelijkheden biedt, is bij deze beoordeling irrelevant.

HvJ – ARREST – 9 maart 2021 – zaak C-580/19 – Stadt Offenbach am Main – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:183 – persbericht – conclusie – arrest

Arbeidstijd - Oproepdienst

Richtlijn 2003/88/EG. Richtlijn 89/391/EEG. Onder welke voorwaarden kan de tijd die een werknemer tijdens oproepdiensten doorbrengt als arbeidstijd worden aangemerkt (in het licht van EU-arbeidstijdrichtlijn 2003/88)?

Het Hof oordeelt dat een wachtdienst waarbij de werknemer permanent bereikbaar moet zijn, slechts integraal als arbeidstijd kan worden beschouwd wanneer de verplichtingen die de betrokkene opgelegd krijgt hem aanzienlijk beperken in zijn mogelijkheden om tijdens die dienst zijn vrije tijd in te vullen. Organisatorische problemen die een wachtdienst voor de werknemer met zich kan brengen en die het gevolg zijn van natuurlijke omstandigheden of van zijn vrije keuze, zijn niet relevant.

In deze zaak gaat het om een brandweerman die, in geval van een oproep binnen 20 minuten in werkkleding met het hulpverleningsvoertuig de stadsgrens van zijn standplaats moet kunnen bereiken. Zie ook het op dezelfde datum uitgesproken arrest in de zaak C-344/19.

Hof: Artikel 2, punt 1, van richtlijn 2003/88/EG moet aldus worden uitgelegd dat een wachtdienst waarbij een werknemer permanent bereikbaar moet zijn en waarbij hij in interventiekleding en met het door zijn werkgever ter beschikking gestelde dienstvoertuig binnen het tijdsbestek van twintig minuten de stadsgrenzen van zijn standplaats moet kunnen bereiken met gebruikmaking van de speciale voorrang- en doorgangsrechten die voor dit voertuig gelden, enkel integraal „arbeidstijd” in de zin van die bepaling vormt indien uit een totaalbeoordeling van alle omstandigheden van de zaak – en met name van de gevolgen van een dergelijk tijdsbestek en in voorkomend geval van het gemiddeld aantal interventies tijdens die dienst – blijkt dat gedurende de betrokken dienst aan de werknemer zodanige verplichtingen worden opgelegd dat hij objectief en aanzienlijk wordt beperkt in zijn mogelijkheden om tijdens die dienst de tijd waarin geen beroepswerkzaamheden van hem worden verlangd, vrij in te vullen en aan zijn eigen interesses te besteden.

- E** EU-Hof: Oproepdienst die de werknemer aanzienlijk beperkt bij de invulling van zijn vrije tijd kan als arbeidstijd worden aangemerkt (ECER)

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-585/19 – Academia de Studii Economice din București – Roemenië – ECLI:EU:C:2021:210 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Arbeidstijd – Rusttijd - Meerdere arbeidsovereenkomsten

Richtlijn 2003/88/EG. Nederland, België, Letland, Oostenrijk, Polen, Finland en Noorwegen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak. Zijn de grenzen aan de duur van de werkdag en de werkweek ook van toepassing indien een werknemer meerdere overeenkomsten met dezelfde werkgever heeft gesloten (in het licht van de arbeidsduurrichtlijn 2003/88/EG)? Of moeten zij per overeenkomst worden toegepast?

Hof: Artikel 2, punt 1, en artikel 3 van richtlijn 2003/88/EG moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer een werknemer met dezelfde werkgever meerdere arbeidsovereenkomsten heeft gesloten, de in dat artikel 3 bepaalde minimale dagelijkse rusttijd van toepassing is op al deze overeenkomsten gezamenlijk en niet op elk van die overeenkomsten afzonderlijk.

- 📌 EU-Hof: Minimale dagelijkse rusttijd van toepassing per werknemer en niet per arbeidsovereenkomst ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-652/19 – Consulmarketing – Italië – ECLI:EU:C:2021:208 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd - Faillissement - Onrechtmatig collectief ontslag

Richtlijn 1999/70/EG. Raamovereenkomst EVV, Unice en CEEP inzake, Clausule 4. Richtlijn 98/59/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen KO en Consulmarketing, in staat van faillissement, over de rechtsbescherming die aan KO moet worden verleend na haar ontslag door Consulmarketing in het kader van een onrechtmatig collectief ontslag.

Hof: Een nationale regeling die in het kader van één en dezelfde procedure voor collectief ontslag voorziet in de gelijktijdige toepassing van twee verschillende regelingen ter bescherming van werknemers in vaste dienst in geval van collectief ontslag waarbij de criteria voor de bepaling van de werknemers die hierdoor zullen worden getroffen niet in acht zijn genomen, valt niet binnen het toepassingsgebied van richtlijn 98/59/EG, en kan dus niet worden getoetst aan de grondrechten die door het EU Handvest, en met name de artikelen 20 en 30 ervan, worden gewaarborgd.

Clausule 4 van de op 18 maart 1999 gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, verzet zich niet tegen nationale bepalingen die een nieuwe regeling voor de bescherming van werknemers in vaste dienst in geval van onrechtmatig collectief ontslag uitbreiden tot werknemers wier vóór de inwerkingtreding van die bepalingen gesloten overeenkomst voor bepaalde tijd na die datum in een overeenkomst voor onbepaalde tijd is omgezet.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje - 4 februari 2021 (ECER 22.3.21) - [C-86/21](#) - [Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León](#)

Vrij verkeer werknemers - Meetellen dienstverrichting in andere lidstaat?

Verordening (EU) nr. 492/2011. Het directoraat gezondheidszorg (Gerencia Regional) heeft een besluit bekendgemaakt tot openstelling van de gewone procedure en de termijn voor het indienen van verzoeken om toetreding tot rang I van het loopbaanstelsel voor tijdelijk personeel met een langlopende arbeidsovereenkomst. Een voorwaarde voor indiening is dat verzoeker vijf jaar beroepsuitoefening als lid van het statutair personeel van de gezondheidszorgdienst van Castilië en Leon kan aantonen, in dezelfde categorie als die waarin hij wenst toe te treden tot de desbetreffende rang van het loopbaanstelsel. Delia heeft haar verzoek om toetreding ingediend. Parallel daaraan heeft zij bezwaar gemaakt tegen het besluit, waarbij zij aanvoerde dat voor de vereiste vijf jaar van beroepsuitoefening, de tijdvakken van dienstverrichting in het nationale

gezondheidszorgstelsel van Spanje en van elke andere lidstaat ook moeten worden meegeteld. Dat bezwaar is gedeeltelijk gegrond verklaard, in de zin dat de dienstverrichting voor het Spaanse gezondheidszorgstelsel moest worden meegeteld, maar de dienstverrichting voor het Portugese niet. Tegen dat besluit heeft Delia administratief beroep ingesteld. Dat beroep is toegewezen op grond dat de openstelling van de procedure een schending van het vrij verkeer van werknemers vormt. De Gerencia Regional heeft tegen dat vonnis hoger beroep ingesteld.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 21 december 2020 (ECER 02.03.2021) – C-33/21 – INAIL et INPS

Sociale zekerheid - Vliegend personeel van Ryanair - Plaats waar werknemer gewoonlijk werkt

Verordening (EEG) nr. 1408/71. Verordening (EG) nr. 44/2001. Verordening (EEG) nr. 3922/91. Deze zaak betreft 219 werknemers van Ryanair die als vliegend personeel in loondienst werken in de luchthaven Orio al Serio (Italië). Het INPS (nationaal instituut voor sociale voorzieningen) en het INAIL (nationaal instituut voor ongevallenverzekering) vorderen dat deze werknemers overeenkomstig de Italiaanse wetgeving worden verzekerd. Het INPS had bij een inspectie vastgesteld dat de werknemers hun werk uitvoerden op Italiaans grondgebied. Het INAIL heeft vastgesteld dat de werknemers in een exploitatievestiging werkten (de crew room) met vaste werkplekken.

Kan het begrip ‚degene die in hoofdzaak werkzaam is op het grondgebied van de lidstaat waar hij woont‘ in verordening nr. 1408/71, worden uitgelegd naar analogie van het begrip ‚plaats waar de werknemer gewoonlijk werkt‘ met betrekking tot de luchtvaartsector en het vliegend personeel?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 januari 2020 (ECER 17.03.2021) – C-58/21 – Rechtsanwaltskammer Wien

Vervroegd ouderdomspensioen - Advocaat – Werkzaamheden in meerdere lidstaten

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Verzoeker heeft de Duitse en Poolse nationaliteit, is advocaat en was of is nog gedeeltelijk als advocaat werkzaam in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. Verzoeker heeft nooit in Oostenrijk gewoond en is daar slechts in beperkte mate als advocaat werkzaam. De in Oostenrijk vervulde arbeidstijd en behaalde omzet vormden nooit meer dan 10% van zijn totale arbeidstijd en omzet. Verzoeker heeft bij de orde van advocaten van de deelstaat Wenen een aanvraag om toekenning van een vervroegd ouderdomspensioen ingediend. De orde van advocaten van de deelstaat Wenen heeft de aanvraag afgewezen omdat verzoeker in Duitsland en Zwitserland nog steeds als advocaat werkzaam was en een essentiële voorwaarde voor de toekenning van een vervroegd ouderdomspensioen daarmee niet was vervuld.

De verwijzende rechter stelt vragen over welke uitleg moet worden gegeven aan artikel 13, tweede lid van verordening (EG) nr. 883/2004 en of de in Oostenrijk toepasselijke pensioenregelingen voor advocaten verenigbaar zijn met het Unierecht en de door het Unierecht gewaarborgde rechten.

NOOT – bij HvJ 14 oktober 2020, zaak C-681/18 JH/KG-arrest

N. Zekic, Misbruik van uitzendwerk – Het Hof van Justitie EU geeft nadere uitleg, in: ArbeidsRecht. Maandblad voor de praktijk, 2021/6

EUROPESE COMMISSIE

- Europese Commissie presenteert Actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten ([ECER](#))
- Commissie presenteert richtlijnvoorstel om beloningsdiscriminatie tussen mannen en vrouwen aan te pakken ([ECER](#))

BLOGS

Stand-by duties in the Working Time Directive: Window-dressing workers' rights? ([European law blog](#))

EHRM factsheets

- [Trade union rights](#)
- [Work-related rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V)

EHRM – ARREST – 2 maart 2020 – R.R. e.a. t. Hongarije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [36037/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0302JUD003603717](#)

Meerdere schendingen van de rechten van asielzoekende gezinnen tijdens hun verblijf in de transitzone Röszke

Artikel 3 EVRM. Artikel 5 EVRM. Klagers zijn Iraanse en Afghaanse staatsburgers. In 2017 hebben zij asiel aangevraagd in Hongarije. Zij werden ondergebracht in de transitzone van Röszke. De klacht van de klagers ziet op de omstandigheden van hun detentie in de transitzone.

Het Hof is van oordeel dat staten verplicht zijn om rekening te houden met de specifieke situatie van minderjarigen en zwangere vrouwen. In de onderhavige zaak is door de nationale autoriteiten van Hongarije echter geen geïndividualiseerde beoordeling van de behoeften van klagers gemaakt. Zo was er gedurende een groot deel van het verblijf van de klager sprake van een gebrek aan ventilatie in de accommodatie en was het in de accommodatie erg warm. Daarnaast waren de bedden ongeschikt voor kinderen en brachten de kinderen een deel van hun verblijf door in isolatie. Daarbij hadden zij geen toegang tot activiteiten. Daarnaast ontbraken adequate medische en psychiatrische voorzieningen en waren er continu, ook bij gynaecologische onderzoeken, mannelijke bewakers aanwezig. Gelet op voornoemde omstandigheden en de duur van het verblijf in de transitzone is het Hof van oordeel dat er sprake is van een schending van artikel 3 van het EVRM.

Daarnaast is het Hof van oordeel dat de detentie van de klagers niet als wettig kon worden beschouwd. Immers was er geen formele beslissing van de nationale autoriteiten en was er sprake van een te ruime interpretatie van de algemene bepalingen in de nationale wet. Er was geen strikt gedefinieerde wettelijke basis voor de detentie van de klagers en aldus is er sprake van een schending van artikel 5 lid 1 van het EVRM. Daarnaast is volgens het Hof niet aangetoond dat de klagers een verzoek hadden kunnen indienen om rechtelijke toetsing van hun verblijf in de transitzone. Hetgeen een schending van artikel 5 lid 4 van het EVRM oplevert.

EHRM – ARREST – 9 maart 2021 - Hassine t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [36328/13](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0309JUD003632813](#)

Uitzetting – Nationale veiligheid – Beperkingen in procedurele rechten

Artikel 1, Zevende Protocol EVRM. Klager, een Tunesisch onderdaan, is uitgezet uit Roemenië. De aanklager stelde dat op basis van gegevens verkregen van veiligheidsdiensten, van welke de inhoud geheim bleef, redenen bestonden om aan te nemen dat klager een bedreiging vormde voor de nationale veiligheid van Roemenië. Klager stelt dat er geen waarborgen zijn om willekeur tegen te gaan.

Het hof stelt vast dat sprake is van substantiële beperkingen op de procedurele rechten van klager, terwijl het niet mogelijk was deze beperkingen te laten beoordelen op nationale niveau door een onafhankelijke autoriteit. Klager is niet geïnformeerd over de specifieke redenen waarom zijn gedrag een bedreiging vormde voor de nationale veiligheid of over de belangrijke fases in de procedure. Het hof stelt dat het feit dat de uitzettingsbeslissing is genomen door een onafhankelijke rechtsprekende autoriteit onvoldoende is om de voornoemde beperkingen te legitimeren. Het hof komt tot schending van artikel 7 van het zevende protocol bij het EVRM.

EHRM – ARREST – 11 maart 2021 – Feilazoo t. Malta – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [6865/19](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0311JUD00686519](#)

Onmenselijke behandeling - Vreemdelingenbewaring niet gericht op uitzetting - Zonder medische reden plaatsing bij personen in Covid-19 quarantaine – Onvoldoende vertrouwelijk contact met advocaat mogelijk

Artikel 3 EVRM. Klager heeft de Nigeriaanse nationaliteit en is vanwege drugsdelicten veroordeeld tot een gevangenisstraf, een geldboete en het betalen van kosten. Omdat hij de boete en kosten niet kon betalen, moest hij 22 maanden vervangende hechtenis uitzitten. Nadat hij deze straf had uitgezeten, werd hij opnieuw veroordeeld tot het betalen van een geldboete wegens mishandeling van cipiers en opnieuw gedetineerd omdat hij niet kon betalen. Na zijn vrijlating werd hij in vreemdelingendetentie geplaatst.

EHRM: Verschillende klachten, waaronder over slechte ventilatie, slecht functionerende toiletten en ongedierte, zijn niet door de staat weersproken. Klager was 77 dagen lang zonder natuurlijk licht en alleen in een cel vastgehouden, waarvan het grootste deel van de tijd zonder mogelijkheid tot sporten. De klacht dat klager zonder medische reden was geplaatst bij personen in Covid-19 quarantaine is evenmin door de staat weersproken. Schending van artikel 3 EVRM.

De veertien maanden durende vreemdelingendetentie was niet duidelijk gericht op deportatie, nu niet is gebleken dat de autoriteiten voldoende pogingen hadden ondernomen de Nigeriaanse autoriteiten te bewegen om een reisdocument zoals een paspoort af te geven. Schending van artikel 5, eerste lid.

De autoriteiten hadden er niet voor gezorgd dat klager vertrouwelijk kon corresponderen met het EHRM en kopieën van benodigde documenten kon bemachtigen. Zijn rechtsbijstand was onvoldoende, onder meer vanwege onvoldoende regelmatig contact tussen advocaat en klager, ondanks klagers verzoeken. Schending van artikel 34 EVRM.

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 22 maart 2021 - H.F. en M.F. t. Frankrijk en J.D. en A.D. t. Frankrijk - [persbericht](#)

Weigering repatriëring uit Syrië van Franse vrouw en haar in Syrië geboren kinderen

Artikel 3 EVRM. Klagers hebben de Franse nationaliteit. Hun dochter L. is in 2014 samen met haar partner vertrokken naar een gebied in Syrië dat op dat moment onder controle van IS stond. Aldaar zijn twee kinderen geboren. In 2018 overlijdt de partner van L. Vervolgens zouden L. en haar twee kinderen zijn gearresteerd in 2019 en zouden sindsdien worden vastgehouden in het

al-Hol vluchtelingenkamp dat onder controle staat van de Syrische democratische strijdkrachten in het door de Koerden gecontroleerde noordoosten van Syrië.

De zaak gaat over de weigering van de Franse autoriteiten om de dochter en kleinkinderen van klagers terug te halen uit het al-Hol kamp in Syrië.

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – zaak C-193/19 – Migrationsverket – Zweden – ECLI:EU:C:2021:168 – conclusie – arrest

Schengenuitvoeringsovereenkomst - Recht op gezinshereniging – Verplichting om reisdocument over te leggen

Richtlijn 2003/86/EG. Nederland en Polen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Mag een lidstaat de verlenging van een verblijfstitel die aan een derdelander is afgegeven met het oog op gezinshereniging, afhankelijk stellen van de voorwaarde dat de betrokkene zijn identiteit ondubbelzinnig aantoonst door een paspoort over te leggen dat ten minste even lang geldig is als het aangevraagde verblijfsrecht?

Hof: Artikel 25, lid 1, van de Schengenuitvoeringsovereenkomst verzet zich niet tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan een verblijfstitel met het oog op gezinshereniging kan worden afgegeven, verlengd of vernieuwd wanneer de aanvraag daartoe vanuit deze lidstaat is ingediend door een onderdaan van een derde land die ter fine van weigering van toegang tot het Schengengebied in het Schengeninformatiesysteem is gesignaleerd en wiens identiteit niet aan de hand van een geldig reisdocument kon worden vastgesteld, mits na voorafgaand overleg rekening is gehouden met de belangen van de signalerende lidstaat en de verblijfstitel enkel wordt afgegeven, verlengd of vernieuwd om „ernstige redenen” in de zin van deze bepaling.

Verordening (EU) 2016/399 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende een Uniecode voor de overschrijding van de grenzen door personen (Schengengrenscodes), met name artikel 6, lid 1, onder a), moet aldus worden uitgelegd dat zij niet van toepassing is op een onderdaan van een derde land die zich in een dergelijke situatie bevindt.

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-949/19 – Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N. – Polen – ECLI:EU:C:2021:186 – geen conclusie – arrest

Visum voor verblijf voor het volgen van een masteropleiding

Schengenuitvoeringsovereenkomst. Artikel 47 EU Handvest. Verzoeker in het hoofdgeding is onderdaan van een derde land en heeft bij de consul een aanvraag voor de afgifte van een nationaal visum voor verblijf van langere duur ingediend om in Polen een masteropleiding te kunnen volgen. Dit verzoek is afgewezen. Ook in hoger beroep. Volgens de bestuursrechter kan de in het arrest van 13 december 2017, El Hassani, zaak C-403/16 gehanteerde zienswijze niet worden toegepast op het hoofdgeding omdat het in dat arrest ging om een visum voor kort verblijf, namelijk een Schengenvisum, terwijl verzoeker in het hoofdgeding een nationaal visum voor verblijf van langere duur heeft aangevraagd, waarvan de afgifte overeenkomstig het nationale recht geschiedt. Volgens de verwijzende rechter zijn er weliswaar verschillen tussen een nationaal visum en een Schengenvisum wat de regels, voorwaarden en afgifteprocedures betreft, maar is er in beide gevallen sprake van de uitoefening van hetzelfde recht dat door vreemdelingen aan het Unierecht wordt ontleend. De onmogelijkheid om voor de rechter op te komen tegen een definitief besluit tot weigering van een nationaal visum is derhalve mogelijk in strijd met het Unierecht, en met name met het in artikel 47, eerste alinea, van het Handvest neergelegde recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

Hof: Artikel 21, lid 2 bis, van de Schengenuitvoeringsovereenkomst is niet van toepassing op een derdelander aan wie een visum voor verblijf van langere duur is geweigerd.

Het Unierecht, en met name artikel 34, lid 5, van richtlijn (EU) 2016/801, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat de lidstaten verplicht zijn ervoor te

zorgen dat tegen besluiten tot weigering van een visum voor studiedoeleinden als bedoeld in die richtlijn beroep kan worden ingesteld. Binnen de grenzen van de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid is de regeling van dat beroep een zaak van het recht van elke lidstaat, maar in een bepaalde fase moet er ook beroep bij de rechter mogelijk zijn. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde aanvraag voor een nationaal visum voor verblijf van langere duur voor studiedoeleinden binnen de werkingssfeer van die richtlijn valt.

HvJ – ARREST – 11 maart 2021 – zaak C-112/20 – Belgische Staat – België – ECLI:EU:C:2021:197 – geen conclusie – arrest

Unieburgerschap – Verblijfsrecht ouder(s) - Belang van het kind

Richtlijn 2008/115/EG. Tegen M. A. is een bevel om het Belgische grondgebied te verlaten en een inreisverbod uitgevaardigd, die hem de volgende dag zijn betekend. Deze beslissingen vermelden de verklaring van verzoeker dat hij een partner met de Belgische nationaliteit en een in België geboren dochter heeft, en waren gebaseerd op de misdrijven die hij op dit grondgebied had begaan en op het feit dat hij derhalve als een gevaar voor de openbare orde moest worden beschouwd. De Belgische Raad van State stelt het Hof vragen over het afgeleide verblijfsrecht van een ouder van een kind dat het EU-burgerschap bezit. Geldt dat ook voor één ouder?

Hof: Artikel 5 van richtlijn 2008/115/EG, gelezen in samenhang met artikel 24 EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat de lidstaten terdege rekening moeten houden met het belang van het kind vóór zij een met een inreisverbod gepaard gaand terugkeerbesluit vaststellen, ook al is dit besluit niet gericht tegen een minderjarige, maar tegen de vader van deze minderjarige.

- E EU-Hof: Belang van het kind moet worden meegewogen bij vaststelling terugkeerbesluit tegen een illegaal verblijvende ouder ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 2 maart 2021 – zaak C-94/20 – Land Oberösterreich – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:155 – conclusie

Langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen - Recht op sociale voorzieningen - Huisvestingstoelage

Richtlijn 2003/109/EG. In deze zaak wordt opgekomen tegen het naar nationaal recht geldende vereiste dat langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen op een specifieke wijze aantonen dat zij beschikken over kennis van de (Duitse) taal om recht te hebben op een sociale prestatie in de vorm van bijstand voor huisvesting..

A-G geeft het Hof het volgende in overweging: Het recht van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen van een lidstaat om op voet van gelijkheid met onder meer de onderdanen van die lidstaat toegang te hebben tot een passend onderkomen dat zij zich niet zouden kunnen veroorloven zonder andere elementaire behoeften op te offeren, is van wezenlijk belang voor de voortzetting van de economische en sociale integratie van die derdelanders.

Een prestatie die ervoor zorgt dat langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen toegang hebben tot een passend onderkomen, moet dus worden beschouwd als een van 'de belangrijkste prestaties' in de zin van artikel 11, lid 4, van richtlijn 2003/109/EG.

Artikel 11 van richtlijn 2003/109 staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling op grond waarvan Unieburgers, onderdanen van een EER-staat en familieleden in de zin van richtlijn 2004/38/EG in aanmerking kunnen komen voor een huisvestingstoelage zonder dat taalkennis hoeft te worden aangetoond, terwijl tegelijkertijd van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen in de zin van richtlijn 2003/109 wordt geëist dat zij beschikken over een basiskennis van het Duits en dit op een specifieke formele wijze aantonen.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 18 maart 2021 – zaak C-8/20 – L.R. – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:221 – [conclusie](#)

Verzoek om internationale bescherming niet ontvankelijk vanwege eerdere afwijzing door Noorwegen – Is Noorwegen aan te merken als lidstaat in het kader van het gemeenschappelijk Europees asielbeleid?

Richtlijn 2013/32/EU. Verordening (EU) nr. 604/2013. De zaak heeft betrekking op een verzoek om internationale bescherming en draait om de uitlegging van de niet-ontvankelijkheidsgrond als bedoeld in artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32/EU. Die grond houdt verband met „volgende verzoeken” waarbij geen nieuwe elementen of bevindingen aan de orde zijn gekomen of door de verzoeker zijn voorgelegd in verband met de behandeling van de vraag of hij voor erkenning als persoon die internationale bescherming geniet in aanmerking komt.

Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen L.R., een Iraans staatsburger, en Duitsland over de wettigheid van een beslissing waarbij de Duitse federale dienst voor migratie en vluchtelingen het verzoek om internationale bescherming van betrokkene niet-ontvankelijk heeft verklaard, vanwege het feit dat L.R. enige jaren eerder een eerste verzoek had ingediend in Noorwegen, dat een definitieve negatieve beslissing op dat verzoek had genomen.

De verwijzende rechter wil duidelijkheid verkrijgen over de deelname van Noorwegen aan het gemeenschappelijk Europees asielbeleid, teneinde in wezen te vernemen of een definitieve negatieve beslissing van dat derde land op een verzoek om internationale bescherming kan worden beschouwd als een door een „lidstaat” genomen beslissing en voor de Duitse federale dienst voor migratie en vluchtelingen een grond kan zijn om een „volgend verzoek” van dezelfde verzoeker niet-ontvankelijk te verklaren in de zin van artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32/EU, gelezen in samenhang met artikel 2, onder q), van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het niet mogelijk is om een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat sprake is van een ‚volgend verzoek’ wanneer de verzoeker voorafgaand aan het indienen van dat verzoek naar zijn land van herkomst is verwijderd.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 22 maart 2021 – zaak C-930/19 – Belgische Staat – België – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:225 – [conclusie](#)**

Unieburger - Verblijfsrecht derdelander – Huwelijk tussen Unieburger en derdelander – Huiselijk geweld - Eigen bestaansmiddelen

Richtlijn 2004/38/EG. Richtlijn 2003/86/EG. Artikelen 20 en 21 EU Handvest. Verzoeker in het hoofdgeding heeft in zijn hoedanigheid van echtgenoot van een Franse onderdaan een aanvraag ingediend voor een verblijfskaart als familielid van een Unieburger. Deze kaart, geldig tot 3 december 2018, heeft hij in 2013 verkregen.

In de loop van 2015, na bijna vijf jaar huwelijk en twee jaar samenwonen in België, was verzoeker in het hoofdgeding, die het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld door zijn echtgenote, gedwongen de echtelijke woning te verlaten. Verzoeker in het hoofdgeding heeft een klacht ingediend wegens huiselijk geweld.

Naar aanleiding van een verslag van 2015, waarin werd geconcludeerd dat verzoeker in het hoofdgeding en zijn echtgenote niet samenwonen aangezien deze laatste met hun dochter sinds 10 september 2015 in Frankrijk woont, heeft de Belgische regering bij beslissing van 2 maart 2016 het verblijfsrecht voor meer dan drie maanden van verzoeker in het hoofdgeding beëindigd, met het bevel om het grondgebied te verlaten. Deze beslissing is echter bij arrest van 16 september 2016 van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (België) nietig verklaard. Bij beslissing van 14 december 2017 heeft verwerende partij het verblijfsrecht van verzoeker in het hoofdgeding – zonder bevel om het grondgebied te verlaten – beëindigd op grond dat hij met name niet had aangetoond dat hij over eigen bestaansmiddelen beschikte. Verzoeker in het

hoofdgeding beroep heeft tegen deze beslissing beroep ingesteld bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

De Belgische Raad voor Vreemdelingenbetwistingen wil o.a. van het Hof weten of artikel 13, lid 2, van richtlijn 2004/38 ongeldig is omdat deze bepaling in geval van scheiding, ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk het behoud van het verblijfsrecht van de met een Unieburger gehuwde derdelander die het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld afhankelijk stelt van met name de voorwaarde dat hij over toereikende bestaansmiddelen beschikt, terwijl artikel 15, lid 3, van richtlijn 2003/86/EG in geval van echtscheiding of scheiding geen dergelijke voorwaarde stelt voor het behoud van het verblijfsrecht van een derdelander die het recht op gezinshereniging heeft genoten.

A-G: Bij het onderzoek van de prejudiciële vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van artikel 13, lid 2, van richtlijn 2004/38/EG kunnen aantasten in het licht van de artikelen 20 en 21 EU Handvest.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 25 maart 2021 – zaak C-768/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:247 – [conclusie](#)

Subsidiaire bescherming – Bepalen tijdstip minderjarigheid - Begrip “gezinslid”

Richtlijn 2011/95/EU. Richtlijn 2013/32/EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen S.E. en Duitsland over de weigering van laatstgenoemde om S.E. subsidiaire bescherming te verlenen als ouder van een ongehuwde minderjarige die subsidiaire bescherming geniet in die lidstaat (de zoon van S.E.).

Willen S.E. en zijn zoon kunnen worden beschouwd als „gezinsleden” in de zin van artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95, dan moet de zoon van S.E. onder meer minderjarig en ongehuwd zijn. Duitsland heeft geweigerd om S.E. subsidiaire bescherming te verlenen omdat hij, hoewel hij in die lidstaat asiel had aangevraagd toen zijn zoon minderjarig was, pas een dag nadat zijn zoon meerderjarig was geworden een formeel asielverzoek indiende in die lidstaat.

Het Hof wordt gevraagd om, onder meer, te bepalen op welk tijdstip moet worden beoordeeld of de persoon die bescherming geniet (in dit geval de zoon van S.E.) „minderjarig” is in de zin van artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95.

A-G geeft het Hof in overweging: In omstandigheden als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn, is het tijdstip dat doorslaggevend is voor de beoordeling van de minderjarigheid van de persoon die internationale bescherming geniet, overeenkomstig artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95/EU, de datum waarop zijn vader een verzoek om internationale bescherming doet op grond van artikel 6, lid 1, van richtlijn 2013/32/EU, mits de persoon die internationale bescherming geniet zijn verzoek om deze bescherming heeft ingediend voordat hij meerderjarig werd en beide betrokken gezinsleden in dezelfde lidstaat aanwezig waren voordat de persoon die internationale bescherming geniet meerderjarig werd.

Overeenkomstig artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95 hangt het begrip „gezinsleden” ten aanzien van de vader van een persoon die internationale bescherming geniet, enkel af van drie voorwaarden, namelijk dat het gezin reeds bestond in het land van herkomst, dat de leden van het gezin van de persoon die internationale bescherming geniet in verband met het verzoek om internationale bescherming in dezelfde lidstaat aanwezig zijn en dat de persoon die internationale bescherming geniet minderjarig en ongehuwd is. Artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95 vereist niet dat het gezinsleven in de zin van artikel 7 EU Handvest tussen de betrokken gezinsleden is hervat. Indien een ongehuwde minderjarige in de zin van artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95 wanneer hij meerderjarig wordt schriftelijk uitdrukkelijk te kennen geeft dat hij het gezin niet in stand wenst te houden, dan kan het doel van artikel 23 van richtlijn 2011/95 niet worden bereikt en zijn de bevoegde nationale autoriteiten niet verplicht om gezinsleden de in de artikelen 24 tot en met 35 van die richtlijn genoemde voordelen te verlenen.

De rechten van gezinsleden op grond van artikel 2, onder j), derde streepje, en artikel 23, lid 2, van richtlijn 2011/95 blijven niet voor onbepaalde tijd bestaan. Het recht van gezinsleden op grond

van artikel 2, onder j), derde streepje, en artikel 23, lid 2, van richtlijn 2011/95 om aanspraak te maken op de in de artikelen 24 tot en met 35 van die richtlijn genoemde voordelen blijft, nadat de persoon die subsidiaire bescherming geniet meerderjarig is geworden, bestaan voor de geldigheidsduur van de verblijfstitel die hun overeenkomstig artikel 24, lid 2, van die richtlijn is verstrekt.

- ⓑ A-G: Kind dat internationale bescherming geniet moet minderjarig zijn op het moment dat de ouder een verzoek tot internationale bescherming als gezinslid doet ([ECER](#))

NOOT – bij conclusie HvJ 11 februari 2021, [zaak C-901/19 C.F. en D.N.](#)

“Trial by Mathematics” and the EU’s Subsidiary Protection Regime – A “strategic” preliminary reference pending before the CJEU in Case C-901/19 ([European law blog](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 12 januari 2021 (ECER 02.03.2021) – [zaak C-22/21 – Minister for Justice and Equality](#)

EU-burgerschap – Bij EU-burger inwonende familieleden – Verblijfsrecht - Definitie

Richtlijn 2004/38/EG. Verzoekers zijn een Brits staatsburger van Pakistaanse afkomst (S.) en zijn volle neef (A.), een Pakistaans staatsburger die geen Unieburger is. In 2010 is A. met een studievizum voor vier jaar naar het VK gereisd om een studie te volgen. Tijdens zijn studie zou hij vier jaar bij S. hebben gewoond. Het studievizum is eind 2014 verlopen. In maart 2015 is A. zonder visum Ierland binnengekomen via Noord-Ierland. A. en S. zijn samen in een plaats in de Ierse Midlands gaan wonen. A. heeft op 24 juni 2015 een aanvraag ingediend voor een verblijfskaart als toegelaten familielid van S. De minister heeft, ook na het aanleveren van aanvullende documentatie, geweigerd een verblijfskaart te verstrekken. Na afwijzing van het beroep hebben verzoekers cassatieberoep ingesteld.

De verwijzende rechter vraagt of de bewoordingen (in de Nederlandse taalversie) „familieleden die inwonen bij de burger van de Unie”, uit artikel 3 van richtlijn 2004/38/EG, zodanig kunnen worden gedefinieerd dat dit begrip binnen de gehele Unie uniform kan worden toegepast, en zo ja, hoe die definitie luidt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 3 februari 2021 (ECER 23.03.2021) – [C-85/21 – Steiermärkische Landesregierung](#)

EU-burgerschap – Verlies nationaliteit - Evenredigheidstoets

Artikel 21 VWEU. In 1992 verkreeg W.Y. de Oostenrijkse nationaliteit, waarna hij een verklaring overlegde met een bevestiging dat hij niet langer de Turkse nationaliteit bezat. In 2017 kwam zijn naam voor op een Turkse “lijst van kiesgerechtigden”. De verwerende autoriteit heeft een procedure ingeleid om duidelijkheid te verkrijgen over de kwestie van zijn nationaliteit. Uiteindelijk bleek dat de dochter van verzoeker haar Turkse nationaliteit heeft verloren, omdat haar vader/moeder de Oostenrijkse nationaliteit heeft aangenomen. In 1994 is opnieuw de Turkse nationaliteit verkregen. Verzoeker heeft nooit verzocht om het behoud van de Oostenrijkse nationaliteit. In het kader van de procedure voor de verwerende autoriteit diende hij een verzoek in tot verwerving van de nationaliteit op grond van kennisgeving. Dat verzoek is afgewezen.

Volgt uit artikel 21 VWEU dat, in het geval van een in het nationale recht voorzien verlies van nationaliteit van rechtswege en het verlies van het EU-burgerschap, overeenkomstig de beginselen van het arrest C-221/17 (Tjebbes e.a.) in de evenredigheidstoetsing van het individuele geval moet worden betrokken dat en een belemmering kan vormen voor het verlies van de nationaliteit, wanneer een onderdaan door middel van een verklaring van terugkeer zijn vorige nationaliteit heeft herkreten en het dreigende verlies van het EU-burgerschap aanzienlijke gevolgen heeft voor zijn gezins- en beroepsleven?

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

- The Weekly Round-up: expeditious return vs non-refoulement ([UK human rights blog](#))
- Abduction and asylum: Supreme Court holds child named on parent's asylum application is protected from refoulement ([UK immigration law blog](#))

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Den Bosch – 15 maart 2021 – na [prejudiciële verwijzing](#) – na [arrest HvJ C-441/19](#) - [ECLI:NL:RBDHA:2021:2376](#)

Rechtmatigheid besluit waarbij een niet-begeleide minderjarige uit derde land is opgedragen het grondgebied van de EU te verlaten

In deze procedure heeft de rechtbank prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie gesteld over de vraag wanneer een terugkeerbesluit kan worden uitgevaardigd tegen een niet-begeleide minderjarige vreemdeling die een asielaanvraag doet, of verweerder onderscheid op basis van leeftijd mag maken bij de beoordeling of een verblijfsvergunning op grond van het buitenschuld-beleid wordt toegekend en of verweerder onrechtmatig verblijf mag gedogen door na het opleggen van een terugkeerbesluit te wachten met uitzetting totdat de niet-begeleide minderjarige de leeftijd van 18 jaar bereikt.

De rechtbank zet uiteen wat de gevolgen van het arrest voor de nationale rechtspraak en voor eiser in het bijzonder zijn.

De rechtbank komt met betrekking tot het verblijfsrecht dat moet worden toegekend zelf tot voortschrijdend inzicht ten aanzien van haar uitspraak van 15 februari 2021 in die zin dat verblijf moet worden toegekend vanaf de datum van de asielaanvraag en niet vanaf de datum van de beslissing dat de niet-begeleide minderjarige niet in aanmerking komt voor verblijf.

De rechtbank stelt voorts vast dat de handelwijze van verweerder van na het arrest niet wezenlijk anders is terwijl uit het arrest onmiskenbaar volgt dat het buitenschuld-beleid sinds de invoering hiervan in 2013 in strijd is met het Unierecht en meer in het bijzonder in strijd is met het belang van kind.

Anders dan de Afdeling in haar uitspraak na het arrest Mahdi heeft gedaan vermag de rechtbank niet in te zien waarom aan verweerder een termijn zou moeten worden gegund om zijn beleid in overeenstemming van het arrest te brengen, reeds omdat het discriminatieverbod en het belang van het kind niet verenigbaar zijn met een overgangstermijn. Bovendien behelst de beantwoording van prejudiciële vragen de uitleg van reeds bestaande Europeesrechtelijke regelgeving en niet het tot stand komen van nieuwe regelgeving of toetsingskaders. Verweerder kan zijn beleid eenvoudig in overeenstemming brengen met de inhoud en strekking van het arrest TQ, maar kiest ervoor om te betogen dat het arrest en het waarborgen van het fundamentele karakter van de rechten van het kind geen wezenlijk ander beleid vergt.

CONSULTATIE

De EU inreizen - online-visumaanvraagprocedure en digitaal visum, Feedback mogelijk van 11 maart 2021 - 3 Juni 2021 ([EC](#))

KAMERSTUKKEN

- EU-voorstellen: EU-migratiepact 2020 COM (2020) 609, 610, 611, 612, 613 en 614; Verslag van een schriftelijk overleg met de staatssecretaris van J&V inzake het BNC-fiche over het Europese Migratie- en Asielpact, [Kamerstuk 35612, nr. D](#)
- BNC Fiche: Verslag EU-Burgerschap rapport 2020, [Kamerstuk 22112, nr. 3059](#)

LITERATUUR

New Book on Migration and the ECHR ([ECHRblog](#))

BLOGS

- Drowning Migrants, the Human Rights Committee, and Extraterritorial Human Rights Obligations ([EJILtalk](#))

“In this post I will analyse more extensively the two decisions of the UN Human Rights Committee that I flagged previously (A.S. and others v. Malta, [CCPR/C/128/D/3043/2017](#); A.S. and others v. Italy, [CCPR/C/130/DR/3042/2017](#)), dealing with the failure of Malta and Italy to rescue a group of more than 200 migrants whose vessel sank in the Mediterranean in 2013. My focus here will be on the threshold question of the extraterritorial application of the Covenant on Civil and Political Rights, which revolves around the concept of state jurisdiction in Article 2(1) ICCPR.

- Integration in the New Pact: A difficult compromise between a limited EU competence and a successful policy ([EU migration law blog](#))
- Let's not forget about Schengen ([EU migration law blog](#))
- Housing migrant children ([FRA](#))

“On 10 March, the European Migration network launched its report on the state of implementation in 2019 of the EU's Communication on protecting migrant children”

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin” cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

Belastingen

HvJ – ARREST – 16 maart 2021 – zaak C-562/19 P – Commissie/Polen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:201 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Staatsteun - Poolse belasting op de detailhandel – Fiscale autonomie

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

HvJ – ARREST – 16 maart 2021 – zaak C-596/19 P – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:202 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Staatsteun - Hongaarse advertentiebelasting – Fiscale autonomie

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-388/19 – Autoridade Tributária e Aduaneira – Portugal – ECLI:EU:C:2021:212 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Belasting over vermogenswinst op onroerend goed – Vrij verkeer van kapitaal

Artikel 63 en 65 VWEU. MK is ingezetene van Frankrijk. Zijn stellingname komt er op neer dat hij over de overdracht van een Portugees goed een hoger vermogenswinstbelastingtarief dient te betalen omdat hij in dat land geen ingezetene is. De onderhavige zaak doet derhalve de vraag rijzen of het, teneinde het bestaan van discriminatie vast te stellen (en in het verlengde daarvan een beperking van het vrije kapitaalverkeer), noodzakelijk is om tot een algehele beoordeling te komen van alle gevolgen die uit de toepassing van een bijzondere belastingregeling voortvloeien. Met andere woorden: de vraag is of daartoe alle belastingopties die in een andere lidstaat verblijvende personen ter beschikking staan, dienen te worden vergeleken met de belastingopties die de ingezetenen van de lidstaat van belastingheffing ter beschikking staan, dan wel of die vergelijking dient te worden gemaakt in relatie tot elk van die opties afzonderlijk beschouwd.

Hof: Artikel 63 VWEU, gelezen in samenhang met artikel 65 VWEU, verzet zich tegen een regeling van een lidstaat die – opdat vermogenswinst die uit de verkoop van een in die lidstaat gelegen onroerend goed wordt verkregen door een in een andere lidstaat wonende belastingplichtige, niet zwaarder wordt belast dan vermogenswinst die bij ditzelfde soort transactie wordt behaald door een ingezetene van eerstbedoelde lidstaat – het van de keuze van die belastingplichtige laat afhangen welke belastingregeling van toepassing is.

E Verschil in behandeling vermogenswinst door Portugal in strijd met EU-recht ([taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 26 januari 2021 (ECER 23.3.21) - [C-83/21](#) - [Airbnb Ireland et Airbnb Payments UK](#)

Airbnb - Fiscale regeling voor kortlopende huurovereenkomsten - Technisch voorschrift?

Richtlijn (EU) 2015/1535. Richtlijn 2006/123/EG. Richtlijn 2000/31/EG. Artikel 56 VWEU. Airbnb heeft bij de Italiaanse bestuursrechter beroep ingesteld tegen een besluit inzake de tenuitvoerlegging van de fiscale regeling voor kortlopende huurovereenkomsten. Verzoekers zijn ook opgekomen tegen de daaropvolgende interpretatieve circulaire betreffende dezelfde materie. Verzoekers stellen dat de nationale regeling in strijd is met het Unierecht, aangezien deze regeling i) een „technisch voorschrift” betreffende de informatiemaatschappij heeft ingevoerd zonder voorafgaande kennisgeving aan de Commissie, en ii) in strijd is met de beginselen van het Unierecht inzake mededinging en vrijheid van dienstverrichting. De regeling legt accommodatiebemiddelaars namelijk zware verplichtingen op. De bestuursrechter heeft het beroep verworpen. Verzoekers hebben hoger beroep ingesteld bij de hoogste bestuursrechter.

De vragen hebben betrekking op de Italiaanse regeling; kan de regeling worden beschouwd als een „technisch voorschrift”? Is de regeling verenigbaar met het Unierecht?

REGELGEVING EU

Richtlijn (EU) 2021/514 van de Raad van 22 maart 2021 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen, [PB L 104 van 25.3.2021](#)

E Nieuwe EU-wetgeving voorziet in verbeterde toepassing van belastingregels op verkopers die via digitale platforms activiteiten verrichten ([ECER](#))

CONSULTATIE

- Rechten van belastingbetalers – vereenvoudigde procedures (aanbeveling), feedback mogelijk van 10 maart 2021 - 2 juni 2021 ([EC](#))

- Belastingfraude en -ontwijking – aanscherping van de regels voor administratieve samenwerking en uitbreiding van de uitwisseling van informatie, feedback mogelijk van 10 maart 2021 - 2 juni 2021 ([EC](#))

OVERIG

- European Court of Auditors: EU Exchange of Tax Data System Yet Insufficient to Prevent Tax Evasion ([Bijzonder strafrecht](#))
- OESO-rapport: Ending the Shell Game - Cracking down on the Professionals who enable Tax and White Collar Crimes ([Bijzonder strafrecht](#))

EHRM factsheet

[Taxation](#)

Belastingen, accijns

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – zaak C-220/19 – Promociones Oliva Park – ECLI:EU:C:2021:163 – geen conclusie – [arrest](#)

Belasting op het opwekken van elektriciteit en de afgifte ervan aan het elektriciteitsnet - Accijns

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 6 januari 2021 (ECER 11.03.2021) – C-55/21 – Direktor na Agentsia "Mitnitsi"

Accijnzen – Teruggave – Tabaksfabrikaten - Vernietiging onder toezicht van douane

Richtlijn 2008/118/EG. Richtlijn 2011/64/EU. Verweerster in cassatie (Imperial Tobacco Bulgaria) is een erkende entrepouthouder in de zin van de wet betreffende accijns en belastingentrepots, die haar belastingentrepot in Bulgarije heeft. De onderneming verzocht het regiokantoor van de douaneautoriteit om teruggaaf van accijns over accijnsgoederen. Deze goederen, die tot verbruik zijn uitgeslagen, zijn volgens verweerster, tabaksfabrikaten die eigendom waren van "Imperial Tobacco Bulgaria" en onder toezicht van de douaneautoriteit zijn vernietigd. De douaneautoriteit heeft het verzoek afgewezen en het daarop ingestelde bezwaar door verweerster ook afgewezen. Verweerster heeft beroep ingesteld bij de bestuursrechter.

De vraag is onder andere of artikel 11 van richtlijn 2008/118/EG en artikel 17, lid 1, onder b), van richtlijn 2011/64/EU de lidstaten verplichten om regelingen vast te stellen inzake de teruggaaf van accijns, daaronder begrepen die op tabaksfabrikaten die tot verbruik zijn uitgeslagen en onder toezicht van de douaneautoriteit zijn vernietigd?

CONSULTATIE

Belasting op tabak – accijns (aanpassing van de regels), Feedback mogelijk van 30 Maart 2021 - 22 Juni 2021 ([EC](#))

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – zaak C-7/20 – Hauptzollamt Münster – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:161 – geen conclusie – arrest

Btw – Douanerechten - Plaats waar douaneschuld ontstaat – Invoer auto

Verordening (EU) nr. 952/2013. Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de betaling van de douanerechten en de btw bij de invoer van een in Turkije geregistreerd personenvoertuig dat in het grondgebied van de Europese Unie is ingevoerd.

Hof: Artikel 71, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de btw bij invoer met betrekking tot aan douanerechten onderworpen goederen ontstaat in de lidstaat waar is vastgesteld dat een door de douanewetgeving van de Unie opgelegde verplichting niet is nageleefd, wanneer de betrokken goederen – ook al zijn zij het douanegebied van de Unie fysiek binnengebracht in een andere lidstaat – in het economische circuit van de Unie zijn gebracht in de lidstaat waar deze vaststelling heeft plaatsgevonden.

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – zaak C-581/19 – Frenetikexito – Portugal – ECLI:EU:C:2021:167 – conclusie – arrest

Voedingsbegeleidingsdienst in sportscholen - Zelfstandige dienst - Vrijstelling

Richtlijn 2006/112/EG. Ingevolge artikel 2, lid 1, van de btw-richtlijn wordt btw geheven over elke afzonderlijke handeling. Soms hangen afzonderlijke handelingen echter dermate samen (dan is sprake van een prestatie bestaande uit een serie elementen en handelingen) dat het onduidelijk is of zij nog als afzonderlijke, zelfstandige handelingen kunnen worden beschouwd. De onderhavige procedure heeft betrekking op de voor de praktijk belangrijke vraag wanneer er bij meerdere prestaties moet worden uitgegaan van één enkele samengestelde prestatie, een onzelfstandige nevenprestatie of meerdere als zelfstandig te beschouwen prestaties.

In het onderhavige geval bood de exploitante van een fitnesscentrum naast fitnessstraining eveneens voedingsadviezen aan. De fitnessdiensten boekte zij als btw-plichtig, de voedingsadviesdiensten daarentegen als vrijgesteld van btw. Volgens de exploitante vormt het voedingsadvies een zelfstandige, van btw vrijgestelde prestatie van medische verzorging. Deze veronderstelling zou echter a priori onjuist zijn indien de combinatie van fitnessstraining en voedingsadvies één enkele dienstverrichting zou vormen of indien het voedingsadvies een onzelfstandige nevenprestatie bij de fitnessstraining zou zijn. Een vrijstelling van de handeling zou dan in principe niet mogelijk zijn. In het geval van een zelfstandige prestatie zou daarentegen moeten worden nagegaan of een voedingsadvies daadwerkelijk medische verzorging in het kader van de uitoefening van medische en paramedische beroepen in de zin van artikel 132, lid 1, onder c), van de btw-richtlijn uitmaakt.

Hof: Richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat, onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter, een voedingsbegeleidingsdienst die door een gecertificeerde en gemachtigde deskundige in sportscholen wordt verricht, eventueel in het kader van programma's die eveneens fitnessdiensten en diensten voor lichamelijk welzijn omvatten, een onderscheiden en zelfstandige dienst vormt en niet onder de vrijstelling van artikel 132, lid 1, onder c), van deze richtlijn kan vallen.

- B** Voedingsadvies binnen fitnesscentrum is zelfstandige BTW-dienst ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 11 maart 2021 – zaak C-802/19 – Firma Z – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:195 – geen conclusie – arrest

Verlaging maatstaf van heffing – Leveringen van geneesmiddelen – Toekenning van kortingen – Hypothetische aard van de prejudiciële vraag

Richtlijn 2006/112/EG. Arrest van 24 oktober 1996, Elida Gibbs (C-317/94, EU:C:1996:400). Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Firma Z, een onderneming die in Nederland per postorder geneesmiddelen verkoopt, en de Duitse belastingdienst over de verlaging van de maatstaf van heffing in geval van kortingen op de prijzen van receptplichtige geneesmiddelen voor menselijk gebruik die vanuit Nederland naar Duitsland worden geleverd.

Hof: Artikel 90, lid 1, van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat een in een lidstaat gevestigde apotheek haar maatstaf van heffing niet mag verlagen wanneer zij leveringen van farmaceutische producten als in die lidstaat van btw vrijgestelde intracommunautaire leveringen verricht aan een in een andere lidstaat gevestigde verzekeraar van de verplichte zorgverzekering en de bij deze verzekering aangesloten personen een korting toekent.

HvJ – ARREST – 11 maart 2021 – zaak C-812/19 – Danske Bank – Zweden – ECLI:EU:C:2021:196 – geen conclusie – arrest

Hoofdkantoor en filiaal van een vennootschap die in twee verschillende lidstaten gelegen zijn – Afzonderlijke belastingplichtige

Richtlijn 2006/112/EG. Denemarken, Frankrijk en Italië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Danske Bank is een vennootschap die haar hoofdkantoor in Denemarken heeft. Zij verricht haar activiteiten in Zweden via een in die lidstaat gevestigd filiaal: Danske Bank, Danmark, Sverige Filial. Het hoofdkantoor van Danske Bank maakt deel uit van een Deense btw-groep die gevormd is op grond van de Deense wettelijke regeling waarbij artikel 11 van de btw-richtlijn is omgezet. Het Zweedse filiaal van Danske Bank maakt geen deel uit van een Zweedse btw-groep. Danske Bank maakt bij haar activiteiten in de Scandinavische landen gebruik van een IT-platform. Dit platform is grotendeels gemeenschappelijk voor alle inrichtingen van deze vennootschap. Voor het gebruik dat het Zweedse filiaal voor haar activiteiten in Zweden maakt van dat platform, wijst het hoofdkantoor van Danske Bank kosten toe aan dat filiaal. De vraag is of het Zweedse filiaal een afzonderlijke belastingplichtige is.

Hof: Artikel 9, lid 1, en artikel 11 van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat voor de toepassing van de btw het in een lidstaat gelegen hoofdkantoor van een vennootschap dat deel uitmaakt van een op de grondslag van artikel 11 van deze richtlijn gevormde btw-groep en het in een andere lidstaat gevestigde filiaal van die vennootschap moeten worden aangemerkt als onderscheiden belastingplichtigen wanneer dat hoofdkantoor ten behoeve van dat filiaal diensten verricht en de kosten daarvan toewijst aan dat filiaal.

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-459/19 – Wellcome Trust – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:209 – conclusie – arrest

Plaats van beleggingsbeheersdiensten die een caritatieve instelling afneemt van buiten de Europese Unie gevestigde dienstverrichters

Richtlijn 2006/112/EG. WTL is een reeds lang bestaande caritatieve instelling die over zeer royale middelen beschikt. WTL maakt gebruik van de diensten van beleggingsbeheerders die haar bijstaan in het beheer van deze omvangrijke dotatieportefeuille. De dotaties leveren jaarlijks een zeer aanzienlijk rendement op dat WTL vervolgens spendeert in de vorm van toelagen voor medisch en farmaceutisch onderzoek.

Het was tegen deze achtergrond dat WTL voor bepaalde beleggingsactiviteiten gebruik heeft gemaakt van de beleggingsbeheersdiensten van buiten de Europese Unie gevestigde dienstverrichters, en in verband met deze beleggingsactiviteiten heeft het Hof in een zaak waarbij WTL betrokken was, reeds geoordeeld dat zij voor btw-doeleinden als niet-economische

activiteiten zijn aan te merken. Het staat vast dat WTL deze diensten niet heeft gebruikt voor belastbare diensten in de zin van artikel 2, lid 1, onder c), van de btw-richtlijn, in hoofdzaak omdat het zonder meer een belegger betrof en geen professionele handelaar. Ook staat vast dat WTL *niet* „een als zodanig handelende belastingplichtige” is in de zin van artikel 2, lid 1, onder c), van de btw-richtlijn, wanneer zij zelf beleggingsactiviteiten verricht.

De centrale vraag van de verwijzende rechter is of WTL in dergelijke omstandigheden toch „een *als zodanig handelende* belastingplichtige” is in de zin van artikel 44 van de btw-richtlijn, ook al is zij dat niet in de zin van artikel 2, lid 1, onder c). Een antwoord op deze vraag is nodig om de plaats van de betrokken diensten vast te stellen en om te bepalen of WTL over deze diensten daadwerkelijk btw verschuldigd was.

Hof: Artikel 44 van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat ingeval een belastingplichtige die beroepsmatig een niet-economische activiteit verricht, diensten afneemt ten behoeve van deze niet-economische activiteit, deze diensten moeten worden geacht te zijn verricht voor die belastingplichtige „als zodanig handelend” in de zin van dit artikel.

 Wellcome Trust Ltd ook belastingplichtige voor art. 44 Btw-richtlijn ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-895/19 – A. – Polen – ECLI:EU:C:2021:216 – geen conclusie – [arrest](#)

Intracommunautaire verwervingen - Aftrek voorbelasting - Individuele ruling

Richtlijn 2006/112/EG. A. is een vennootschap die onder meer intracommunautaire verwervingen van goederen verricht op het Poolse grondgebied. Zij gebruikt deze goederen voor handelingen die op dat grondgebied zijn onderworpen aan btw. A. heeft bij de belastingdienst een verzoek om een individuele ruling ingediend met betrekking tot de volgende feitelijke situatie. In bepaalde situaties kan zij de btw die verschuldigd is over intracommunautaire verwervingen niet vermelden in de belastingaangifte die wordt ingediend binnen drie maanden na het einde van de maand waarin de belastingplicht voor de verworven goederen is ontstaan. In dat geval zou zij die btw na het verstrijken van deze termijn vermelden via een correctie van haar belastingaangifte. Dit zou het geval kunnen zijn bij de vertraagde ontvangst van een factuur, een onjuiste indeling van de handeling door A. of een vergissing van de persoon die de registers en btw-aangiften opstelt.

A. heeft de belastingdienst specifiek gevraagd of zij in een dergelijk geval de over een intracommunautaire verwerving van goederen verschuldigde voorbelasting kon aftrekken in hetzelfde belastingtijdvak als dat waarin de verschuldigde btw was aangegeven, zelfs wanneer zij de btw-aangifte had gecorrigeerd na het verstrijken van de termijn van drie maanden waarin artikel 86, lid 10b, punt 2, onder b), van de btw-wet voorziet. Volgens A. moet deze vraag bevestigend worden beantwoord, aangezien die bepaling een extra vereiste toevoegt aan de door de btw-richtlijn gestelde voorwaarden voor het recht op aftrek en in strijd is met het beginsel van fiscale neutraliteit en het evenredigheidsbeginsel.

Op 27 december 2018 heeft de belastingdienst een bindende ruling vastgesteld, waarin is bepaald dat de in artikel 86, lid 10b, punt 2, onder b), van de btw-wet neergelegde termijn van drie maanden het recht op aftrek niet beperkt en dus niet kan worden geacht onverenigbaar te zijn met de btw-richtlijn of met het beginsel van fiscale neutraliteit en het evenredigheidsbeginsel. Bovendien staat artikel 178 van deze richtlijn de lidstaten toe formaliteiten in te voeren met betrekking tot het recht op aftrek, zoals deze termijn van drie maanden. A. heeft bij de verwijzende rechter, beroep ingesteld tot nietigverklaring van die ruling. Zij heeft aangevoerd dat artikel 86, lid 10b, punt 2, onder b), van de btw-wet onverenigbaar is met de artikelen 167 en 178 van de btw-richtlijn, alsook met het beginsel van fiscale neutraliteit en het evenredigheidsbeginsel.

Hof: De artikelen 167 en 178 van richtlijn 2006/112/EG verzetten zich tegen een nationale regeling die voor de uitoefening van het recht op aftrek van de btw over een intracommunautaire verwerving in hetzelfde belastingtijdvak als dat waarin de btw moet worden verrekend, de voorwaarde stelt dat de verschuldigde btw wordt vermeld in de belastingaangifte die wordt ingediend binnen een termijn van drie maanden na het einde van de maand waarin de belastingplicht in verband met de verwerving van de goederen is ontstaan.

- Poolse driemaandstermijn voor BTW-aftrek bij ICV's in strijd met EU-recht ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-48/20 – P. – Polen – ECLI:EU:C:2021:215 – geen conclusie – arrest

Onterecht gefactureerde belastingen – Goede trouw van de opsteller van de factuur – Herziening – Beginselen van fiscale neutraliteit en evenredigheid

Richtlijn 2006/112/EG. P. is een in Litouwen gevestigde vennootschap die zogenoemde tankpassen of tankkaarten ter beschikking stelde van Litouwse transportbedrijven, waarmee deze transportbedrijven brandstof konden tanken bij bepaalde tankstations in Polen.

Aangezien P. van mening was dat haar bedrijfsactiviteit erin bestond brandstof aan te kopen bij Poolse tankstations om deze vervolgens door middel van tankkaarten door te verkopen aan Litouwse transportbedrijven, heeft P. aan deze transportbedrijven facturen voor levering van brandstof uitgereikt en daarop een btw-bedrag vermeld.

De belastingdienst heeft de btw-verplichtingen van P. voor de periode van maart tot en met december 2011 vastgesteld, alsmede de te veel betaalde belasting voor de periode van maart tot en met juni 2011 en het op grond van artikel 108 van de btw-wet te betalen bedrag. Voorts was hij van oordeel dat P. geen gebruik kon maken van het recht op aftrek van de voorbelasting op de facturen die door de tankstations voor de aankoop van brandstof waren uitgereikt.

Hof: Artikel 203 van richtlijn 2006/112/EG, het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van neutraliteit van de btw verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een te goeder trouw handelende belastingplichtige facturen waarop ten onrechte btw is vermeld, niet kan herzien naar aanleiding van een belastingcontrole, ook al zou de ontvanger van die facturen recht hebben gehad op teruggaaf van die belasting indien de transacties waarop de facturen betrekking hebben, naar behoren waren aangegeven.

- Onmogelijkheid om bepaalde BTW-facturen te herzien in Polen in strijd met EU-recht ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-907/19 – Q-GmbH – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:237 – geen conclusie – arrest

Diensten ten behoeve van een verzekeraar - Btw

Richtlijn 2006/112/EG. Q ontwikkelt verzekeringsproducten, brengt deze op de markt en plaatst ze. In het kader van haar activiteiten had deze onderneming een overeenkomst gesloten met een verzekeraar, F-Versicherungs-AG. Volgens deze overeenkomst moest Q drie soorten diensten verrichten. In de eerste plaats stelde zij een verzekeringsproduct dat was ontwikkeld om bijzondere risico's te dekken, middels een niet-exclusieve gebruikslicentie ter beschikking van F. In de tweede plaats plaatste Q voor deze verzekeraar verzekeringsovereenkomsten, paste zij de polissen aan indien nodig, en beoordeelde zij de risico's. Deze overeenkomsten werden gesloten tussen de verzekeraar F en de verzekeringnemers. In de derde en laatste plaats verzorgde Q met name het beheer van deze overeenkomsten en de afhandeling van de schadegevallen. Voor deze diensten betaalde F aan Q een vergoeding in de vorm van een courtage.

Hof: Artikel 135, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de daarin vastgestelde vrijstelling van de btw niet geldt voor de prestaties van een belastingplichtige die bestaan in de verstrekking van een verzekeringsproduct aan een verzekeringsmaatschappij en, bijkomend, de plaatsing van dit product voor rekening van deze maatschappij alsook het beheer van de gesloten verzekeringsovereenkomsten, in het geval de verwijzende rechter deze prestaties voor de btw als één enkele prestatie zou aanmerken.

- Licentieovereenkomst voor gebruik verzekeringsproduct is niet BTW-vrijgesteld ([taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 4 maart 2021 – zaak C-521/19 – Tribunal Económico Administrativo Regional de Galicia – Spanje – ECLI:EU:C:2021:176 – [conclusie](#)

Niet-gefactureerde handelingen die onderworpen zijn aan btw – Maatstaf van heffing - Inbegrepen in overeengekomen prijs?

Richtlijn 2006/112/EG. Moet de belastingdienst maatregelen nemen, en zo ja welke, als hij ontdekt dat belastingplichtigen (te weten bij een transactie betrokken partijen die geen eindverbruiker zijn) met frauduleuze bedoelingen een transactie hebben verborgen? Kan daarbij worden gesteld dat de redenering in het eerdere arrest van het Hof van 7 november 2013, Tulică en Plavoşin (C-249/12 en C-250/12, EU:C:2013:722), voldoende aanwijzingen bevat in dit verband?

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 73 en 78 van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in het licht van de beginselen van neutraliteit, verbod op belastingfraude, rechtsmisbruik en verbod op onrechtmatige verstoring van de mededinging, staan in de omstandigheden van het hoofdgeding (te weten verborgen transacties tussen twee belastingplichtigen in het kader van hun activiteiten, die recht op aftrek geven) niet in de weg aan een nationale wettelijke regeling volgens welke de verschuldigde btw moet worden berekend op basis van de aanname dat deze niet in de gevraagde prijs is begrepen. De nationale wettelijke regeling dient in deze omstandigheden echter tevens een bepaling te bevatten dat deze aanname door de belastingbetaler kan worden weerlegd door het tegendeel aan te tonen, met name middels een vergelijking van de betaalde prijzen met de gangbare prijzen (inclusief btw) voor soortgelijke goederen of diensten.

- E** Bij fraude mag Spanje volgens A-G HvJ EU uitgaan van transactieprijs zonder BTW ([taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 18 maart 2021 – zaak C-855/19 – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy – Polen – ECLI:EU:C:2021:222 – [conclusie](#)

Intracommunautaire verwerving van motorbrandstoffen – Verplichting tot vooruitbetaling van de belasting

Richtlijn 2006/112/EG. Artikel 110 VWEU.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 110 VWEU verzet zich niet tegen de invoering van een verplichting tot vooruitbetaling van de btw voor intracommunautaire verwervingen van motorbrandstoffen binnen vijf dagen na het binnenbrengen van de motorbrandstoffen op het nationale grondgebied.

Artikel 273 van richtlijn 2006/112/EG verzet zich niet tegen de invoering van een verplichting tot vooruitbetaling van de btw voor intracommunautaire verwervingen van motorbrandstoffen binnen vijf dagen na het binnenbrengen van de motorbrandstoffen op het nationale grondgebied, voor zover deze verplichting verenigbaar is met de andere bepalingen van deze richtlijn, met name die inzake de belastingplicht.

De artikelen 62 en 69 van richtlijn 2006/12, verzetten zich tegen een verplichting tot vooruitbetaling van de btw voor intracommunautaire verwervingen van motorbrandstoffen binnen vijf dagen na het binnenbrengen van de motorbrandstoffen op het nationale grondgebied, voor zover de belastingdienst op grond daarvan van de belastingplichtige een betaling kan verlangen voordat de belasting verschuldigd wordt, met dien verstande dat de in artikel 206 van deze richtlijn neergelegde mogelijkheid om voorlopige vooruitbetalingen te innen uitsluitend betrekking kan hebben op een belasting die krachtens voormelde bepalingen verschuldigd is geworden.

Artikel 206 van richtlijn 2006/12, verzet zich tegen een verplichting tot vooruitbetaling van de btw voor intracommunautaire verwervingen van motorbrandstoffen, wanneer die verplichting betrekking heeft op het brutobedrag van de over die afzonderlijke handeling verschuldigde belasting en niet op het nettobedrag van de over het gehele belastingtijdvak berekende belasting.

- 🇵🇱 Poolse regeling over verschuldigheid BTW bij verwerving dieselbrandstof volgens A-G HvJ EU strijdig met EU-recht ([taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 25 maart 2021 – zaak C-21/20 – Balgarska natsionalna televizija – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:248 – [conclusie](#)

Publieke omroep – Televisiemediadiensten die met overheidsgeld worden betaald – Onder bezwarende titel verrichte dienst?

Richtlijn 2006/112/EG. De onderhavige zaak betreft de vraag hoe de methoden voor het financieren van openbare omroeporganisaties moeten worden gekwalificeerd vanuit het oogpunt van de btw en van de gevolgen die een dergelijke kwalificatie heeft voor de situatie van de omroeporganisaties als btw-plichtigen.

Het Hof heeft reeds geoordeeld dat een activiteit van een bij de wet opgerichte openbare omroeporganisatie die wordt gefinancierd door middel van een verplichte wettelijke bijdrage die wordt betaald door eigenaars of houders van een radiotoestel, geen dienst „onder bezwarende titel” in de zin van de bepalingen inzake de btw is en dus niet binnen de werkingssfeer van deze bepalingen valt. De vraag rijst evenwel of dezelfde oplossing moet worden gehanteerd ten aanzien van een omroeporganisatie die wordt gefinancierd met subsidies ten laste van de algemene staatsbegroting.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de activiteiten van een openbare omroep die bestaan in het verrichten van televisiemediadiensten die worden gefinancierd met subsidies ten laste van de staatsbegroting, geen onder bezwarende titel verrichte diensten in de zin van die bepaling vormen.

Artikel 132, lid 1, onder q), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „commerciële activiteiten” van openbare radio- en televisieorganisaties in de zin van deze bepaling betrekking heeft op handelingen die onder bezwarende titel worden verricht en die geen activiteiten van algemeen belang zijn, alsook op om niet verrichte diensten die worden gefinancierd met opbrengsten van dergelijke onder bezwarende titel verrichte handelingen.

Artikel 168 van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat een openbare omroeporganisatie waarvan de activiteiten zowel met subsidies ten laste van de staatsbegroting als met opbrengsten van aan de btw onderworpen handelingen worden gefinancierd, recht heeft op aftrek van de btw die is verschuldigd of voldaan over goederen en diensten die ten behoeve van deze activiteiten worden gebruikt, voor zover haar activiteiten worden gefinancierd met opbrengsten van belaste handelingen.

- 🇵🇱 Bulgaarse openbare tv-omroep heeft volgens A-G HvJ EU deels recht op BTW-aftrek ([taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 23 november 2020 (ECER 3.3.21) – [C-643/20 - ENERGOTT](#)

Btw-terugvordering over definitief oninbare vorderingen - Aanvangstijdstip verjaring

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag is o.a. of lidstaten bij btw-terugvordering over definitief oninbare vorderingen geen eerder tijdstip als aanvangstijdstip van de verjaring kunnen vaststellen dan het tijdstip waarop de vordering die aan de terug te vorderen btw ten grondslag ligt oninbaar is geworden?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 23 september 2020 (ECER 23.3.21) - C-98/21 - Finanzamt R

Recht op voorafrek – Bestuursholding die handelingen verricht voor dochterondernemingen

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoekster is een vennootschap die actief is in bouwprojecten en de verkoop/beheer/exploitatie daarvan. Verzoekster heeft onder bezwarende titel boekhoudkundige en managementdiensten verricht voor haar dochterondernemingen X-KG en Y-KG. Verzoekster heeft daarom in beginsel recht op de volledige aftrek van voorbelasting uit de door haar in een eerder stadium betrokken diensten. Dergelijke kosten houden immers rechtstreeks en onmiddellijk verband met de gehele economische activiteit van de belastingplichtige. Verweerder (de Duitse belastingdienst) heeft verzoeksters inbreng om niet ten gunste van X-KG en Y-KG echter beoordeeld als activiteiten die niet hebben gediend om er in btw-rechtelijke zin opbrengst uit te verkrijgen en die daarom niet kunnen worden ingedeeld bij verzoeksters bedrijfsactiviteit. De belastingrechter in eerste aanleg heeft het daartegen ingestelde beroep gegrond verklaard. Verweerder heeft bij de verwijzende rechter Revision ingesteld tegen de uitspraak van de belastingrechter.

De vragen hebben betrekking op het recht op voorafrek van een bestuursholding die in een later stadium belaste handelingen verricht voor dochterondernemingen, hoewel de in een eerder stadium afgenomen diensten niet rechtstreeks en onmiddellijk verband houden met de eigen handelingen van de holding.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 16 oktober 2020 (ECER 11.03.2021) – C-56/21 – „ARVI“ ir ko

Btw onroerende zaken – Verenigbaarheid nationale regeling

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoeker (Arvi) is een BV. De belastinginspectie heeft een auditverslag opgesteld waarin zij constateerde dat Arvi geen btw in rekening had mogen brengen voor de onroerende zaak die Arvi in mei 2015 had verkocht. Arvi werd gelast een bedrag tot voldoening van de btw te betalen, evenals daarmee samenhangende boeten en vertragingsrente.

De verwijzende rechter vraagt of een nationale regeling op grond waarvan een btw-plichtige ondernemer alleen ervoor kan kiezen btw in rekening te brengen over de vrijgestelde levering van een onroerende zaak wanneer die zaak wordt overgedragen aan een belastingplichtige die bij het sluiten van de transactie voor btw-doeleinden is geïdentificeerd, in overeenstemming is met de uitlegging de bepalingen van de btw-richtlijn en met de beginselen van fiscale neutraliteit en doeltreffendheid?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland - Hoge Raad – 26 maart 2021 – ECLI:NL:HR:2021:455

Aftrek voorbelasting – Onroerend goed - Voorgenomen gebruik en daadwerkelijk gebruik

Richtlijn 2006/112/EG. Belanghebbende heeft tien percelen onbebouwde grond aangekocht van een BV. Op 20 april 2006 heeft de BV de percelen aan hem geleverd. Het was de bedoeling dat de percelen zouden worden ontwikkeld voor recreatiedoeleinden door daarop stacaravans met toebehoren te bouwen. De stacaravans met ondergrond zouden vervolgens worden verkocht. Belanghebbende en de BV hebben daartoe een overeenkomst gesloten die inhield dat de BV voor eigen rekening alle ontwikkelingsactiviteiten uitvoert en dat het netto verkoopresultaat van de ontwikkelde percelen gelijkelijk tussen partijen wordt verdeeld. Ter zake van deze levering van de percelen heeft de BV aan belanghebbende omzetbelasting in rekening gebracht. Belanghebbende heeft deze omzetbelasting niet in aftrek gebracht. Vanwege economische omstandigheden is de beoogde ontwikkeling van de percelen niet van de grond gekomen. In 2013 heeft belanghebbende twee van de tien percelen tegen vergoeding aan de BV geleverd. Over

deze vergoeding heeft belanghebbende de BV omzetbelasting in rekening gebracht. Belanghebbende heeft deze omzetbelasting niet op aangifte voldaan. De omzetbelasting is bij aanslag van 26 november 2015 van belanghebbende nageheven. Belanghebbende heeft tegen deze naheffingsaanslag bezwaar gemaakt.

Prejudiciële vragen:

1. Moeten de artikelen 184 en 185 van btw-richtlijn 2006 aldus worden uitgelegd dat de belastingplichtige die bij de verwerving van een goed of het afnemen van een dienst heeft nagelaten om de aftrek van voorbelasting (“de initiële aftrek”) binnen de geldende nationale vervaltermijn te effectueren overeenkomstig het voorgenomen gebruik voor belaste doeleinden, het recht heeft om in het kader van herziening – bij gelegenheid van de latere eerste ingebruikneming van dat goed of die dienst – die aftrek te effectueren indien het daadwerkelijke gebruik op dat herzieningstijdstip niet anders is dan het voorgenomen gebruik?

2. Is voor de beantwoording van vraag 1 van belang dat het niet effectueren van de initiële aftrek niet verband houdt met fraude of misbruik van recht en geen nadelige gevolgen voor de schatkist zijn vastgesteld?

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – zaak C-7/20 – Hauptzollamt Münster – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:161 – geen conclusie – arrest

Btw – Douanerechten - Plaats waar douaneschuld ontstaat – Invoer auto

Samenvatting onder: [Belastingen, btw](#)

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-941/19 – Samohyl group – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:192 – geen conclusie – arrest

Tariefindeling anti-vlooiemiddel voor katten – Insecten dodend middel?

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Verordening (EG) nr. 455/2007. Samohyl heeft op 27 mei 2015 een bti-aanvraag ingediend met betrekking tot de indeling van het product „Bob Martin Clear 50 mg – spot-on oplossing voor katten”. Zij verzocht dat dit product zou worden ingedeeld onder tariefpostonderverdeling 3004 90 00 van de GN, die voorziet in een vrijstelling van douanerechten.

Hof: Een product dat bestaat uit een voor katten bestemde oplossing die lokaal op de huid (spot-on) met pipetten (0,5 ml) moet worden aangebracht en die de werkzame stof fipronil (50 mg per pipet) alsmede oplosmiddelen – zoals butylhydroxyanisool E 320, butylhydroxytolueen E 321, benzylalcohol en di-ethyleenglycolmono-ethylether – bevat, onder voorbehoud van de beoordeling door de verwijzende rechter van alle feitelijke gegevens waarover hij beschikt, valt als „insectendodend middel” onder tariefpost 3808 van die nomenclatuur.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 2 februari 2021 (ECER 19.3.21) - C-72/21 - PRODEX

Tariefindeling van deurkozijnen, drempels, etc.

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Verordening (EU) nr. 1006/2011. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1001/2013. Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1821. Verzoekster heeft in haar douaneaangifte verschillende goederen van (naald)hout aangegeven voor de douaneregeling “in het vrije verkeer brengen” waaronder binnendeuren en kozijnen en panelen. In het bestreden besluit wordt vastgesteld dat de goederen van verzoekster een behandeling moeten ondergaan voordat het montageproces kan worden voltooid. De belastingdienst heeft daaruit afgeleid dat de goederen niet kunnen worden ingedeeld onder de door verzoekster opgegeven onderverdeling.

Verzoekster is tegen het besluit van de belastingdienst opgekomen. Wanneer zijn de goederen in afgewerkte staat?

Belastingen, vennootschapsbelasting

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 4 december 2020 en 15 januari 2021 (ECER 09.03.2021) – C-52/21 en C-53/21 – Pharmacie populaire e.a.

Vrij verkeer van diensten – Vennootschappen – Vennootschapsbelasting

Artikel 56 VWEU. De motivering en de vraag zijn identiek in beide zaken. Verzet artikel 56 VWEU zich tegen een regel of een nationale praktijk op grond waarvan de in een eerste lidstaat gevestigde vennootschappen die gebruik maken van diensten van vennootschappen die gevestigd zijn in een tweede lidstaat, verplicht zijn om, ter voorkoming dat over de door deze laatste vennootschappen gefactureerde bedragen een vennootschapsbelasting ten bedrage van 100 % of 50 % wordt geheven, fiches en samenvattende opgaven betreffende deze uitgaven op te stellen en aan de belastingadministratie te verstrekken, terwijl zij die verplichting ter voorkoming van die belastingheffing niet hebben, indien zij gebruik maken van diensten van ingezetene vennootschappen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Verenigd Koninkrijk – 29 december 2020 (ECER 01.03.2021) – C-707/20 - Gallagher

Vrij verkeer Kapitaal en Vestiging – Belastingen – Dochtervennootschap

Artikelen 49, 63 en 64 VWEU. GL is een in het VK gevestigde dochteronderneming van de in Nederland gevestigde moedervernootschap. De zustervennootschap van GL is gevestigd in Zwitserland. In 2011 heeft GL merken van de moedervernootschap verkocht aan de Zwitserse zustervennootschap. De ontvangen verkoopprijs werd o.a. in de vorm van dividenden, via de keten van tussenliggende in het Verenigd Koninkrijk gevestigde moeder- dochtervennootschappen aan de moedervernootschap betaald. GL heeft in 2014 alle aandelen in een van haar eigen dochterondernemingen overgedragen aan de moedervernootschap. De Britse belasting- en douanediens heeft op grond van de exitheffingswetgeving op 06-02-2018 gedeeltelijke sluitingsbesluiten genomen met betrekking tot de merken en op 17-07-2018 met betrekking tot de aandelen, waarbij het bedrag van de – onmiddellijk invorderbare – belastbare opbrengsten en winsten die GL in de betrokken boekhoudperioden zijn toegefallen, is bepaald. GL is tegen die besluiten in beroep gegaan bij de belastingrechter.

Vragen van de Britse rechter inzake artikelen 49, 63 en 64 VWEU (vrijheid van vestiging en kapitaal). Vraag is o.a. of de heffing van een belasting over de vervreemding van aandelen en merken, zonder recht op uitstel van betaling van de belasting, verenigbaar is met het Unierecht.

Brexit

OVERIG

- Tax/Customs. Brexit vanuit een Nederlands perspectief ([BirdBuzz](#))
- Aanbestedingsrecht. Brexit vanuit een Nederlands perspectief deel II ([BirdBuzz](#))
- Media Regulatory. Brexit vanuit een Nederlands perspectief ([BirdBuzz](#))
- EU-UK Surrender Agreement: A Copy of the EU-Iceland and Norway One? ([European law blog](#))
- Some important trade-related aspects of the EU–UK TCA: A brief comparison with the EU's four freedoms and WTO rules (Part I) ([Leiden law blog](#))
- Some important trade-related aspects of the EU–UK TCA: A brief comparison with the EU's four freedoms and WTO rules (Part II) ([Leiden law blog](#))

- Europese Commissie stuurt het Verenigd Koninkrijk een aanmaningsbrief wegens niet nakoming van het (Noord-)Ierland protocol ([ECER](#))

De Britse regering is voornemens om de toepassing van het (Noord-)Ierland protocol voor wat betreft het vrij verkeer van goederen en het reizen van gezelschapsdieren eenzijdig uit te stellen. Door dit besluit is volgens de Europese Commissie sprake van niet-nakoming van de bepalingen van het protocol en van niet-nakoming van de verplichting om overeenkomstig het Terugtrekkingsakkoord te goeder trouw te handelen. Met het versturen van een aanmaningsbrief heeft de Commissie een formele inbreukprocedure tegen het VK ingeleid.

Wiki

[Wiki Brexit](#)

Civiel

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 17 september 2020 (ECER 24.3.21) - [C-64/21](#) - [Rigall Arteria Management](#)

Zelfstandige handelsagenten – Recht op provisie

Richtlijn 86/653/EEG. Verleent artikel 7, lid 1, onder b) van de richtlijn een absoluut recht op provisie of kan dit recht bij overeenkomst worden uitgesloten?

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-578/19 – Kuoni Travel – Verenigd Koninkrijk – [ECLI:EU:C:2021:213](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Pakketreizen – Aansprakelijkheid reisorganisator voor werknemer

Samenvatting onder: [Vervoer en reizen](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 8 januari 2021 (ECER 23.3.21) - [C-96/21](#) [CTS](#) [Eventim](#)

Consumentenbescherming – Herroepingsrecht - Online ticketverkoop concert Afgelasting concert vanwege Covid-19

Richtlijn 2011/83/EU. Verweerster is een beursgenoteerde onderneming die tickets voor verschillende evenementen aanbiedt. Verzoekster (consument) heeft online tickets gekocht bij verweerster voor een concert. Dat concert zou niet door verweerster, maar door een derde worden georganiseerd. Het werd afgelast als gevolg van beperkingen vanwege de coronapandemie. Verzoekster heeft van verweerster terugbetaling gevorderd van de koopprijs voor de tickets en van de betaalde verzendkosten, voor een totaalbedrag van €207,90. Verweerster heeft verzoekster een door de organisator uitgereikte tegoedbon ten bedrage van €199,- toegezonden. Met haar beroep vordert verzoekster terugbetaling van de koopprijs van €207,90 en van €15,55 aan portokosten.

Kan een handelaar het herroepingsrecht van de consument uitsluiten wanneer hij slechts een toegangsrecht tot een dienst met betrekking tot vrijetijdsbesteding aan de consument verkoopt?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

PWC Landwell v LY. The French SC on the EU consumer rights Directive and arbitration agreements. ([GAVL](#))

RECHTSPRAAK LIDSTATEN – Einduitspraak na prejudiciële verwijzing – na arrest HvJ van 1 oktober 2020 in [zaak C-485/18 – Groupe Lactalis](#)

Ah qu'il est laid le bidon de lait ! Ah qu'il est beau le lobby du lait ! ([libertés chéries](#))

BLOGS

- New study on consumer protection in the digital age: should the burden of proof in the UCPD be reversed? ([ECLB](#))
- [Third-party funding of collective actions: is it all that bad?](#) ([ECLB](#))

COVID-19

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Uitspraak Duits Hof over coronaherstelfonds is opnieuw een koude douche voor de EU ([NRC](#)) - [Uitspraak Bundesverfassungsgericht](#)

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2021/522 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van een actieprogramma voor de Unie op het gebied van gezondheid ("EU4Health-programma") voor de periode 2021-2027, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 282/2014, [PB L 107 van 26.3.2021](#)
- Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017, [PB L 107 van 26.3.2021](#)

OVERIG

- Covid-19: Europese Commissie presenteert voorstellen voor coronagezondheidscertificaten ([ECER](#))
- Europese Commissie keurt wijziging van Nederlandse steunregeling voor ondernemingen die worden geraakt door corona goed ([ECER](#))
- Covid-19: Raad verlengt voor een zevende keer de maatregelen die het nemen van besluiten via de schriftelijke procedure vergemakkelijken ([ECER](#))
- Impact of COVID-19 on rule of law in Hungary and Poland ([fair trials](#))
- Coronavirus and ecclesiastical law – II ([law&religion](#))
- Three Things the EU Must Do to Restore Our Rights Eroded Under the Pandemic | follow us for more ([liberties](#))
- Kabinet beoordeelt voorstel EU Commissie over digitaal groen certificaat ([Privacyweb](#))
- Data Sharing and the Public Interest in a Digital Pandemic* ([verfassungsblog](#))
- Going Beyond the Rhetoric: Taking Human Rights Seriously in the Post-COVID-19 New Paradigm ([verfassungsblog](#))
- The New Normal? – Emergency Measures in Response to the Second COVID-19 Wave in Poland ([verfassungsblog](#))
- The Eternal Emergency? Denmark's Legal Response to COVID-19 in Review ([verfassungsblog](#))

- Slovenia: Second Wave of Challenges to Constitutionalism ([verfassungsblog](#))
- French Response to COVID-19 Crisis: Rolling into the Deep* ([verfassungsblog](#))
- Hungary and the Pandemic: A Pretext for Expanding Power ([verfassungsblog](#))
- Belgium's Accordion Response to COVID-19 ([verfassungsblog](#))

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST – 11 maart 2021 – Baranin en Vukcevic t. Montenegro – persbericht – arrest (niveau 2) – [24655/18](#) - [24656/18](#) – ECLI:CE:ECHR:2021:0311JUD002465518

OM onderzoek voldoet niet aan vereisten artikel 3 EVRM

Artikel 3 EVRM. Op 24 oktober 2015 organiseerde een oppositiecoalitie protesten. De protesten werden gewelddadig. De klagers waren in de buurt van de protesten, maar namen er niet aan deel. In een zijstraat werden klagers door verschillende gemaskerde politieagenten bevolen op de grond te gaan liggen. Zij werden beledigd en mishandeld. Na onderzoek van het OM – waarbij geen individuele daders konden worden geïdentificeerd – oordeelde de rechtbank een schending van zowel de inhoudelijke als de procedurele aspecten van artikel 3 EVRM. De rechtbank oordeelde verder dat het onderzoek van het OM niet grondig, onafhankelijk en snel was geweest en dat zij een nieuw onderzoek moesten uitvoeren om de daders te identificeren. Het nieuwe rapport van het OM concludeerde wederom dat sommige politieagenten het strafbare feit hadden gepleegd, maar dat zij niet geïdentificeerd konden worden. Het onderzoek lijkt nog niet te zijn afgerond.

Het Hof merkt allereerst op dat tussen partijen geen geschil bestaat dat klagers zijn mishandeld. Voorts heeft onderzoek geleid tot opheldering van enkele feiten en tot de vervolging en veroordeling van een SAU-commandant wegens hulp aan een dader na het plegen van het misdrijf. Het Hof oordeelt echter dat hoewel het OM uiteindelijk de meeste onderzoekslijnen heeft gevolgd en de meeste opspoorbare getuigen zijn geïnterviewd, dit niet onmiddellijk is gebeurd en bovendien niet alle onderzoekslijnen zijn uitgezet. Gelet hierop is het Hof van oordeel dat het onderzoek in de onderhavige zaak, uitgevoerd door zowel de officier van justitie als de politie, niet snel, grondig of onafhankelijk was en onvoldoende openbaar toezicht bood. De vertoonde tekortkomingen ondermijnen het vermogen om de verantwoordelijke personen te identificeren en zijn er onvoldoende inspanningen geleverd om die tekortkomingen te verhelpen en zijn evenmin de instructies van de rechtbank voldoende opgevolgd. In deze omstandigheden kan de enkele veroordeling van de SAU-commandant niet leiden tot de conclusie dat is voldaan aan de procedurele plicht op grond van artikel 3 EVRM om een effectief onderzoek uit te voeren. Het Hof concludeert dat er sprake is van schending van het procedurele aspect van artikel 3 EVRM.

EHRM – ARREST – 30 maart 2021 - D.C. t. België – persbericht – arrest (niveau 2) - [82087/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0330JUD008208717

Nationale rechter heeft beslissingen voldoende gemotiveerd en terechtzitting vond plaats in het openbaar – Geen schending EVRM

Artikel 5 EVRM. De klager heeft de Belgische nationaliteit en zat ten tijde van het indienen van de klacht in detentie. De klacht betreft de rechtmatigheid van de plaatsing van de klager in verplichte opsluiting en de vermeende tekortkomingen in de procedure die tot zijn plaatsing in gevangenschap hebben geleid. De klager baseert zich daarbij in het bijzonder op artikel 5 lid 1 EVRM, het recht op vrijheid en veiligheid en artikel 5 lid 4 EVRM, het recht op een snel besluit over de rechtmatigheid van detentie.

Volgens de klager was zijn detentie onwettig. Zijn verplichte opsluiting was volgens hem gebaseerd op een rapport van een psychiater die hij nimmer had ontmoet. Daarnaast was het psychologisch rapport meer dan anderhalf jaar oud. De klacht heeft tevens betrekking op de weigering van de nationale rechter om bepaalde getuigen en deskundigen op te roepen en op

het feit dat de hoorzittingen niet in het openbaar zijn gehouden. Tot slot is de klager van oordeel dat onpartijdigheid ontbrak.

Het Hof is van oordeel dat er geen sprake is van een schending van artikel 5 lid 1 van het EVRM. Immers was het de klager die inzage in zijn medische dossiers weigerde en niet wilde meewerken aan een psychiatrisch onderzoek. Gelet daarop was een beoordeling van de toenmalige toestand van de klager onmogelijk. Daarbij heeft de nationale rechter voldoende gemotiveerd waarom waarde werd gehecht aan het gebruikte psychologisch en psychiatrisch rapport. Tevens is door de nationale rechter voldoende gemotiveerd waarom de verzoeken tot het horen van bepaalde getuigen en deskundigen werd afgewezen. Het Hof is verder van oordeel dat de hoorzittingen in het openbaar hebben plaatsgevonden. Dat de wet van 1930 voorzorg in een mogelijkheid voor de klager om publiciteit voor zijn zaak te vragen, hetgeen niet meer was opgenomen in de wet van 2014, doet daar niet aan af. Aldus is er ook geen sprake van een schending van artikel 5 lid 4 van het EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Fenech t. Malta - persbericht 30.3.21 – beslissing (niveau 3) - 19090/20 - ECLI:CE:ECHR:2021:0323DEC001909020

Covid-19 - Detentieomstandigheden - Voorarrest

Artikelen 2, 3, 5 en 6 EVRM. De zaak gaat over de arrestatie van klager voor vermeende betrokkenheid bij de moord op de Maltese journaliste, Daphne Caruana Galizia. De klachten gaan over het voorarrest tijdens COVID-19, de voorzorgsmaatregelen die (niet) genomen zijn terwijl hij nierpatiënt is en de procedure, met name de lengte ervan en over de detentieomstandigheden. Het Hof oordeelt dat de ontvankelijkheid van de klacht over artikelen 2 en 3 inzake de detentieomstandigheden niet te beoordelen is op basis van het dossier. De klachten over de artikelen 3, 5 en 6 EVRM zijn volgens het Hof kennelijk ongegrond en daarom niet ontvankelijk.

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health \(januari 2020\)](#)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-739/19 – An Bord Pleanála – Ierland – ECLI:EU:C:2021:185 – conclusie – arrest

Vrij verrichten van diensten door advocaat – Verplichte samenwerking met plaatselijke advocaat

Richtlijn 77/249/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen VK en An Bord Pleanála (beroepsinstantie voor ruimtelijke ordening, Ierland) over de verplichting voor de bezoekende advocaat van verzoeker in het hoofdgeding om in het kader van diens vertegenwoordiging ten overstaan van de verwijzende rechter samen te werken met een plaatselijke advocaat.

Hof: Artikel 5 van richtlijn 77/249/EEG moet aldus worden uitgelegd dat:

– dit artikel er, gelet op de doelstelling van een goede rechtsbedeling, als zodanig niet aan in de weg staat dat een advocaat die diensten verricht ter vertegenwoordiging van zijn cliënt wordt verplicht om samen te werken met een advocaat die bij het betrokken gerecht praktijk uitoefent en die in voorkomend geval jegens dat gerecht verantwoordelijk is in het kader van een stelsel

waarin aan advocaten deontologische en procedurele verplichtingen worden opgelegd, zoals de verplichting om met het oog op het goede procesverloop alle juridische elementen – van wetgevende of jurisprudentiële aard – mede te delen aan het betrokken gerecht, waaraan de justitiabele niet hoeft te voldoen wanneer hij beslist om zijn eigen verdediging op zich te nemen;

– de verplichting voor een bezoekende advocaat om samen te werken met een advocaat die bij het betrokken gerecht praktijk uitoefent, in een stelsel waarin zij hun respectieve rollen kunnen bepalen en gelet op de doelstelling van een goede rechtsbedeling, niet onevenredig is wanneer de advocaat die bij het betrokken gerecht praktijk uitoefent, in de regel alleen tot taak heeft om de bezoekende advocaat bij te staan teneinde hem in staat te stellen zijn cliënt goed te vertegenwoordigen en zijn verplichtingen jegens dat gerecht naar behoren na te komen;

– een algemene verplichting om samen te werken met een advocaat die bij het betrokken gerecht praktijk uitoefent, waarbij de ervaring van de bezoekende advocaat niet in aanmerking kan worden genomen, verder zou gaan dan noodzakelijk is om de doelstelling van een goede rechtsbedeling te verwezenlijken.

GERECHT EU – ARREST – 10 maart 2021 – zaak T-245/17 – ViaSat/Commissie – EU:T:2021:128 – [arrest](#)

Pan-Europese systemen die mobiele satellietdiensten (MSS) aanbieden

Beschikking 2007/98/EG. Beschikking nr. 626/2008/EG. Viasat is ondersteund door Nederland in deze zaak. Verzoekster – ViaSat, Inc. – is een bedrijf dat communicatieoplossingen biedt voor bedrijven, particulieren en overheden. Zij verricht momenteel in de Verenigde Staten diensten op het gebied van satellietconnectiviteit aan boord en wil via een in 2016 met Eutelsat SA – interveniënte in de onderhavige procedure ter ondersteuning van de conclusies van verzoekster – opgerichte joint venture, onder meer dezelfde soort diensten leveren in de hele Unie en op de belangrijkste luchtroutes tussen Noord-Amerika en Europa.

Inmarsat, een van de exploitanten die in het kader van de gemeenschappelijke selectieprocedure voor de levering van MSS is geselecteerd, heeft een systeem ontwikkeld waarmee connectiviteitsdiensten kunnen worden geleverd aan boord van vliegtuigen die over Europa vliegen door middel van een systeem dat het European Aviation Network (hierna: „EAN-systeem”) is genoemd en gebruikmaakt van grondstations en satellieten.

Inmarsat heeft bij de nationale regelgevende instanties (hierna: „NRI's”) de nodige machtigingen aangevraagd om het EAN-systeem te exploiteren met gebruikmaking van de frequentie die haar in de selectiebeschikking was toegewezen.

Verzoekster heeft de Commissie een brief gestuurd met het verzoek om op te treden teneinde te voorkomen dat de NRI's aan Inmarsat machtigingen zouden verlenen voor het gebruik van de 2 GHz-frequentieband voor de implementatie van het EAN-systeem zonder dat een nieuwe oproep tot het indienen van aanvragen zou worden gedaan volgens de gemeenschappelijke selectieprocedure die is neergelegd in de artikelen 3 tot en met 6 van de MSS-beschikking.

Het betreft een verzoek krachtens artikel 265 VWEU, strekkende tot vaststelling dat de Commissie op onwettige wijze heeft nagelaten bepaalde maatregelen te nemen in het kader van de geharmoniseerde toepassing van de regels inzake het aanbieden van mobiele satellietdiensten (MSS) in de 2 GHz-frequentieband en, subsidiair, een verzoek krachtens artikel 263 VWEU, strekkende tot nietigverklaring van de brieven van de Commissie van 14 en 21 februari 2017 waarmee zij op verzoeksters uitnodiging tot handelen heeft geantwoord.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

Digitale markt

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie presenteert het Digitale kompas naar 2030 ([ECER](#))

LITERATUUR

Vanessa Mak en Femke Schemkes, 'With great power comes great responsibility'; De *Digital Services Act* en de *Digital Markets Act* mogen wel wat strenger zijn voor Big Tech, in: [NJB 2021, nr. 10](#)

Discriminatie

NOOT – bij EHRM 16 februari 2021, [Budinova en Chaprazoy t. Bulgarije](#) en [Behar en Gutman t. Bulgarije](#)

Guest Post: Budinova and Chaprazov v Bulgaria – A guide to public statements degrading minorities ([ECHR blog](#))

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 16 maart 2021 - [Gavrilova e.a. t. Rusland](#) – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) - [2625/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD000262517](#)

Schending artikel 1 EVRM - Met terugwerkende kracht nietigverklaring van eigendomsakten van percelen grond die zijn geclassificeerd als “Bosbouwbronnen”: ongerechtvaardigde inmenging.

Artikel 1 Protocol nr.1 van het EVRM. Klagers zijn vijf Russische staatsburgers. De klacht van klagers ziet op de gerechtelijke vernietiging van hun eigendomsrechten op percelen die zij hadden gekocht. Volgens de nationale rechter waren de percelen “bosbouwhulpbronnen” en daarmee staatseigendom.

Het Hof is van oordeel dat de nietigverklaring van de eigendomsakten van de klagers neerkomt op een “ontnemings van eigendom”. Met de bestreden maatregelen werd echter het algemeen belang en de bescherming van het bos als onderdeel van de natuurlijke omgeving nagestreefd. Volgens het Hof moet bij de evenredigheid van inmenging een redelijk evenwicht worden gevonden tussen de vereisten van het algemeen belang van de gemeenschap en de vereisten van bescherming van de fundamentele rechten van individuen.

Het Hof is van oordeel dat in de onderhavige zaak de nationale autoriteiten traag in actie zijn gekomen. Ondanks dat de staat wist dat zij het bezit van het eigendom had verloren, bleef de staat 24 jaar inactief. Daarnaast heeft de nationale rechter, die had aanvaard dat de klagers te goeder trouw waren, nagelaten om de publieke en private belangen tegen elkaar af te wegen. De nationale rechter heeft enkel overwogen dat het stuk land altijd staatseigendom is geweest en niet geprivatiseerd kon worden. Bovendien heeft de rechtbank van beroep, ondanks dat de rechtbank van Gachina daar wel op had gewezen, niet overwogen of het doel van het algemeen belang had kunnen worden bereikt met minder ingrijpende maatregelen.

Het Hof concludeert dat de klagers geen enkele overtreding hebben begaan. Zij hebben de gevolgen van de fouten van de autoriteiten en de strikte toepassing van de bepalingen op de terugwinning van het bezit moeten dragen zonder enige vorm van schadevergoeding te ontvangen. Het eerlijke evenwicht tussen het algemeen belang en de noodzaak om de eigendomsrechten van de klagers te beschermen is daardoor geschonden, hetgeen een schending van artikel 1, Eerste Protocol EVRM oplevert.

EHRM – ARREST – 16 maart 2021 – Semenov t. Rusland - [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [17254/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD001725415](#)

Recht op bescherming eigendom onvoldoende gewaarborgd - Schending artikel 1 EVRM

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klager is Russisch staatsburger. Hij heeft een perceel en het bijbehorende stuk grond in 2010 van een private eigenaar, Ms G. gekocht. De gemeente had het stuk land in 2009 aan Ms G. verkocht.

Na een procedure in 2014, geïnitieerd door de openbare aanklager moest klager zijn perceel afstaan aan de gemeente waarmee klager zijn eigendomsrecht op dit perceel verloor. Het nationale gerecht overwoog hierbij onder andere dat klager in strijd met het bestemmingsplan gebruik maakte van de grond. Door klager ingestelde hoger beroepen werden afgewezen.

Het EHRM overweegt dat klager mocht vertrouwen op de rechtmatigheid van de overeenkomst tussen Ms G. en de gemeente zodat hij mocht aannemen dat hij het perceel kocht van de rechtmatige eigenaar en aldus zelf het eigendomsrecht had verkregen. Daarnaast overweegt het hof dat klager mocht vertrouwen niet in strijd met het bestemmingsplan te handelen toen hij het perceel kocht.

Het EHRM concludeert dat de nationale gerechten geen juiste belangenafweging hebben gemaakt tussen het beschermen van het eigendomsrecht van klager en de publieke belangen bij het teruggeven van het perceel aan de gemeente, hetgeen een schending van artikel 1, Eerste Protocol van het EVRM oplevert.

EHRM – ARREST – 16 maart 2021 - Seregin e.a. t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) - [31686/16](#) - [45709/16](#) - [50002/16](#) - [3706/18](#) - [24206/18](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD003168616](#)

Schending eigendomsrecht – Gebrekkig registratiesysteem

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Een stuk land van klager is ingenomen door de gemeente omdat de eerdere privatisering onrechtmatig zou zijn geweest. Het Hof merkt op dat het eigendomsregistratiesysteem gebreken vertoont. Zo is de historie van eerdere eigenaren niet te achterhalen. Ook de grenzen van elk terrein afzonderlijk zijn niet altijd duidelijk. Dit systeem wekt fraude in de hand. Klagers hebben geen compensatie ontvangen voor de ontneming van het eigendom. De autoriteiten hebben niet een juiste belangenafweging gemaakt tussen het algemeen belang en het eigendomsrecht. Schending van artikel 1, Eerste Protocol EVRM.

EHRM – ARREST – 18 maart 2021 - Dabic t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [49001/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0318JUD004900114](#)

Schending eigendomsrecht

Artikel 1 Eerste Protocol EVRM. De klacht betreft een zaak omtrent de beslaglegging op het landgoed van klager en het gebruik daarvan voor het huisvesten van vluchtelingen, naar aanleiding waarvan het landgoed is beschadigd en voorwerpen zijn gestolen. Klager stelt dat de Staat zijn eigendomsrecht heeft geschonden en vordert dat de Staat aansprakelijk wordt gesteld voor de schade die hij als gevolg daarvan heeft geleden.

Het hof stelt vast dat sprake is van een schending van het eigendomsrecht van klager en wijst € 3.200,00 aan immateriële schadevergoeding en € 833,00 aan materiële schadevergoeding toe.

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Cauchi t. Malta – persbericht – arrest (niveau 2) - 14013/19 – ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD001401319

Onder)erfpacht – Eigendomsbescherming – Effectieve remedie

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Artikel 6 EVRM. Artikel 13 EVRM. Klaagster heeft in 1967 een onroerende zaak op Malta in erfpacht (*emphyteusis*) gegeven voor een termijn van zeventien jaar. De canon bedroeg bij aanvang (omgerekend) € 58,- per jaar. Nadien is de zaak verschillende keren in ondererfpacht gegeven. Op het moment van het verstrijken van de erfpachttermijn werd de zaak bewoond door een echtpaar dat – met toestemming van klaagster – substantiële investeringen had gedaan om de zaak woonbaar te krijgen. Op grond van de wet kon het echtpaar in de zaak blijven wonen tegen gelimiteerde kosten; per 1 januari 2017 bedroeg de geïndexeerde “huur” € 200,- per jaar.

EHRM: aan de ontvankelijkheid van de klacht doet niet af dat in de nationale procedure een schadevergoeding van € 20.000,- is toegekend. Daarbij speelt een rol dat de vastgestelde inbreuk niet is beëindigd (klaagster had onder meer ontruiming gevorderd) alsmede dat klaagster daartoe – als gevolg van een per 1 augustus 2018 in werking getreden wetswijziging – een geheel nieuwe procedure had moeten starten, ook al was reeds in haar voordeel beslist. Klaagster is niet in hoger beroep gegaan, maar gezien eerdere zaken die aan het Hof zijn voorgelegd kan een klacht bij het Maltese Constitutionele Hof niet als een effectieve remedie worden gezien, zodat dit evenmin aan ontvankelijkheid in de weg staat.

In de nationale procedure is geoordeeld dat in het onderhavige geval sprake was van een disproportionele inmenging in het eigendomsrecht van klaagster; een inhoudelijke herbeoordeling is niet nodig. De door de nationale rechter toegekende schadevergoeding is evenwel niet afdoende. Schending van artikel 1 EP. Wat betreft artikel 13 EVRM is, mede gelet op de hiervoor genoemde wetswijziging, in het onderhavige geval geen sprake geweest van een effectieve remedie. Schending van artikel 13 EVRM. Klaagster had die wetswijziging wel moeten aanvechten; nu zij dat heeft nagelaten is haar klacht met betrekking tot artikel 6 EVRM niet ontvankelijk.

Nota bene het Hof kent schadevergoeding toe, € 20.000,- materieel en € 10.000,- immaterieel.

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – zaak C-220/19 – Promociones Oliva Park – ECLI:EU:C:2021:163 – geen conclusie – arrest

Belasting op het opwekken van elektriciteit en de afgifte ervan aan het elektriciteitsnet - Accijns

Richtlijn 2008/118/EG. Richtlijn 2009/28/EG. Richtlijn 2009/72/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Oliva Park en de regionale rechter in economische en bestuurszaken, over de afwijzing van een verzoek om correctie van de aangiften inzake de belasting over de waarde van elektriciteitsproductie over de jaren 2013 tot en met 2016.

Hof: Artikel 1, lid 2, van richtlijn 2008/118/EG, staat niet in de weg aan een nationale regeling waarbij op het opwekken van elektriciteit en de afgifte ervan aan het elektriciteitsnet op het nationale grondgebied een belasting wordt geheven met als heffingsgrondslag het totale bedrag van de inkomsten die het verrichten van die activiteiten de belastingplichtige oplevert, zonder dat rekening wordt gehouden met de daadwerkelijke hoeveelheid opgewekte en aan het net afgegeven elektriciteit.

Artikel 1 en artikel 3, leden 1 en 2 en lid 3, onder a), van richtlijn 2009/28/EG – dit laatste punt gelezen in samenhang met artikel 2, tweede alinea, onder k), van deze richtlijn –, moeten aldus worden uitgelegd dat deze bepalingen niet in de weg staan aan een nationale regeling waarbij een belasting op het opwekken van elektriciteit en de afgifte ervan aan het elektriciteitsnet wordt ingevoerd die volgens één enkel tarief wordt geheven dat ook geldt wanneer de elektriciteit uit

hernieuwbare bronnen wordt opgewekt en die niet bedoeld is om het milieu te beschermen, maar om de begrotingsontvangsten te verhogen.

Artikel 107, lid 1, VWEU en de artikelen 32 tot en met 34 van richtlijn 2009/72/EG staan niet in de weg aan een nationale regeling waarbij een nationale belasting wordt geheven op het opwekken van elektriciteit en de afgifte ervan aan het elektriciteitsnet op het grondgebied van een lidstaat, terwijl deze belasting niet van toepassing is op de afgifte aan dit net van elektriciteit die in andere lidstaten is opgewekt.

- 📌 Spaanse elektriciteitsbelasting niet in strijd met EU-recht ([taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 3 maart 2021 – zaak C-741/19 – République de Moldavië – Grote Kamer – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:164 – conclusie

Energiehandvest

Artikel 1, punt 6 van het Verdrag inzake het Energiehandvest. Besluit 98/181/EG, EGKS, Euratom. Sinds de ondertekening, bijna 30 jaar geleden, is er slechts één keer eerder een prejudiciële vraag gesteld over het Verdrag inzake het Energiehandvest. De vraag wordt gesteld in het kader van een geding tussen Moldavië en een bedrijf uit Oekraïne en lijkt op het eerste gezicht niets te maken hebben met de EU, noch met de lidstaten. De A-G onderzoekt daarom eerst of het hof wel bevoegd is om deze prejudiciële vragen te beantwoorden. De conclusie is dat de Unie er stellig belang bij heeft dat de bepalingen van het Handvest een uniforme uitlegging krijgen, zodat het Hof bevoegd moet worden geacht. De A-G stelt voor de prejudiciële vraag als volgt te beantwoorden.

A-G: Artikel 1, punt 6, van het Verdrag inzake het Energiehandvest, ondertekend te Lissabon op 17 december 1994 en goedgekeurd bij besluit 98/181/EG, EGKS, Euratom moet aldus worden uitgelegd dat een vordering die voortvloeit uit een overeenkomst voor de levering van elektriciteit waarbij geen inbreng heeft plaatsgevonden, geen investering in de zin van die bepaling is.

- 📌 CJEU jurisdiction over the Energy Charter Treaty and its compatibility with the Treaties: Opinion of AG Szpunar in Case C-741/19 ([EU law analysis](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 18 maart 2021 – zaak C-848/19 P – Duitsland/Polen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:218 – persbericht – conclusie

Interne markt voor aardgas - Beginsel van energiesolidariteit – North Stream

Artikel 194, lid 1, VWEU. Richtlijn 2009/73/EG. De Bondsrepubliek Duitsland heeft een hogere voorziening ingesteld tegen het arrest van het Gerecht van 10 september 2019 houdende nietigverklaring van een besluit van de Europese Commissie van 28 oktober 2016 tot wijziging van de (in een eerder besluit vastgestelde) voorwaarden voor het verkrijgen van ontheffing voor de exploitatie van de OPAL-gasleiding wat de toegang van derden en tariefregulering betreft.

Het Gerecht heeft het litigieuze besluit nietig verklaard op grond dat het was vastgesteld „in strijd met het in artikel 194, lid 1, VWEU geformuleerde beginsel van energiesolidariteit”.

De Commissie, verweerster voor het Gerecht, heeft geen hogere voorziening ingesteld tegen het bestreden arrest, ook al is haar besluit nietig verklaard. Dat is wel gedaan door de Bondsrepubliek Duitsland, met als primaire argument dat het begrip energiesolidariteit een zuiver politiek begrip is en geen juridisch criterium waaruit rechtstreeks rechten en verplichtingen voor de Unie of voor de lidstaten voortkomen.

Polen, Letland en Litouwen steunen de uitlegging van het Gerecht. In hun opvatting is energiesolidariteit een beginsel dat kan dienen als maatstaf voor de rechterlijke toetsing van regels van afgeleid recht en besluiten op energiegebied.

A-G: het eerste, tweede, vierde en vijfde middel van de door de Bondsrepubliek Duitsland ingestelde hogere voorziening af te wijzen; het derde middel van de door de Bondsrepubliek Duitsland ingestelde hogere voorziening niet-ontvankelijk te verklaren.

CONSULTATIE

- Richtlijn hernieuwbare energie – richtsnoeren met betrekking tot de duurzaamheidscriteria voor het gebruik van bosbiomassa bij de energieproductie, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 28 april 2021 ([EC](#))
- Gasnetwerken – herziening van de EU-regels inzake markttoegang, Feedback mogelijk van 26 Maart 2021 - 18 Juni 2021 ([EC](#))

Europese monetaire Unie en Bankenunie

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – zaak C-947/19 P – Liaño Reig/CRU – ECLI:EU:C:2021:172 – geen conclusie – [arrest](#)

Gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen (GAM)

Verordening (EU) nr. 806/2014. Met haar hogere voorziening verzoekt Carmen Liaño Reig om vernietiging van de beschikking van het Gerecht in zaak T-557/17, waarbij haar beroep is verworpen dat enerzijds strekte tot nietigverklaring van artikel 6, lid 1, onder d), van besluit SRB/EES/2017/08 van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (GAR) betreffende een afwikkelingsregeling voor Banco Popular, voor zover deze bepaling voorziet in de omzetting van via het International Securities Identification Number (ISIN) XS 0550098569 geïdentificeerde tier 2-instrumenten in nieuwe aandelen van Banco Popular, alsmede nietigverklaring van de voorlopige waardering door de onafhankelijke deskundige en de voorlopige waardering door de GAR, en anderzijds tot vergoeding, als gevolg van de aldus gevorderde nietigverklaring, van het verlies dat door deze omzetting zou zijn geleden.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Slovenië – 14 januari 2021 (ECER 3.3.21) - [C-45/21 Banka Slovenije](#)

Toezicht kredietinstellingen - Aansprakelijkheid nationale centrale banken

Richtlijn 2006/48/EG. Richtlijn 2013/36/EU. Richtlijn 2001/24/EG. Artikel 123 VWEU. De vragen hebben betrekking op de aansprakelijkheid van de nationale centrale banken en het vaststellen van buitengewone maatregelen om te voorkomen dat de stabiliteit van het financiële stelsel in gevaar komt.

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2021/378 van de Europese Centrale Bank van 22 januari 2021 betreffende de toepassing van minimumreserveverplichtingen (herschikking) (ECB/2021/1), [PB L 73 van 3.3.2021](#)
- Verordening (EU) 2021/379 van de Europese Centrale Bank van 22 januari 2021 betreffende de balansposten van kredietinstellingen en van de sector monetaire financiële instellingen (herschikking) (ECB/2021/2), [PB L 73 van 3.3.2021](#)

Europese subsidies

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-572/19 P – Ertico - ITS Europe / Commissie – ECLI:EU:C:2021:188 – geen conclusie – arrest

Besluit validatiepanel EC betreffende de kwalificatie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen - Onderzoeks- en opleidingsactiviteiten inzake kernenergie

Aanbeveling 2003/361/EG. Besluit 2012/838/EU, Euratom. Verordening (EG) nr. 58/2003. Met haar hogere voorziening verzoekt ITS Europe om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T-604/15, houdende verwerping van haar beroep tot nietigverklaring van het besluit van 18 augustus 2015 van het validatiepanel als bedoeld in punt 1.2.7 van de bijlage bij besluit 2012/838/EU, Euratom van de Commissie van 18 december 2012 inzake het vaststellen van de regels om consistente verificatie te verzekeren van het bestaan en de rechtspositie, alsmede van het operationele en financiële vermogen, van deelnemers aan acties onder contract ondersteund door een subsidie in het kader van het zevende kaderprogramma van de EG voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, en in het kader van het zevende kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie voor onderzoeks- en opleidingsactiviteiten inzake kernenergie, voor zover dit validatiepanel tot de slotsom is gekomen dat rekwirante niet kon worden aangemerkt als kleine, middelgrote of micro-onderneming (kmo) in de zin van aanbeveling 2003/361/EG.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

Familieleven en familierecht

EHRM – ARREST – 2 maart 2021 – Pavel Shishkov t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) – 78754/13 – ECLI:CE:ECHR:2021:0302JUD007875413

Family life – Baby niet na vier jaar terug naar vader

Artikel 8 EVRM. Vader van twee kinderen staat niet als zodanig in de geboorteaktes vermeld om aanspraak te kunnen maken op sociale voorzieningen. De relatie strandt als de kinderen 1 en 2 jaar oud zijn. Drie jaar later krijgt de vader de voogdij over de oudste, met wie hij contact heeft gehouden, maar niet over de jongste, die ondertussen in een pleeggezin was geplaatst.

Het hof constateert dat er gedurende vier jaar geen contact was geweest met dit jongste kind, vanaf het moment dat het kind bovendien nog heel jong was. Klager schijnt in die periode geen pogingen te hebben gedaan om dit te herstellen. Pas twee jaar nadat hij wist dat de kinderen in een kindertehuis waren beland heeft hij stappen ondernomen. Klagers eigen nalaten heeft geleid tot het verbreken van de banden. Het kind is goed geïntegreerd in het pleeggezin en kwetsbaar gezien de jonge leeftijd en de reeds opgedane traumatische ervaringen. De weigering om de zorg over het jongste kind over te dragen aan klager was in het belang van het kind, viel binnen de discretionaire bevoegdheid en was gebaseerd op relevante en voldoende gronden. Geen schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 9 maart 2021 - Eminagaoglu t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 2) – 76521/12 – ECLI:CE:ECHR:2021:0309JUD007652112

Tuchtrechtelijke maatregel opgelegd aan een *judicial officer* vanwege uitspraken gedaan in de media

Samenvatting onder: Vrijheid van meningsuiting

HvJ – ARREST – 24 maart 2021 – zaak C-603/20 PPU – M.C.P. – England & Wales – ECLI:EU:C:2021:231 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Kinderontvoering naar derde land – Gewone verblijfplaats - Bevoegde rechter?

Verordening (EG) No 2201/2003. Een kind met de Britse nationaliteit dat haar gewone verblijfplaats in het VK had, is door haar moeder ongeoorloofd overgebracht naar een derde staat (India), waar het haar gewone verblijfplaats heeft verkregen. De vader van het kind heeft zich tot de Britse rechter gewend met een verzoek om de terugkeer van het kind naar het VK te bewerkstelligen en een bezoekrecht te verkrijgen. De moeder is teruggekeerd naar het VK (zonder het kind, dat is achtergebleven bij familie in India). Is de Britse rechter bevoegd krachtens verordening (EG) nr. 2201/2003)?

Het Hof oordeelt dat de bevoegdheid van de rechter niet kan worden vastgesteld op grond van artikel 10 van de Brussel II bis verordening indien er sprake is van kinderontvoering naar een derde land. De bevoegdheid van de rechter zal moeten worden vastgesteld op grond van internationale verdragen, of indien dat niet mogelijk is op grond van artikel 14 van die verordening indien is vast komen te staan dat het kind haar gewone verblijfplaats heeft gekregen in een derde land. [*vrij vertaald*]

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 4 februari 2020 (ECER 17.3.2021) – [C-71/21](#) – [Sofiyska gradska prokuratura](#)

Overlevering – Herhaald aanhoudingsbevel na weigering overlevering – Overeenkomst EU-Noorwegen – Familieleven

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- NB v MI. Using English law to judge (mental) capacity to enter a Sharia marriage abroad. ([GAVL](#))
- Capacity to marry: *NB v MI* ([law&religion UK](#))

NOOT – bij EHRM 4 februari 2021, Jurcic t. Kroatië

Jurčić v. Croatia: clarity on protecting women undergoing IVF treatment from discrimination ([strasbourgobservers](#))

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-501/18 – *Balgarska Narodna Banka* – ECLI:EU:C:2021:249 – Bulgarije – conclusie – arrest

Depositogarantiestelsels - Europese Bankautoriteit

Richtlijn 94/19/EG. Verordening (EU) nr. 1093/2010. Richtlijn 2001/24/EG. Artikel 17, lid 1, en artikel 52, lid 1, EU Handvest. Artikel 4, lid 3, VEU. Verzoekster, BT, heeft met KTB drie overeenkomsten inzake de inleg van deposito's in rekening-courant gesloten, luidend in euro (EUR) en in Bulgaarse lev (BGN), die door het depositogarantiefonds worden gegarandeerd tot 196 000 BGN per persoon. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen BT en de BNB over een verzoek tot vergoeding van de schade die BT stelt te hebben geleden ten gevolge van verschillende handelingen en nalatigheden van de BNB in het kader van de toezichtmaatregelen die zijn genomen ten aanzien van KTB.

Hof: Artikel 7, lid 6, van richtlijn 94/19/EG moet aldus worden uitgelegd dat het daarbij aan deposanten toegekende recht op schadeloosstelling enkel betrekking heeft op de terugbetaling, via het depositogarantiestelsel, van de niet-beschikbare deposito's van de betrokken deposant tot het beloop van het in artikel 7, lid 1 bis, van die richtlijn vastgestelde bedrag nadat de bevoegde nationale autoriteit overeenkomstig artikel 1, punt 3, onder i), van richtlijn 94/19 heeft vastgesteld dat de door de kredietinstelling in kwestie beheerde deposito's niet-beschikbaar zijn, zodat die deposant aan artikel 7, lid 6, van deze richtlijn geen recht ontleent om schade vergoed te krijgen die is veroorzaakt door een te late terugbetaling van het gegarandeerde bedrag van al zijn deposito's of door het feit dat de bevoegde nationale autoriteiten op gebrekkige wijze toezicht hebben uitgeoefend op de kredietinstelling waarvan de deposito's niet-beschikbaar zijn geworden.

Artikel 1, punt 3, onder i), junctis artikel 7, lid 6, en artikel 10, lid 1, van richtlijn 94/19 staat in de weg aan een nationale regeling of een contractueel beding op grond waarvan een deposito bij een kredietinstelling waarvan de betalingen zijn opgeschort, pas opeisbaar wordt nadat de bevoegde autoriteit de aan deze instelling verleende bankvergunning heeft ingetrokken en op voorwaarde dat de deposant uitdrukkelijk heeft verzocht om terugbetaling van dat deposito. Krachtens het beginsel van voorrang van het Unierecht moet iedere nationale rechter bij wie beroep is ingesteld tot vergoeding van de schade die zou zijn veroorzaakt doordat de terugbetaling van het gegarandeerde bedrag van het betreffende deposito plaatsvond na het verstrijken van de bij artikel 10, lid 1, van die richtlijn – zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/14 – gestelde termijn, die nationale regeling of dat contractuele beding buiten toepassing laten wanneer hij uitspraak doet op dat beroep.

Artikel 17, lid 3, van verordening (EU) nr. 1093/2010, gelezen in het licht van overweging 27 van deze verordening, moet aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter een op de grondslag van die bepaling aangenomen aanbeveling van de Europese Bankautoriteit (EBA) in aanmerking moet nemen bij de beslechting van het bij hem aanhangige geding, met name in het kader van een beroep dat ertoe strekt dat wordt vastgesteld dat een lidstaat aansprakelijk is voor schade die aan een particulier is berokkend ten gevolge van de niet-toepassing dan wel de onjuiste of ontoereikende toepassing van het Unierecht die ten grondslag ligt aan de onderzoeksprocedure die heeft geleid tot de aanneming van die aanbeveling. Particulieren die schade hebben geleden ten gevolge van de in een dergelijke aanbeveling vastgestelde schending van het Unierecht, moeten zich op deze aanbeveling kunnen beroepen om door de bevoegde nationale rechter te doen vaststellen dat de betrokken lidstaat aansprakelijk is voor die schending van het Unierecht, ook al is die aanbeveling niet tot hen gericht.

Aanbeveling EBA/REC/2014/02 van de EBA van 17 oktober 2014 aan de Bulgaarse nationale bank en het bankdepositogarantiefonds inzake de maatregelen die moeten worden genomen om te voldoen aan richtlijn 94/19/EG, is ongeldig voor zover daarbij het besluit van de Balgarska Narodna Banka om Korporativna Targovska banka AD onder bijzonder toezicht te plaatsen en haar verplichtingen op te schorten is gelijkgesteld met de vaststelling dat de deposito's niet-beschikbaar waren in de zin van artikel 1, punt 3, onder i), van richtlijn 94/19, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/14.

Artikel 2, zevende streepje, van richtlijn 2001/24/EG, gelezen in het licht van artikel 17, lid 1, en artikel 52, lid 1, EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat een maatregel tot opschorting van betalingen die door een nationale centrale bank jegens een kredietinstelling wordt toegepast als saneringsmaatregel die tot doel heeft de financiële positie van deze instelling in stand te houden of te herstellen, een ongerechtvaardigde en onevenredige aantasting van het eigendomsrecht van de deposanten van deze instelling vormt indien hij de wezenlijke inhoud van dat recht niet eerbiedigt en indien – gelet op het dreigende risico van financiële verliezen waaraan de deposanten zouden zijn blootgesteld in geval van faillissement van die instelling – andere, minder belastende maatregelen tot hetzelfde resultaat hadden kunnen leiden, wat de verwijzende rechter dient na te gaan.

Het Unierecht, en met name het beginsel dat de lidstaten aansprakelijk zijn voor schade die aan particulieren is toegebracht ten gevolge van schending van het Unierecht, alsmede het gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel, moet aldus worden uitgelegd dat het:

– niet in de weg staat aan een nationale regeling die het recht van particulieren op vergoeding van ten gevolge van schending van het Unierecht geleden schade afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de bestuurshandeling of de administratieve nalatigheid die de schade heeft veroorzaakt, voordien nietig is verklaard, mits deze nietigverklaring – ofschoon zij vereist is voor soortgelijke vorderingen die gebaseerd zijn op schending van het nationale recht – in de praktijk niet uitgesloten of zeer beperkt mogelijk is;

– in de weg staat aan een nationale regeling die het recht van particulieren op vergoeding van ten gevolge van schending van het Unierecht geleden schade afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de betrokken nationale autoriteit de schade opzettelijk heeft toegebracht;

– niet in de weg staat aan een nationale regeling die het recht van particulieren op vergoeding van ten gevolge van schending van het Unierecht geleden schade afhankelijk stelt van de voorwaarde dat het bewijs wordt geleverd dat de schade bij de instelling van het beroep daadwerkelijk was en vaststond, mits deze voorwaarde niet ongunstiger is dan de voorwaarden die gelden voor soortgelijke vorderingen die gebaseerd zijn op schending van het nationale recht, en die voorwaarde gelet op de bijzonderheden van het concrete geval de uitoefening van dat recht niet onmogelijk of uiterst moeilijk maakt.

Het gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel moeten aldus worden uitgelegd dat zij een rechter bij wie een beroep tot schadevergoeding is ingesteld dat formeel gesproken berust op een nationaalrechtelijke bepaling inzake de aansprakelijkheid van de staat voor schade die voortvloeit uit een bestuursactiviteit, maar ter ondersteuning waarvan middelen worden aangevoerd die betrekking hebben op schending van het Unierecht ten gevolge van die activiteit, er niet toe verplichten om dat beroep ambtshalve te kwalificeren als een beroep dat gebaseerd is op artikel 4, lid 3, VEU, voor zover de toepasselijke nationaalrechtelijke bepalingen die rechter niet beletten de ter ondersteuning van dat beroep aangevoerde middelen inzake schending van het Unierecht te onderzoeken.

CONSULTATIE

Flitsbetalingen, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 23 juni 2021 ([EC](#))

OVERIG

EBA publiceert definitieve herziene richtsnoeren betreffende risicofactoren voor witwassen en terrorismefinanciering ([Bijzonder strafrecht](#))

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 11 maart 2021 – Advies 1/19 – Convention d'Istanbul – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:198 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Verdrag van Istanbul (geweld tegen vrouwen)

Artikel 218, lid 11, VWEU. Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul). Artikel 78, lid 2, Artikel 82, lid 2, Artikel 83, lid 1 en Artikel 84 VWEU. Het Europees Parlement vraagt het Hof of het Verdrag van Istanbul (Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld) door de EU op de juiste grondslag is gesloten. Kan de EU dit Verdrag sluiten zonder dat de lidstaten zich ertoe verbonden hebben?

A-G Hogan stelt het Hof voor om te oordelen dat, ook al heeft de EU het Verdrag van Istanbul ondertekend, de Raad mag – maar niet hoeft te – wachten tot alle lidstaten ermee hebben ingestemd door dit verdrag te worden gebonden, alvorens te beslissen of en in hoeverre de Unie tot dit verdrag zal toetreden. Volgens hem kan het Verdrag van Istanbul eventueel via twee afzonderlijke besluiten worden gesloten op basis van artikel 78, lid 2, artikel 82, lid 2, en de artikelen 84 en 336 VWEU.

A-G: Indien de Raad zijn voornemens met betrekking tot de omvang van de bij de sluiting van het Verdrag van Istanbul uit te oefenen gedeelde bevoegdheden niet wijzigt, moet het besluit houdende machtiging tot het sluiten, namens de Unie, van dat verdrag worden gebaseerd op artikel 78, lid 2, artikel 82, lid 2, en de artikelen 84 en 336 VWEU als materiële rechtsgrondslagen.

De sluiting van het Verdrag van Istanbul door de Unie door middel van twee afzonderlijke handelingen maakt die handelingen niet ongeldig.

Het besluit van de Unie om het Verdrag van Istanbul te sluiten zou verenigbaar zijn met de Verdragen indien het wordt vastgesteld in afwezigheid van een gemeenschappelijk akkoord van alle lidstaten over hun instemming om door dit verdrag gebonden te zijn. Voorts zou dat besluit echter ook verenigbaar zijn met de Verdragen indien het pas wordt vastgesteld nadat een dergelijk gemeenschappelijk akkoord is bereikt. Het staat uitsluitend aan de Raad om te beslissen welke van deze twee oplossingen de voorkeur verdient.

- 📌 AG: het bereiken van een gemeenschappelijk akkoord is bij een gemengd EU Verdrag geen juridisch vereiste maar een politieke keuze van de Raad ([ECER](#))
- 📌 Some Complex Legal Questions Examined from a Legal Perspective in a Partial and Passionate Manner Or, The EU's Ratification of the Istanbul Convention: Competence, Bases and Common Accord (EU law analysis)

REGELGEVING EU

- Uitvoeringsverordening (EU) 2021/371 van de Raad van 2 maart 2021 tot uitvoering van Verordening (EU) 2020/1998 betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige schendingen van de mensenrechten, [PB L 711 van 2.3.2021 \[gaat over Navalny\]](#)
- Besluit (GBVB) 2021/509 van de Raad van 22 maart 2021 tot oprichting van een Europese Vredesfaciliteit, en tot intrekking van Besluit (GBVB) 2015/528, [PB L 102 van 24.3.2021](#)

Geografische oorsprongsbenaming

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 29 december 2020 (ECER 09.03.2021) – C-35/21 – KONSERVINVEST

Octrooi – Landbouwproducten en levensmiddelen – Geografische benamingen – Rechtsgeschillen – Nationale voorschriften

Verordening (EU) nr. 1151/2012. Bulkons Parvomay is bij besluit van het Bulgaarse octrooibureau geregistreerd als gebruiker van een geografische benaming, voor het product “lyutenitsa”. Bulkons Parvomay is de enige geregistreerde gebruiker van deze geografische aanduiding. Konservinvest heeft eigen nationale merken laten registreren, die lijken op de benamingen van Bulkons Parvomay. Konservinvest verzoekt om nietigverklaring van het besluit betreffende de registratie van de geografische aanduiding.

Staat artikel 9 van verordening (EU) nr. 1151/2012 een nationaal systeem toe voor de registratie en bescherming van geografische aanduidingen voor landbouwproducten en levensmiddelen die binnen de werkingssfeer van die verordening vallen, en laat die bepaling de lidstaten de vrijheid om op nationaal niveau andere, parallel geldende voorschriften voor het regelen van rechtsgeschillen over inbreuken op het recht op een dergelijke geografische aanduiding toe te passen op geschillen tussen plaatselijke handelaren die onder verordening nr. 1151/2012 vallende landbouwproducten en levensmiddelen produceren en op de markt brengen in de lidstaat waar de geografische aanduiding is geregistreerd?

Gewasbeschermingsmiddelen

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – zaak C-921/19 – Agrimotion – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:173 – geen conclusie – arrest

Op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen - Parallelhandel

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG. ADAMA Deutschland, een in Duitsland gevestigde onderneming, verkoopt in deze lidstaat gewasbeschermingsmiddelen waarvoor zij een toelating voor het op de markt brengen heeft verkregen. Zij distribueert deze gewasbeschermingsmiddelen tevens in andere lidstaten, waar deze door Agrimotion, een in Polen gevestigde onderneming, worden opgekocht om in Duitsland opnieuw te worden geïntroduceerd en op de markt te worden gebracht. Vooraleer in Duitsland te worden geïntroduceerd krijgen de gewasbeschermingsmiddelen een nieuw etiket van Agrimotion, met daarop onder meer de naam Agrimotion, de nieuwe naam van het gewasbeschermingsmiddel, de naam van het in Duitsland reeds toegelaten referentiemiddel en de naam van de houder van de vergunning voor parallelinvoer in Duitsland, te weten Bernbeck LLP.

Volgens ADAMA Deutschland mocht Agrimotion de in het hoofdgeding aan de orde zijnde gewasbeschermingsmiddelen in Duitsland niet op de markt brengen omdat de houder van de parallelhandelvergunning Bernbeck was, en niet Agrimotion.

Hof: Artikel 52, lid 1, van verordening (EG) nr. 1107/2009 moet aldus worden uitgelegd dat enkel de houder van een vergunning voor parallelhandel een gewasbeschermingsmiddel op de markt kan brengen in de lidstaat die deze vergunning heeft verleend.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Cbb - 23 maart 2021 - ECLI:NL:CBB:2021:311

GLB – Randvoorwaardenkorting – Gebruik niet toegelaten gewasbeschermingsmiddel

Samenvatting onder: Landbouw

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 11 maart 2021 – zaak C-802/19 – Firma Z – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:195 – geen conclusie – arrest

Verlaging maatstaf van heffing – Leveringen van geneesmiddelen – Toekenning van kortingen – Hypothetische aard van de prejudiciële vraag

Samenvatting onder: Belastingen, btw

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-96/20 – Ordine Nazionale dei Biologi e.a. – Italië – ECLI:EU:C:2021:191 – geen conclusie – arrest

Bloedinstellingen – Verantwoordelijke persoon

Artikel 168 VWEU. Richtlijn 2002/98/EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de nationale orde van biologen en MX, NY en OZ, drie houders van een diploma in de biologische wetenschappen, enerzijds, en het voorzitterschap van de ministerraad anderzijds, over de geldigheid van een bepaling van Italiaans recht op grond waarvan alleen houders van een diploma in de genees- en heelkunde die bovendien aan bepaalde voorwaarden inzake postuniversitaire ervaring voldoen, kunnen worden aangewezen als verantwoordelijke persoon in een bloedinstelling.

Hof: Artikel 9, lid 2, van richtlijn 2002/98/EG, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 2, verzet zich niet tegen een nationale regeling die bepaalt dat alleen personen met een diploma in de genees- en heelkunde als verantwoordelijke persoon in een bloedinstelling kunnen worden aangewezen, mits deze regeling in alle opzichten het Unierecht eerbiedigt

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-64/20 – An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara, Éire agus an tArd-Aighne – Ierland – ECLI:EU:C:2021:207 – persbericht – conclusie – arrest

Verpakking van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik – Verplichting om informatie te vermelden in alle officiële talen van de lidstaat waar het product in de handel wordt gebracht – Nationale regeling die bepaalt dat de informatie slechts in één van de officiële talen van de lidstaat hoeft te worden opgesteld

Richtlijn 2001/82/EG. Artikel 288 VWEU. Richtlijn 2001/82/EG. Artikelen 58, 59 en 61. In deze zaak komen verschillende vraagstukken aan de orde: rechtstreekse werking, voorrang, procedurele autonomie, effectieve rechterlijke bescherming en de algehele doeltreffendheid van de nationale tenuitvoerlegging van het Unierecht, alle in combinatie met het (vermeende) recht op ontvangst van informatie in de eigen taal en de meertaligheid van de Unie.

Centrale vraag; verzetten die beginselen, in het bijzonder de doeltreffendheid van de nationale tenuitvoerlegging van het Unierecht, zich tegen nationale regels die de rechter de discretionaire bevoegdheid geven om, wanneer wordt betoogd dat de autoriteiten een richtlijn niet juist hebben omgezet en de betreffende vordering kennelijk gegrond is, te bepalen of i) die vordering moet worden toegewezen en ii) welke maatregel er in voorkomend geval getroffen moet worden? Wat zijn de redelijke grenzen aan het vereiste van een doeltreffende tenuitvoerlegging van het Unierecht op nationaal niveau?

Het Hof oordeelt dat een rechterlijke instantie van een lidstaat is gehouden de haar door het nationale recht verleende bevoegdheid uit te oefenen om voor recht te verklaren dat deze staat een richtlijn van de Unie niet correct heeft omgezet en verplicht is om dit te verhelpen. Deze rechterlijke instantie kan de verplichting van deze lidstaat om een richtlijn om te zetten niet buiten beschouwing laten op grond van de overweging dat deze omzetting als gevolg van de toekomstige wijziging van de uit het Unierecht voortvloeiende vereisten onevenredig zou zijn.

Hof: Artikel 288 VWEU staat eraan in de weg dat een nationale rechterlijke instantie die in het kader van een daartoe in het nationale recht vastgestelde procedure vaststelt dat de lidstaat

waartoe zij behoort zijn verplichting tot correcte omzetting van richtlijn 2001/82/EG, niet is nagekomen, weigert voor recht te verklaren dat deze lidstaat de voornoemde richtlijn niet correct heeft omgezet en verplicht is om dit te verhelpen, en voor die weigering als grond aanvoert dat de nationale wettelijke regeling volgens haar in overeenstemming is met verordening (EU) 2019/6, die deze richtlijn intrekt en met ingang van 28 januari 2022 van toepassing zal zijn.

- EU-Hof: onjuiste nationale omzetting van een EU-richtlijn moet worden verholpen ook al is het nationale recht wel verenigbaar met toekomstige EU-wetgeving die de richtlijn zal intrekken ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-591/16 P – Lundbeck/Commissie – ECLI:EU:C:2021:243 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-611/16 P – Xellia Pharmaceuticals en Alpharma/Commissie – ECLI:EU:C:2021:245 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Zie ook: [C-586/16 P](#), [C-588/16 P](#), [C-601/16 P](#)

IE – Octrooigeschil– Schikking - Mededinging – Geneesmiddelen

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Estland – 28 januari 2020 (ECER 17.03.2021) – [C-51/21](#) – [Aktsiaselts M.V.WOOL](#)

Microbiologische criteria levensmiddelen – Voedselveiligheid

Verordening (EG) nr. 2073/2005. Verordening (EG) nr. 178/2002. Verordening (EG) nr. 882/2004. Besluit nr. 1082/2013/EU. Het Estse bureau voor levensmiddelen en veterinaire zaken heeft meerdere bevelen opgelegd aan MV Wool. Het eerste bevel zag op staking van verwerking van visproducten en het terugroepen van de gehele partij van de markt. Dit bevel was opgelegd omdat bij de analyse van levensmiddelenmonsters in de visfabriek van MV Wool de aanwezigheid van een bacterie die voedselinfecties kan veroorzaken, is vastgesteld. Later is een tweede bevel uitgevaardigd tegen MV Wool om haar activiteiten in twee visfabrieken volledig te staken.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitleg van het tweede microbiologische criterium van Verordening 2073/2005, namelijk "afwezig in 25 g".

CONSULTATIE

- Dier- en plantgezondheid / veilig voedsel en diervoeder – aanwijzing van officiële laboratoria, Feedback mogelijk van 19 Maart 2021 - 16 April 2021 ([EC](#))
- EU-autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied (HERA), Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 12 mei 2021 ([EC](#))

Godsdienstvrijheid (B)

NOOT – bij conclusie A-G HvJ 25 februari 2021 in de gevoegde zaken [C-804/18](#) en [C-341/19](#) (IX tegen WABE en MH Müller Handels GmbH tegen MJ)

- A-G: het verbod van een werkgever tot het dragen van religieuze tekens op de werkvloer in neutraliteitsbeleid kan gerechtvaardigd zijn ([ECER](#))
- Shadow Opinion of former Advocate-General Sharpston: headscarves at work (Cases C-804/18 and C-341/19) ([EU law analysis](#))

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

OVERIG

- In the Aftermath of a Judgment: Why Human Rights Organisations Should Harness the Potential of Rule 9 ([strasbourgoobservers](#))
- The Best and Worst ECtHR judgments of 2020 are...([strasbourgoobservers](#))
- Going Beyond the Rhetoric: Taking Human Rights Seriously in the Post-COVID-19 New Paradigm ([verfassungsblog](#))
- EHRM says no ([Bijzonder strafrecht](#))
“In 2021 zijn al vier schendingen aangenomen door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens ten aanzien van de Nederlandse praktijk van het motiveren van de voorlopige hechtenis en het afwijzen van getuigenverzoeken. Die schendingen komen niet uit de lucht vallen (...).”

WIKI

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-708/19 – Von Aschenbach & Voss – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:190 – geen conclusie – [arrest](#)

Antidumpingrecht bladaluminium uit China

Uitvoeringsverordening (EU) 2017/271. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Von Aschenbach & Voss GmbH (hierna: „VA&V”) en het Douanekantoor Duisburg, over de betaling van antidumpingrechten op de invoer van bepaald bladaluminium uit China. In casu heeft VA&V niet binnen de termijn van twee maanden als bedoeld in artikel 263, zesde alinea, VWEU beroep ingesteld tegen deze verordening, die op 17 februari 2017 in het *Publicatieblad van de Europese Unie* is bekendgemaakt. Aangezien VA&V zonder enige twijfel het recht had om tegen de litigieuze verordening beroep tot nietigverklaring als bedoeld in artikel 263, vierde alinea, VWEU in te stellen, maar dit recht niet heeft uitgeoefend, kan zij zich niet op de ongeldigheid van deze verordening beroepen ter ondersteuning van het beroep tot nietigverklaring dat zij tegen de aanslag van 5 mei 2017 heeft ingesteld. Het verzoek om een prejudiciële beslissing is niet-ontvankelijk.

CONSULTATIE

Handel – mechanisme om dwangmaatregelen van niet-EU-landen te voorkomen en tegen te gaan, Feedback mogelijk van 23 Maart 2021 - 15 Juni 2021 ([EC](#))

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 9 maart 2021 – zaak C-392/19 – VG Bild-Kunst – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:181 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Framing – Mededeling aan het publiek - Hyperlinks

Richtlijn 2001/29/EG. Artikel 11 en artikel 17, lid 2, EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geschil tussen VG Bild-Kunst, een organisatie voor het collectieve beheer van auteursrechten op het gebied van beeldende kunsten in Duitsland, en SPK, een Duitse stichting voor cultureel erfgoed, ter zake van de weigering van VG Bild-Kunst om met SPK een licentieovereenkomst te sluiten voor het gebruik van haar catalogus van werken, zonder opnemings van een bepaling volgens welke laatstgenoemde, als licentienemer, zich ertoe verbindt om bij het gebruik van de in de overeenkomst bedoelde werken en beschermde materialen doeltreffende technische voorzieningen te treffen tegen het framen van die werken of beschermde materialen door derden. Hyperlinks vormen in feite de kern van het internet. Het Hof heeft in zijn rechtspraak erkend dat hyperlinks van belang zijn voor de werking van het internet en de vrijheid van meningsuiting. Een eenvoudige link bevat alleen het URL-adres van de website waarnaar wordt verwezen (de homepage). Een „deep link” leidt echter naar een pagina van een website of zelfs naar een specifieke bron op die pagina, bijvoorbeeld een (audiovisueel) bestand. Een dergelijk bestand kan ook op de eigen internetpagina worden opgenomen, zonder het te hoeven reproduceren (en zonder dat er op een link hoeft te worden geklikt). Deze werkwijze heet inline linking. Uit vaste rechtspraak van het Hof volgt dat hyperlinks mogen worden geplaatst naar auteursrechtelijk beschermd materiaal (voor zover dat materiaal met toestemming van de rechthebbende op de website is geplaatst waarnaar wordt gelinkt). Maar wat wanneer een rechthebbende zich met technische middelen expliciet verzet tegen deze vorm van hyperlinks?

Het Hof oordeelt dat wanneer de auteursrechthouder beperkende maatregelen tegen framing heeft getroffen of opgelegd, de opnemings van een werk op een website van een derde door middel van die techniek een terbeschikkingstelling vormt van dat werk aan een nieuw publiek. Voor deze mededeling aan het publiek is derhalve de toestemming van de auteursrechthouder nodig.

Hof: Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat de opnemings, door middel van de techniek van framing, op de website van een derde van werken die door het auteursrecht worden beschermd en die met toestemming van de houder van het auteursrecht op een voor het publiek vrij toegankelijke andere website zijn geplaatst, een mededeling aan het publiek in de zin van deze bepaling vormt wanneer met die opnemings de voorzieningen worden omzeild die de houder tegen framing heeft getroffen of opgelegd.

- 📌 HvJ EU breidt betekenis begrip 'mededeling aan publiek' uit ([IEF19815](#))
- 📌 CJEU rules that linking can be restricted by contract, though only by using effective technological measures ([IPKat](#))
- 📌 Door middel van framing opnemen van werk op website is mededeling aan publiek wanneer er maatregelen tegen framing zijn getroffen ([Boek9.nl](#))
- 📌 EU-Hof: Toestemming auteursrechthouder kan vereist zijn indien zijn werken door framing op de website van een derde worden opgenomen ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-591/16 P – Lundbeck/Commissie – ECLI:EU:C:2021:243 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-611/16 P – Xellia Pharmaceuticals en Alparma/Commissie – ECLI:EU:C:2021:245 – [persbericht](#) – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Zie ook: [C-586/16 P](#), [C-588/16 P](#), [C-601/16 P](#)

IE – Octrooigeschil– Schikking - Mededinging – Geneesmiddelen

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 maart 2021 – zaak C-13/20 – Top System – België – ECLI:EU:C:2021:193 – [conclusie](#)

Auteursrecht – Bescherming van computerprogramma's - Decompilatie van een computerprogramma

Richtlijn 91/250/EEG. Top System SA, een vennootschap naar Belgisch recht, ontwikkelt computerprogramma's en verricht diverse informaticadiensten voor haar klanten. Zij werkt reeds verscheidene jaren met Selor samen. Selor is een Belgische openbare instelling. Top System heeft onder meer op verzoek van Selor verscheidene toepassingen ontwikkeld, waaronder „SWA” (Selor Web Access), ook bekend als „eRecruiting”. Selor heeft een licentie om de door Top System ontwikkelde toepassingen te gebruiken. Selor en Top System hebben dienstenovereenkomsten gesloten, waarvan er één de installatie en configuratie van een nieuwe ontwikkelingsomgeving betrof, alsook de integratie in en de migratie naar deze nieuwe omgeving van de bronnen van de Selortoepassingen. Dit heeft geleid tot een geding voor de rechterlijke instanties. In het bijzonder heeft Top System een vordering ingesteld tegen Selor en de Belgische Staat om in wezen te doen vaststellen dat Selor de frameworksoftware TSF had gedecompileerd. Top System heeft met name aangevoerd dat haar exclusieve rechten op het TSF zijn geschonden en heeft verzocht dat Selor en de Belgische Staat zouden worden veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding.

A-G: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 91/250/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het een rechtmatige verkrijger van een computerprogramma toestaat om dit programma te decompileren wanneer dat noodzakelijk is om fouten te verbeteren die de werking ervan beïnvloeden.

Artikel 5, lid 1, van richtlijn 91/250 moet aldus worden uitgelegd dat de decompilatie van een computerprogramma die overeenkomstig deze bepaling door een rechtmatige verkrijger wordt verricht om fouten in dit programma te verbeteren, niet onderworpen is aan de in artikel 6 van deze richtlijn neergelegde vereisten. Een dergelijke decompilatie mag echter slechts worden verricht voor zover dit noodzakelijk is voor deze correctie en binnen de grenzen van de contractuele verplichtingen van de verkrijger.

B Conclusie A-G: Decompileren computerprogramma niet per se inbreukmakend ([IEF19838](#))

GERECHT EU – ARREST – 24 maart 2021 – zaak T-515/19 – Lego/EUIPO - Delta Sport Handelskontor – ECLI:EU:T:2021:155 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Bescherming LEGO-blokjes

Verordening (EG) nr. 6/2002. Een Duits bedrijf heeft het Intellectuele Eigendomsbureau van de EU gevraagd een model van Lego nietig te verklaren. Het EUIPO is daarop ingegaan, maar Lego heeft daartegen beroep ingesteld bij het Gerecht van de EU.

Het EUIPO heeft ten onrechte een model van een bouwsteen van een LEGO-speelgoedbouwset nietig verklaard. Het EUIPO heeft niet onderzocht of de door de vennootschap Lego ingeroepen uitzondering van toepassing was en heeft evenmin alle uiterlijke kenmerken van de bouwsteen in aanmerking genomen.

Het Gerecht vernietigt het besluit van het EUIPO van 10 april 2019 (zaak R 31/2018-3). Verwerpt het beroep voor het overige.

- 📌 EUIPO verklaarde ten onrechte een model van een bouwsteen van een LEGO-speelgoedbouwset nietig ([Boek9.nl](#))
- 📌 Gerecht EU: uiterlijk LEGO-blokjes is wel beschermd ([IEF19850](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 november 2020 (ECER 23.3.21) – [C-62/21 – Leinfelder Uhren München](#)

Gemeenschapsmerk - Vordering tot vervallenverklaring van een Uniemerkt

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EU) 2017/1001. De eerste verweerster is een onderneming op het gebied van juwelenhandel en -productie. De andere verweerders zijn natuurlijke personen en aandeelhouders en bestuurders van de eerste verweerster. In 2010 is Leinfelder Uhren München GmbH & Co. KG (verzoekster) opgericht met het oog op de voortzetting van de horlogeactiviteiten van de eerste verweerster. In het kader van die oprichting zijn verschillende overeenkomsten gesloten: een overeenkomst tot gedeeltelijke overdracht van handelsmerken, een activa-verkoopovereenkomst en merklicentieovereenkomsten. In al deze overeenkomsten zijn bedingen opgenomen waarbij de eerste verweerster de verplichting is aangegaan om de bij deze overeenkomsten toegekende rechten niet te betwisten. De vragen hebben betrekking op niet-betwistingsbedingen en een vordering tot vervallenverklaring van een Uniemerkt wegens niet-gebruik. In 2011 is het Uniebeeldmerk 'Leinfelder Meridian' op naam van verzoekster ingeschreven. Verzoekster is daarnaast houdster van het Uniewoordmerk 'Leinfelder' en van het Uniebeeldmerk 'EL', welke zijn voortgekomen uit de gedeeltelijke overdracht van handelsmerken. Verweersters hebben bij het EUIPO vorderingen ingesteld tot vervallenverklaring wegens niet-gebruik van de litigieuze Uniemerken. Verzoekster heeft de rechter verzocht om de verweerders te gelasten de ingestelde vorderingen in te trekken (condemnatoire vordering).

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 januari 2021 (ECER 09.03.2021) – [C-44/21 – Phoenix Contact](#)

Octrooi – Voorlopige maatregel – Federale rechter – Deelstaatrechter - Jurisprudentie

Richtlijn 2004/48/EG. Verzoekster verzoekt om bij wege van voorlopige maatregel verweersters te verbieden connectoren aan te bieden of in de handel te brengen die gebruik maken van de kennis die is vervat in een aan verzoekster verleend Europees octrooi. De octrooiaanvraag van dit octrooi dateert van 2013 en het octrooi is in 2020 verleend. Een van de verweersters heeft op 15-01-2021 bij het Europees Octrooibureau (EOB) oppositie ingesteld tegen de verlening van het octrooi. De verwijzende rechter is van oordeel dat het geldende octrooi wordt geschonden door de door verweersters aangeboden producten. Ook is de verwijzende rechter van mening dat het octrooi niet in gevaar is. Krachtens het Duitse recht kan de hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken geen voorlopige maatregelen uitvaardigen. Daarnaast kan volgens de jurisprudentie van de rechter op deelstaatniveau een voorlopige maatregel niet worden uitvaardigd na slechts een grondig onderzoek van de EOB bij de verlening van een octrooi.

Is het verenigbaar met artikel 9, lid 1, van richtlijn 2004/48/EG dat de hoogste rechterlijke instantie op deelstaatniveau, dat in laatste aanleg bevoegd is voor de uitvaardiging van voorlopige maatregelen, in beginsel weigert om voorlopige maatregelen tegen octrooi-inbreuk uit te vaardigen wanneer de geldigheid van het litigieuze octrooi niet is bevestigd door een beslissing in eerste aanleg in een oppositie- of nietigheidsprocedure?

NOOT – bij Hoge Raad, 19 Februari 2021, [NL:HR:2021:271](#)

Een merkrecht, een ouder recht en een nog ouder recht ([Cassatieblog](#))

Insolventie

KAMERSTUKKEN

Antwoord van het kabinet op de op de consultatie van de Commissie 'Enhancing the convergence of insolvency laws', [Kamerstuk 22112, nr. 3066](#)

Institutioneel

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-565/19 P – Carvalho e.a./Parlement en Raad – ECLI:EU:C:2021:252 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Klimaatverandering – Individueel geraakt zijn – Ontvankelijkheid

Samenvatting onder: [Milieu](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 3 maart 2021 – zaak C-741/19 – République de Moldavie – **Grote Kamer** – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:164 – [conclusie](#)

Energiehandvest

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 11 maart 2021 – Advies 1/19 – Convention d'Istanbul – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:198 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Verdrag van Istanbul (geweld tegen vrouwen) – Rechtsgrondslag - Bevoegdheid Unie tot sluiten van Verdrag

Samenvatting onder: [GBVB](#)

OVERIG

Happy birthday ERTA! 50 Years of the Implied External Powers Doctrine in EU Law ([European law blog](#))

Interstatelijke klachten

EHRM – NOTIFICATIE VAN INTERIM MAATREGELEN – 9 maart 2021 - Armenië t. Azerbeidzjan - [persbericht 16.3.21](#)

Op grond van artikel 39, lid 2 van het Procesreglement heeft het Hof besloten om het Comité van ministers in kennis te stellen van de interim-maatregelen die zijn genomen in het kader van het gewapende conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan.

IPR

HvJ – ARREST – 24 maart 2021 – zaak C-603/20 PPU – M.C.P. – England & Wales – ECLI:EU:C:2021:231 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Kinderontvoering naar derde land – Gewone verblijfplaats - Bevoegde rechter?

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-307/19 – Obala i lučice – Kroatië - ECLI:EU:C:2021:236 – conclusie – arrest

Begrip burgerlijke en handelszaken – Inning dagkaart voor parkeren - Betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken – Notarissen

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 864/2007 en (EG) nr. 593/2008. Verordening (EG) nr. 1393/2007. Obala, een vennootschap die is opgericht met het oog op de inning van de parkeergelden voor voertuigen op de openbare weg, heeft bij een notaris in Kroatië een procedure van gedwongen tenuitvoerlegging ingeleid tegen NLB Leasing ter inning van de kosten van een dagkaart voor het parkeren van een voertuig op een afgebakende parkeerplaats op de openbare weg te Zadar. Deze notaris heeft een dwangbevel uitgevaardigd waarbij hij NLB Leasing gelastte de ingevorderde bedragen te betalen, te weten ongeveer 11 EUR voor de hoofdschuld die bestond in het parkeergeld voor één dag parkeren, ongeveer 165 EUR voor de in het kader van de procedure gemaakte kosten en ongeveer 67 EUR) voor de te verwachten proceskosten.

De notaris heeft zich gebaseerd op artikel 14 van verordening nr. 1393/2007 en een aangetekend schrijven met ontvangstbevestiging verzonden. NLB Leasing heeft tegen dit bevel verzet aangetekend. De Kroatische handelsrechter heeft dit bevel nietig verklaard wat de gedwongen tenuitvoerlegging ervan betreft, maar heeft zich verder onbevoegd verklaard om kennis te nemen van het verzet en de zaak doorverwezen naar een andere handelsrechter die zich op zijn beurt onbevoegd heeft verklaard.

Hof: Artikel 1, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat er sprake is van „burgerlijke en handelszaken” in de zin van deze bepaling bij een vordering die strekt tot inning van het voor een dagkaart verschuldigde parkeergeld wegens parkeren op een afgebakende parkeerplaats op de openbare weg en die is ingesteld door een vennootschap die door een territoriaal lichaam gemachtigd is om dergelijke parkeerplaatsen te beheren.

Artikel 24, punt 1, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot inning van het voor een dagkaart verschuldigde parkeergeld wegens parkeren op een afgebakende parkeerplaats op de openbare weg, niet onder het begrip „huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen” in de zin van deze bepaling valt.

Artikel 7, punt 1, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, een vordering die wordt ingesteld tot inning van een parkeervergoeding die verschuldigd is op grond van een parkeervereenkomst met betrekking tot een van de afgebakende parkeerplaatsen op de openbare weg die zijn opgezet en worden beheerd door een daartoe gemachtigde vennootschap, onder het begrip „verbintenis uit overeenkomst” in de zin van die bepaling valt en, ten tweede, deze overeenkomst een overeenkomst inzake de verstrekking van diensten in de zin van artikel 7, punt 1, onder b), tweede streepje, van deze verordening vormt.

- 🇪🇺 CJEU judgment on jurisdiction for unpaid public parking ticket in Obala i lucice, C-307/19 (conflict of laws)
- 🇪🇺 The CJEU on 'civil and commercial' in Obala. No panacea. (GAVL)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 26 november 2020 (ECER 17.03.2021) – C-20/21 – LOT Polish Airlines

Luchtvaartclaim – Bevoegdheid rechter – Overstap - Plaats van uitvoering

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verzoekers vorderen compensatie op grond van verordening 261/2004 vanwege een vluchtvertraging. Zij beschikten over een boeking voor een vlucht van Warschau naar Frankfurt met een direct aansluitende vlucht van Frankfurt naar de Malediven. Verzoekers bereikten hun eindbestemming met meer dan 4 uur vertraging. De Duitse rechter heeft de vordering niet-ontvankelijk verklaard en afgewezen omdat het niet de bevoegde rechter is (noch de plaats van vertrek noch de plaats van aankomst liggen in het rechtsgebied van de rechter).

Kan de plaats van uitvoering in de zin van artikel 7, punt 1, onder b van verordening (EU) nr. 1215/2012 bij een vlucht die wordt gekenmerkt door één enkele bevestigde boeking voor de gehele reis en die is opgesplitst in twee of meer vluchten ook de plaats van aankomst van de eerste vlucht zijn, als de twee vluchten door verschillende luchtvaartmaatschappijen worden uitgevoerd en de ingestelde vordering tot compensatie voortvloeit uit de vertraging van de eerste vlucht en is gericht tegen de luchtvaartmaatschappij die de eerste vlucht uitvoert?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Koch Films v Ouragan Films et al. The French SC on provisional measures under Brussels IA. ([GAVL](#))
- AdActive Media v Ingrouille. On the complications of recognition and enforcement outside the Brussels regime. ([GAVL](#))

BLOGS

Is Tessili still good law? ([conflict of laws](#))

“(..) according to the ECJ, the “place of performance” of a contractual obligation within the meaning of Article 7(1)(a) Brussels Ibis is not a concept to be understood independently from national law. Rather, in order to determine this place, one must apply the substantive law designated by the forum’s conflict-of-law rules. The ECJ has held so for decades, starting with Tessili (Case C-12/76, ECLI:EU:C:1976:133, at 13). Recent decisions by the ECJ have led me to doubt that Tessili still is lex terrae Europaea, at least as far as contracts with some relation to a right in rem in immovable property are concerned. (...)”

Kansspelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 18 december 2020 en 7 januari 2021 (ECER 12.02.2021) – zaak C-475/20 tot en met C-482/20 – Admiral Gaming Network e.a.

Kansspelen – Verlaging provisie exploitanten – Nationale wetgeving – Staatsmonopolie - Concessiehouder

Artikel 49 VWEU. Artikel 56 VWEU. De feiten en de motivering van de zaken C-476/20 t/m C-482/20 zijn soortgelijk aan die in zaak C-475/20 en de prejudiciële vragen zijn identiek. In Italië mag alleen de overheid kansspelen organiseren. Het beheer hiervan ligt bij het agentschap voor douane en staatsmonopolies (ADM). De opbrengsten van de spelactiviteiten komen toe aan de schatkist, behalve een bepaald percentage dat de exploitanten mogen houden als provisie. De wetgever heeft de regelingen veranderd waardoor de vergoedingen voor de exploitanten van kansspelautomaten werd verlaagd. Ter uitvoering van de wetwijziging werd een maatregel van de ADM vastgesteld waarin werd vastgelegd hoeveel automaten elke concessiehouder beheert, en hoeveel de concessiehouders moeten overmaken aan de schatkist. Admiral Gaming Network is een concessiehouder en heeft de maatregel aangevochten omdat zijn winstmarge aanzienlijk gevaar loopt. De wetgeving is gedurende het beroep gewijzigd.

Vragen over artikel 49 en 56 VWEU. Vraag is o.a. of de invoering van een nationale regeling waarbij alleen voor exploitanten van kansspelautomaten en niet voor alle exploitanten in de sector van kansspelen, de provisies en vergoedingen worden verlaagd, verenigbaar is met de in het Unierecht gewaarborgde vrijheid van vestiging (artikel 49 VWEU) en vrijheid van dienstverrichting?

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-365/19 – Staatliches Amt für Landwirtschaft und Umwelt Mittleres Mecklenburg – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:189 – geen conclusie – arrest

Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Rechtstreekse betalingen – Jonge landbouwer

Verordening (EU) nr. 1307/2013. Gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014. FD is een „jonge landbouwer” in de zin van artikel 30, lid 11, onder a), van verordening nr. 1307/2013. Aan haar is voor aanvraagjaar 2015 op grond van artikel 24 van die verordening en rekening houdend met de subsidiabele hectaren waarover zij op de datum van indiening van haar aanvraag beschikte, 32,17 betalingsrechten uit het regionale maximum toegewezen. Op 12 mei 2016 heeft zij als jonge landbouwer voor aanvraagjaar 2016 nog 30,32 nieuwe betalingsrechten aangevraagd, omdat de oppervlakte van haar landbouwbedrijf inmiddels 62,777 hectare bedroeg. Dat verzoek is afgewezen. Ondanks haar status van jonge landbouwer konden haar volgens deze autoriteit niet op grond van artikel 30, lid 6, van verordening nr. 1307/2013 nieuwe betalingsrechten worden toegewezen, omdat zij reeds op grond van artikel 24 van die verordening betalingsrechten voor het jaar 2015 had verkregen.

Hof: Artikel 30, lid 6, van verordening (EU) nr. 1307/2013, gelezen in samenhang met artikel 28, lid 2, van gedelegeerde verordening (EU) nr. 639/2014, moet aldus worden uitgelegd dat een jonge landbouwer in de zin van artikel 30, lid 11, onder a), van verordening nr. 1307/2013, gelezen in samenhang met artikel 50, lid 2, van die verordening, die reeds op grond van artikel 24 van die verordening voor de subsidiabele hectaren die bij zijn aanvraag werden aangegeven, een eerste toewijzing van betalingsrechten heeft verkregen, vervolgens recht heeft op een nadere toewijzing van betalingsrechten uit de nationale reserve ter hoogte van het extra aantal subsidiabele hectaren waarover hij inmiddels beschikt en waarvoor hij geen betalingsrechten bezit. Dit recht is afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende middelen in de nationale reserve of de regionale reserves. Indien dat niet het geval is, moet dit recht zodanig worden toegewezen dat de gelijke behandeling van de landbouwers die krachtens artikel 30, lid 6, van verordening nr. 1307/2013 voor rechten in aanmerking komen, wordt gewaarborgd en markt- en concurrentievervalsingen worden vermeden.

HvJ – ARREST – 11 maart 2021 – zaak C-400/19 – Commissie/Hongarije – ECLI:EU:C:2021:194 – conclusie – arrest

Gemeenschappelijk marktordening - Oneerlijke handelspraktijken - Verkoopprijs van landbouw- en voedingsproducten

Verordening (EU) nr. 1308/2013. Artikel 34 VWEU. Met dit verzoek wordt opnieuw de vraag opgeworpen in hoeverre en onder welke voorwaarden de lidstaten de bepalingen van hun nationale consumentenrecht of wetten inzake oneerlijke mededinging kunnen gebruiken ter beperking van prijsmechanismen, ten gunste van de partij of partijen die in het algemeen wordt of worden geacht over een minder gunstige onderhandelingspositie in de voedselvoorzieningsketen te beschikken. Aan deze kwesties is reeds aandacht besteed in het arrest van 13 november 2019, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, HvJ zaak C-2/18.

Hof: Door de Hongaarse wet inzake het verbod op oneerlijke handelspraktijken jegens leveranciers van landbouw- en voedingsproducten vast te stellen en daardoor de methoden voor het bepalen van de verkoopprijzen van landbouw- en voedingsproducten te beperken, is Hongarije de verplichtingen niet nagekomen die op hem rusten krachtens verordening (EU) nr. 1308/2013.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland - CBB - 23 maart 2021 - [ECLI:NL:CBB:2021:311](#)

GLB – Randvoorwaardenkorting – Gebruik niet toegelaten gewasbeschermingsmiddel

Verordening 1306/2013. Verordening 1107/2009. Verweerder heeft een randvoorwaardenkorting opgelegd wegens het gebruik van een niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddel. In beheerseis 10, zoals vastgesteld in bijlage II van Verordening 1306/2013 wordt uitsluitend verwezen naar artikel 55, eerste en tweede zin, van Verordening 1107/2009, waarin is bepaald dat gewasbeschermingsmiddelen op de juiste wijze worden gebruikt. Het College verzoekt het HvJ bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen ten aanzien van de vraag of beheerseis 10 aldus moet worden uitgelegd dat die beheerseis ook ziet op de situatie waarin een gewasbeschermingsmiddel is gebruikt dat in de betrokken lidstaat niet overeenkomstig laatstgenoemde verordening is toegelaten.

CONSULTATIE

- Visserij – evaluatie van de EU-partnerschapsovereenkomsten voor duurzame visserij, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 23 juni 2021 ([EC](#))
- EU-landbouw- en voedingsproducten – herziening van het afzetbevorderingsbeleid binnen en buiten de EU, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 23 juni 2021 ([EC](#))

LHBT-rechten

EHRM factsheets

- Homosexuality: criminal aspects
- [Sexual orientation issues](#) (januari 2020)

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 23 maart 2021 – zaak C-28/20 – Airhelp – Grote Kamer – Zweden – [ECLI:EU:C:2021:226](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Luchtvaartclaim - Pilotenstaking – Vakbond - Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verordening (EEG) nr. 295/91. Artikelen 16, 17 en 28 EU Handvest. Denemarken, Duitsland, Spanje en Frankrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. In een eerdere zaak heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat luchtvaartmaatschappijen zich niet altijd kunnen verschuilen achter een staking om te ontkomen aan de vergoedingsverplichting tegenover gestrande luchtreizigers. Met name ging het dan om een wilde staking naar aanleiding van een reorganisatie en de weigering van de luchtvaartmaatschappij om te overleggen met de vakbonden. Wat echter bij een staking van piloten die is aangekondigd en is georganiseerd om de lonen te verhogen? En waarbij de luchtvaartmaatschappij (hier SAS) heeft ingestemd met een voorstel voor een minnelijke schikking, terwijl de werknemersorganisaties dat niet doen?

Hof: Artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een stakingsactie die is begonnen na de oproep daartoe van een vakbond voor het personeel van een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, waarbij de voorwaarden van de nationale wettelijke regeling en in het bijzonder de daarin bepaalde aanzegtermijn worden geëerbiedigd, die ertoe dient de eisen van de werknemers van deze luchtvaartmaatschappij kracht bij te zetten en waarbij zich een personeelscategorie heeft aangesloten die nodig is voor de uitvoering van een vlucht, niet onder het begrip „buitengewone omstandigheid” in de zin van deze bepaling valt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 26 november 2020 (ECER 17.03.2021) – C-20/21 – LOT Polish Airlines

Luchtvaartclaim – Bevoegdheid rechter – Plaats van uitvoering

Samenvatting onder: IPR

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 12 februari 2021 (ECER 26.3.21) – C-100/21 – Daimler*

Bescherming individuele kopers van tweede hands auto met manipulatiesoftware

Richtlijn 2007/46/EG. Verordening (EG) nr. 715/2007. Verzoeker kocht op 20-03-2014 van Y GmbH (verweerster) een tweedehands auto. Verzoeker stelt dat de software in het motormanagementsysteem, behalve een 'thermovenster', andere in artikel 5, lid 2 van verordening 715/2007 bedoelde verboden manipulatie-instrumenten bevat die de doelmatigheid van de emissiecontrolesystemen in reële rijomstandigheden verminderen. Verzoeker vordert in het hoofdgeding verweerster te veroordelen tot betaling van 29 999 EUR (aankoopprijs) met verrekening van een vergoeding voor het gebruik van het voertuig. Verweerster concludeert tot verwerping van de vordering. De vragen hebben o.a. betrekking op de bescherming van individuele kopers wanneer er sprake is van manipulatie-instrumenten.

Mededinging

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – gevoegde zaken C-434/19 en C-435/19 – Poste Italiane en Agenzia delle entrate en Riscossione – Italië – ECLI:EU:C:2021:162 – conclusie – arrest

Betaling onroerende zaak belasting verplicht via Poste Italiane – Staatsteun - Monopolie

Artikel 107, lid 1, VWEU. Artikel 106, lid 2, VWEU. Artikel 102 VWEU. Van 1992 tot 2011 was het in Italië zo dat belastingplichtigen die de gemeentelijke onroerendezaakbelasting moesten betalen, die belasting betaalden aan de met de invordering ervan belaste concessiehouders, die vóór oktober 2006 privaatrechtelijke entiteiten waren. De belasting moest worden betaald in contanten of op een postrekening, die de concessiehouders verplicht moesten openen in een filiaal van Poste Italiane SpA. Die entiteit rekende aan de houders van de betrokken rekening een provisie aan voor elke invorderingsverrichting.

De verwijzende rechter wil weten of het „wettelijke monopolie” dat ten gunste van Poste Italiane gold voor het beheer van de postrekening waarop de gemeentelijke onroerendezaakbelasting werd betaald, met de artikelen 106 en 107 VWEU strijdige staatssteun vormt. Deze rechterlijke instantie wenst eveneens te vernemen of deze regeling verenigbaar is met artikel 102 VWEU.

Hof: Artikel 107 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat de nationale maatregel krachtens welke de met de inning van de gemeentelijke onroerendezaakbelasting belaste concessiehouders verplicht zijn om te beschikken over een op hun naam bij Poste Italiane geopende postrekening om de overmaking van die belasting door de belastingplichtigen mogelijk te maken, en op grond waarvan die concessiehouders voor het beheer van die postrekening een vergoeding dienen te betalen, staatssteun vormt, voor zover deze maatregel aan de staat kan worden toegerekend, en met staatsmiddelen bekostigd selectief voordeel verschafft aan Poste Italiane en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kan beïnvloeden, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-440/19 P – Pometon/Commissie – ECLI:EU:C:2021:214 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europese markt van staalgrit voor staalstralen – Prijscoördinatie – Hybride procedure

Artikel 41 en 48 EU Handvest. Met haar hogere voorziening vordert Pometon vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T-433/16. Bij dat arrest heeft het Gerecht artikel 2 van besluit C(2016) 3121 final van de Commissie inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 EER nietig verklaard en de aan Pometon opgelegde geldboete vastgesteld op 3 873 375 EUR. Subsidiair verzoekt Pometon het Hof om de opgelegde geldboete te verlagen.

Hof: De punten 2 en 4 van het dictum van het arrest van het Gerecht van 28 maart 2019, Pometon/Commissie, in zaak T-433/16, worden vernietigd. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige.

Het bedrag van de geldboete die aan Pometon SpA is opgelegd bij artikel 2 van besluit C(2016) 3121 final van de Commissie van 25 mei 2016 inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-overeenkomst (Zaak AT.39792 – Staalgrit voor staalstralen), wordt vastgesteld op 2 633 895 EUR.

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-591/16 P – Lundbeck/Commissie – ECLI:EU:C:2021:243 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-611/16 P – Xellia Pharmaceuticals en Alpharma/Commissie – ECLI:EU:C:2021:245 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Zie ook: [C-586/16 P](#), [C-588/16 P](#), [C-601/16 P](#)

Octrooigeschil – Schikking - Mededinging – Geneesmiddelen

Artikel 101 VWEU. Octrooigeschillen tussen concurrenten maken deel uit van de normale werking van de mededinging in sectoren waarin dergelijke exclusieve rechten bestaan, en het is een wijdverbreide praktijk om dergelijke geschillen te beslechten of te voorkomen door middel van schikkingsovereenkomsten.

Zoals de Europese Commissie in haar litigieuze besluit in de onderhavige procedure zelf erkent, zijn dergelijke overeenkomsten tot schikking van octrooigeschillen geenszins onrechtmatig als zodanig en kunnen zij, als instrument om middelen te besparen en de economische ontwikkeling te bevorderen, zelfs in het algemeen belang zijn. Schikkingen van octrooigeschillen worden evenwel een probleem wanneer zij in botsing komen met de regels van het mededingingsrecht doordat zij er in werkelijkheid niet toe strekken een octrooigeschil op te lossen, maar om de toetreding van potentiële concurrenten tot de markt te verhinderen of te vertragen.

Volgens het standpunt van de Commissie, dat door het Gerecht in het met de onderhavige hogere voorziening bestreden arrest is bijgetreden, was dat precies het geval voor de zes overeenkomsten die het initiërende farmaceutische bedrijf Lundbeck voor het antidepressivum citalopram had gesloten met meerdere fabrikanten van generieke geneesmiddelen. In het kader van haar hogere voorziening voert Lundbeck evenwel aan dat die analyse uitgaat van een aantal onjuiste rechtsopvattingen en dat de betrokken overeenkomsten niet konden worden bestraft in het kader van het mededingingsrecht.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-152/19 P – Deutsche Telekom/Commissie – ECLI:EU:C:2021:238 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-165/19 P – Slovak Telekom / Commissie – ECLI:EU:C:2021:239 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Boete voor mededingingsversturende praktijken op telecommarkt

Artikel 102 VWEU. Het Hof wijst de hogere voorzieningen af die Slovak Telekom en Deutsche Telekom hebben ingesteld tegen het arrest van het Gerecht inzake mededingingsversturende praktijken op de Slowaakse telecommunicatiemarkt. De aan deze twee vennootschappen hoofdelijk opgelegde geldboete van 38 061 963 EUR en de uitsluitend door Deutsche Telekom verschuldigde geldboete van 19 030 981 EUR blijven dus ongewijzigd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 30 november 2020 (ECER 3.3.21) - [C-25/21 - Repsol Comercial de Productos Petrolíferos](#)

Bewijs mededingingsversturende aard van overeenkomst – Besluit nationale mededingingsautoriteit

Verordening (EG) nr. 1/2003. Richtlijn 2014/104/EU. In deze zaak is in 2019 al een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend. Het Hof heeft dat verzoek bij beschikking afgewezen (C-716/19) omdat niet was voldaan aan de vereisten van artikel 94 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. De onderhavige prejudiciële verwijzing heeft tot doel aan die vereisten te voldoen. In 2001 heeft de mededingingsrechter een boete opgelegd aan Repsol, omdat Repsol zich sinds 1993 rechtstreeks schuldig heeft gemaakt aan verticale prijsbinding van detailhandelsprijzen voor brandstof onder het mom van vermeende commissie- of agentuurovereenkomsten. Vervolgens heeft de Spaanse mededingingsautoriteit Repsol een boete opgelegd vanwege het beperken van de mededinging tussen de tankstations in haar netwerk en tussen de overige tankstations, en haar gelast deze praktijken te beëindigen. Dit besluit is door de rechter bevestigd en daarmee definitief. Verzoeksters hebben een vordering tot nietigverklaring van de tussen partijen gesloten overeenkomsten en tot vergoeding van de geleden schade ingesteld, omdat REPSOL direct of indirect de detailhandelsprijs heeft vastgesteld voor brandstoffen die exclusief worden afgenomen door het tankstation waarvan zij de houder zijn, met andere woorden, wegens schending van artikel 101, lid 1 VWEU.

Kunnen besluiten van nationale mededingingsautoriteiten een belangrijke aanwijzing, of zelfs een begin van bewijs, voor de mededinging versturende aard van de overeenkomst tussen de betrokken ondernemingen vormen in latere zaken die zien op dezelfde feiten?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 16 december 2020 (ECER 9.3.2021) – [C-57/21 – Regiojet](#)

Misbruik van een machtspositie - Schadevordering mededinging – Toegang tot documenten

Richtlijn 2014/104/EU. Verordening (EG) nr. 1/2003. Verzoekster vordert een vergoeding van de schade die zij zou hebben geleden door misbruik van een machtspositie door verweerster. Verzoekster verzoekt om toegang tot boekhoudkundige documenten betreffende het commerciële activiteitengebied van verweerster en documenten waar het ministerie van Vervoer zeggenschap over heeft.

De verwijzende rechter vraagt onder meer of het verenigbaar is met de uitlegging van artikel 5, lid 1, van richtlijn 2014/104/EU dat de rechter beslist de toegang tot bewijsmateriaal te gelasten, ook al voert de Commissie een procedure tot vaststelling van een beschikking op grond van hoofdstuk III van verordening nr. 1/2003 op grond waarvan de rechter de procedure tot vergoeding van de schade die is ontstaan als gevolg van een inbreuk op de mededingingsregels schorst?

LITERATUUR

N.M.L. D'Hondt, Wat betekent Brexit voor het mededingingsrecht? De EU-VK-handels- en samenwerkingsovereenkomst, in: [MP 2021/3](#)

CONSULTATIE

Revision of certain procedural aspects of EU merger control, Feedback mogelijk van 26 Maart 2021 - 18 Juni 2021 ([EC](#))

BLOGS

The Dovera-saga: Peace of mind for solidarity or cold feet for EU competition law? ([European law blog](#))

Mensenhandel

NOOT – bij EHRM 16 februari 2021, [V.C.L. en A.N. t. het VK](#)

Guest Post: VCL & AN v UK - Prosecution of Trafficking Victims Breaches Article 4 ECHR ([ECHR blog](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – gevoegde zaken C-473/19 en C-474/19 – Föreningen Skydda Skogen en Naturskyddsföreningen i Härryda en Göteborgs Ornitologiska Förening – Zweden – [ECLI:EU:C:2021:166](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Habitat- en vogelrichtlijn - Behoud van de vogelstand – Houtkap - Staat van instandhouding

Richtlijn 92/43/EEG. Richtlijn 2009/147/EG. In beide zaken gaat het om een kennisgeving inzake houtkap die aan het bosbouwagentschap is gedaan voor een bosgebied in de Zweedse gemeente Härryda. De maatregelen houden in dat alle bomen in dat gebied worden verwijderd, met uitzondering van het beperkte aantal bomen dat volgens de richtsnoeren van het bosbouwagentschap in stand moet worden gehouden. In het bosgebied hebben verschillende vogelsoorten hun habitat. Volgens de rapporten die Zweden in het kader van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn heeft opgesteld, is de staat van instandhouding van de heikikker in die lidstaat gunstig en zijn de populaties van de kleine bonte specht, het auerhoen en de zwarte mees stabiel. Daarentegen nemen de populaties van de goudhaan en de matkop af, zij het in relatief geringe mate.

De genoemde soorten gebruiken het gebied zeer waarschijnlijk om zich voort te planten. Afhankelijk van wanneer in de levenscyclus van elke soort de houtkap plaatsvindt, zal deze ertoe leiden dat exemplaren van de soorten worden gestoord of gedood. Het bosbouwagentschap heeft als toezichthoudende autoriteit specifieke richtsnoeren over de te nemen voorzorgsmaatregelen vastgesteld en was daarbij van mening dat de houtkap niet indruiste tegen de in de nationale wet inzake bescherming van soorten (ASF) neergelegde verboden voor zover de richtsnoeren werden opgevolgd.

De natuurbeschermingsverenigingen zijn van mening dat de houtkap ongeacht de richtsnoeren van het bosbouwagentschap in strijd is met de in de ASF neergelegde verboden.

De habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn bevatten bepalingen over beschermingszones, maar vereisen bovendien dat bepaalde dier- en plantensoorten ook buiten die zones worden

beschermd. Van de beschermingsregelingen mag worden afgeweken onder voorwaarden die strikt moeten worden uitgelegd.

In deze zaak gaat het om de vraag of de toepassing van de verboden waarin de beschermingsregeling voor diersoorten voorziet, ervan kan afhangen dat de betrokken maatregel de staat van instandhouding van de betrokken soort aantast. In ieder geval is in de habitatrichtlijn een afwijking uitdrukkelijk alleen toegestaan bij een goede staat van instandhouding, en moeten afwijkingen bovendien specifiek worden gemotiveerd en aan een alternatievenonderzoek worden onderworpen. Wat de bescherming van vogels betreft, is de situatie vergelijkbaar.

Tegelijkertijd moet evenwel worden erkend dat de bescherming van soorten zoals uitgelegd door het Hof verregaande beperkingen van menselijke activiteiten kan vergen. Er bestaat ergo een legitiem belang om onevenredige beperkingen te vermijden.

Hof: Artikel 5 van richtlijn 2009/147/EG verzet zich tegen een nationale praktijk volgens welke de in deze bepaling vervatte verboden uitsluitend gelden voor soorten die zijn opgenomen in bijlage I bij deze richtlijn, of die op welk niveau dan ook bedreigd zijn of waarvan de populatie op lange termijn een neerwaartse trend vertoont.

Artikel 12, lid 1, onder a) tot en met c), van richtlijn 92/43/EEG moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, deze bepaling zich verzet tegen een nationale praktijk volgens welke in het geval dat met menselijke activiteiten, zoals bosbouwactiviteiten of bodemexploitatie, duidelijk een ander doel wordt nagestreefd dan het doden of storen van diersoorten, de verboden in deze bepaling alleen van toepassing zijn wanneer er een risico bestaat dat de activiteiten negatieve gevolgen hebben voor de staat van instandhouding van de betrokken soorten en, ten tweede, de door deze bepaling geboden bescherming ook blijft gelden voor soorten die een gunstige staat van instandhouding hebben bereikt.

Artikel 12, lid 1, onder d), van de habitatrichtlijn moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich verzet tegen een nationale praktijk volgens welke in het geval waarin beschadiging, vernieling of achteruitgang – direct of indirect, afzonderlijk of cumulatief – tot gevolg heeft dat de continue ecologische functie van de natuurlijke habitat van de betrokken soort in een bepaald gebied ondanks voorzorgsmaatregelen verloren gaat, het verbod waarin deze bepaling voorziet alleen wordt toegepast indien de staat van instandhouding van de betrokken soort dreigt te verslechteren.

- B EU-Hof verduidelijkt de reikwijdte van de verboden in de EU-Habitatrichtlijn en de EU-Vogelrichtlijn ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-900/19 – One Voice en Ligue pour la protection des oiseaux – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:211 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Traditionele vangstmethode met lijmstokken - Bijvangst

Richtlijn 2009/147/EG. Bij de jacht met lijmstokken wordt een tak of stok door de jager met een kleverig materiaal bestreken en in een boom of struik aangebracht. Zodra een vogel met de lijmstok in aanraking komt, kleeft deze vast op zijn veren. Van deze jachtmethode werd vroeger veelvuldig gebruik gemaakt, maar binnen de Europese Unie mag slechts nog in vijf Zuid-Franse departementen met lijmstokken op vogels worden gejaagd. In 2020 werd de toestemming bovendien opgeschort. De Franse Conseil d'État vraagt het Hof of die traditionele jachtmethode (als toegestane uitzonderingsregeling) nog steeds verenigbaar is met het EU-recht.

Het Hof oordeelt dat een lidstaat geen methode voor het vangen van vogels mag toestaan die leidt tot bijvangst die de betrokken soorten meer dan verwaarloosbare schade kunnen toebrengen. Het traditionele karakter van een methode voor het vangen van vogels zoals het jagen met lijm is op zich niet voldoende om aan te tonen dat deze methode niet kan worden vervangen door een andere bevredigende oplossing.

Hof: Artikel 9, leden 1 en 2, van richtlijn 2009/147/EG moet aldus worden uitgelegd dat het traditionele karakter van een methode voor het vangen van vogels op zich niet volstaat om aan

te tonen dat een andere bevredigende oplossing in de zin van deze bepaling deze methode niet kan vervangen.

Artikel 9, lid 1, onder c), van richtlijn 2009/147 verzet zich tegen een nationale regeling die in afwijking van artikel 8 van deze richtlijn een vangstmethode toestaat die leidt tot bijvangsten, wanneer deze bijvangsten, ook al zijn zij beperkt in omvang en duur, de ongewenst gevangen soorten meer dan verwaarloosbare schade kunnen berokkenen.

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-565/19 P – Carvalho e.a./Parlement en Raad – ECLI:EU:C:2021:252 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Reductie broeikasgassen – Individueel geraakt zijn - Ontvankelijkheid

Artikel 263 VWEU. Een aantal particulieren uit verschillende lidstaten waaronder Italië, Frankrijk, Duitsland, Kenya en een organisatie uit Zweden, die werkzaam zijn in de toerisme- en landbouwsectoren vorderen nietigverklaring van een aantal EU-verordeningen en richtlijnen die beoogden de emissies van broeikasgassen in de EU te reduceren tegen 2030. Volgens de verzoekers gingen de maatregelen niet ver genoeg en worden hun grondrechten geschonden, in het licht van de klimaatverdragen waartoe de EU zich verbonden heeft verklaard. Het Gerecht van de EU wees de vordering af wegens gebrek aan “individuele geraaktheid” van de betrokkenen (een procesbevoegdheidsvereiste om een handeling van de EU aan te kunnen vechten). Volgens de betrokkenen is dat vereiste echter niet van toepassing in het licht van de klimaatverandering. Het Hof bevestigt dat verzoekers niet individueel geraakt zijn en dat het gerecht terecht heeft geconcludeerd tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep. Het Hof verwerpt het beroep.

- B** EU-Hof: het recht op effectieve rechtsbescherming vereist niet dat een particulier een onvoorwaardelijk recht moet hebben om beroep tot nietigverklaring in te stellen tegen een EU-handeling ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 25 maart 2021 – zaak C-22/20 – Commissie/Zweden – ECLI:EU:C:2021:250 – [conclusie](#)

Niet-nakoming – Stedelijk afvalwater - Meetgegevens

Richtlijn 91/271/EEG. Met de richtlijn stedelijk afvalwater legt de EU de lidstaten de verplichting op om voor agglomeraties van een zekere grootte waterzuiveringsinstallaties met een bepaalde zuiveringscapaciteit te bouwen en te exploiteren. In de onderhavige procedure verwijt de Europese Commissie het Koninkrijk Zweden die verplichting in een aantal agglomeraties niet te zijn nagekomen.

In deze context moet om te beginnen worden onderzocht of de uitzondering waarin de richtlijn voorziet voor hoge bergstreken, op grond van soortgelijke weersomstandigheden ook moet gelden voor locaties in het hoge noorden. Voorts twisten partijen over de vraag welke meetgegevens moeten worden toegepast om de capaciteit van een waterzuiveringsinstallatie te bepalen. En ten slotte bekritiseert de Commissie het feit dat Zweden bepaalde meetgegevens niet heeft voorgelegd die noodzakelijk zijn om een verweermiddel – namelijk de verwijzing naar de zogenoemde natuurlijke stikstofvermindering – te kunnen beoordelen.

A-G geeft het Hof in overweging: Zweden is de verplichtingen niet nagekomen die op deze lidstaat rusten krachtens artikel 4 juncto artikel 10 van richtlijn 91/271/EEG doordat het er niet voor heeft gezorgd dat het afvalwater van de agglomeraties Lycksele, Malå en Pajala aan een secundaire behandeling of een gelijkwaardige behandeling werd onderworpen vóór de lozing ervan in ontvangende wateren.

Zweden is de verplichtingen niet nagekomen die op deze lidstaat rusten krachtens artikel 4, lid 3, VEU, doordat het de Europese Commissie tijdens de precontentieuze fase van de inbreukprocedure niet de informatie heeft verstrekt die zij nodig had om te kunnen beoordelen of de waterzuiveringsinstallaties van de agglomeraties Habo en Töreboda voldeden aan de eisen van richtlijn 91/271. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 januari 2021 (ECER 18.3.21) – [C-76/21](#) – [Wacker Chemie](#)

Broeikasgasemissierechten - Staatssteun - ETS-richtsnoeren - Overgangsregeling voor de toewijzing van emissierechten

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 20 januari 2021 (ECER 02.03.2021) – [C-43/21](#) – [FCC Česká republika](#)

Belangrijke wijziging – Stortplaats – Einddatum vergunning – Industriële emissies

Richtlijn 2010/75/EU. Verzoekster is een Tsjechische handelsvennootschap die een stortplaats exploiteert. De geïntegreerde vergunning voor de exploitatie van de stortplaats is afgegeven in 2007 en is daarna herhaaldelijk gewijzigd. Eind 2015 heeft de lokale overheid in Praag, na een verzoek van verzoekster, een wijzigingsbesluit gegeven en de einddatum van de vergunning gewijzigd waardoor de opslagperiode met twee jaar werd verlengd. Het besluit heeft niets veranderd aan de totale capaciteit van de stortplaats of aan de maximale oppervlakte ervan. Verweerders hebben het besluit aangevochten.

De verwijzende rechter vraagt of onder „belangrijke wijziging” van een installatie in de zin van artikel 3, punt 9 van richtlijn 2010/75/EU ook moet worden verstaan een verlenging van de opslagperiode op een stortplaats, ook al is er geen sprake van een wijziging van de goedgekeurde maximale oppervlakte of van de toegestane totale capaciteit van de stortplaats?

RECHTSPRAAK NL – 25 februari 2021 - Rechtbank Gelderland - [ECLI:NL:RBGEL:2021:938](#) en [ECLI:NL:RBGEL:2021:935](#)

Verdrag van Aarhus - Toegang tot de rechter

Omgevingsvergunning voor de uitbreiding van een melkrundveehouderij (artikel 2.1, eerste lid, onder a, c en e, Wabo). Naar het oordeel van de rechtbank volgt uit de overwegingen van het arrest van het HvJ van 21 januari 2021, zaak C-826/18 (Varkens in nood), dat ook ten aanzien van het beroep van belanghebbende particulieren artikel 6:13 van de Awb niet kan worden toegepast, ook al heeft het arrest betrekking op non-gouvernementele organisaties. Verder volgt uit het arrest naar het oordeel van de rechtbank ook dat de vaste jurisprudentie dat een belanghebbende geen beroep kan instellen tegen besluitonderdelen waarover hij geen zienswijze naar voren heeft gebracht, niet langer kan worden toegepast.

Dit betekent in zaak 19/4584 dat het beroep van eisers met betrekking tot de omgevingsvergunning voor de activiteit “natuur” ontvankelijk is, ondanks dat eisers tegen dit besluitonderdeel geen zienswijze hebben ingediend (overweging 6.1 – 6.6). In zaak 19/4679 is het beroep van particuliere eisers die geen zienswijze hebben ingediend ontvankelijk (overweging 6.2 – 6.6). De rechtbank zal in zaken die onder het Verdrag van Aarhus vallen artikel 6:13 van de Awb ook voor belanghebbende particulieren buiten toepassing laten.

 Rechtbank past arrest over Nederlandse personenfuik Hof van Justitie EU toe ([NJB](#))

CONSULTATIE

Richtlijn hernieuwbare energie – richtsnoeren met betrekking tot de duurzaamheidscriteria voor het gebruik van bosbiomassa bij de energieproductie, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 28 april 2021 ([EC](#))

KAMERSTUKKEN

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie; Brief regering; Reactie op de raadpleging 'Bescherming van de biodiversiteit doelstellingen voor natuurherstel van de EU-biodiversiteitsstrategie', [Kamerstuk 22112, nr. 3063](#)

REGELGEVING NL

Eerste Kamer akkoord met Wet stikstofreductie ([Bijzonder strafrecht](#))

BLOGS

- Shell wordt vervolgd ([bijzonder strafrecht](#))
- Watering down the Aarhus Regulation – time to deliver an 'adequate and effective remedy' ([European law blog](#))
- Artikel: Duurzaamheid, onderneming en compliance ([Bijzonder strafrecht](#))
"(...) In Europa heeft dit geleid tot een uitgebreid pakket aan duurzaamheidsregelgeving. Zo wordt in maart 2021 de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van toepassing, en nog geen jaar later gaan de eerste eisen van de Taxonomy Regulation (TR) gelden. Verder moeten bepaalde grote ondernemingen op grond van de Non-Financial Reporting Directive (NFRD) tegenwoordig rapporteren over niet-financiële zaken. Het ziet ernaar uit dat deze rapportageplicht verstrekkender wordt, en mogelijk ook voor een grotere groep ondernemingen gaat gelden (...)".

EHRM factsheet

[🔗 Environment](#)

Ne bis in idem (B – S)

LITERATUUR

Artikel: Ne bis in idem in European Law ([Bijzonder strafrecht](#))

EHRM factsheet

[Right not to be tried or punished twice](#)

Overlevering en uitlevering (S)

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Bivolaru em Moldovan t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) – [40324/16](#) - [12623/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD004032416](#)

Artikel 3 EVRM - Hof verduidelijkt voorwaarden voor toepassing van vermoeden van gelijkwaardige bescherming in geschillen met betrekking tot de tenuitvoerlegging van een EAB

Artikel 3 EVRM. De Franse uitvoerende rechterlijke autoriteit heeft twee Europese aanhoudingsbevelen uitgevoerd op grond waarvan zij twee opgeëiste personen, Moldovan en Bivolaru (beiden van Roemeense afkomst, maar waarvan Bivolaru door de Zweedse autoriteiten als vluchteling was erkend) aan de Roemeense autoriteiten heeft overgedragen met het oog op het uitzetten van gevangenisstraffen. Met een beroep op artikel 3 EVRM stellen klagers dat de

overlevering naar Roemenië hen zou blootstellen aan een onmenselijke en vernederende behandeling.

Het Hof komt in de zaak van Moldovan unaniem tot een schending van artikel 3 EVRM. Het Hof overweegt daartoe dat is voldaan aan de twee voorwaarden voor de toepassing van het vermoeden van gelijkwaardige bescherming: (1) de vermeende schending van een door het Verdrag beschermd recht moet voortvloeien uit een internationale wettelijke verplichting van de verweerde staat bij de uitvoering waarvan de nationale autoriteiten geen beoordelingsmarge of speelruimte hadden en (2) het vermoeden van gelijkwaardige bescherming moet worden toegepast zonder buitensporig formalisme en rekening houdend met de specifieke kenmerken van het betrokken toezichtsmechanisme. Het Hof overweegt voorts dat Moldovan gedetailleerd bewijsmateriaal heeft overgelegd waaruit blijkt dat er systemische of algemene tekortkomingen waren in de gevangenissen in Roemenië. Frankrijk heeft, bij het gebruik maken van hun discretionaire bevoegdheid, niet de juiste conclusies uit de beschikbare informatie getrokken, terwijl deze informatie een voldoende basis vormde om de uitvoering van het Europese Arrestatiebevel te weigeren.

In de zaak van Bivolaru is het Hof echter van oordeel dat onvoldoende vast is komen te staan dat de klager in Roemenië het risico loopt om vervolgd te worden om religieuze redenen. Dat klager daardoor blootgesteld zou worden aan een onmenselijke en vernederende behandeling daardoor is – op basis van een grondige beoordeling – niet gebleken. Ook hetgeen door klager was aangedragen met betrekking tot de detentieomstandigheden in Roemenië is onvoldoende om tot een ander oordeel te komen. Het Hof komt daarom niet tot een schending in de zaak van Bivolaru.

HvJ – ARREST – 10 maart 2021 – zaak C-648/20 PPU – PI – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:187 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europees aanhoudingsbevel - Uitvaardiging door OM – Effectieve rechtsbescherming

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 47 EU Handvest. Het Hof heeft rechtspraak ontwikkeld waarin de nadruk wordt gelegd op de rechterlijke aard van de uitvaardigende en uitvoerende autoriteiten die in het kader van een op kaderbesluit 2002/584 gebaseerde overleveringsprocedure moeten samenwerken. Met de uitlegging volgens welke deze rechterlijke autoriteiten niet enkel rechters of rechterlijke instanties omvatten, maar ook, in ruimere zin, autoriteiten die deelnemen aan de strafrechtsbedeling in de uitvaardigende of uitvoerende lidstaat, zoals leden van het Openbaar Ministerie, heeft het Hof erkend dat de lidstaten op grond van dit kaderbesluit verschillende procedures kunnen instellen voor de uitvaardiging of de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel.

Uit de rechtspraak van het Hof volgt echter ook dat de lidstaten binnen deze aldus geboden speelruimte wel de vereisten in acht moeten nemen die inherent zijn aan een effectieve rechterlijke bescherming van de personen tegen wie een EAB is uitgevaardigd, aangezien een dergelijk bevel afbreuk kan doen aan het recht op vrijheid dat door artikel 6 EU Handvest wordt gewaarborgd.

In elke zaak die aan het Hof wordt voorgelegd, moet het dus nagaan of het recht op effectieve rechterlijke bescherming van de personen tegen wie een EAB is uitgevaardigd, en de doeltreffendheid van de bij kaderbesluit 2002/584 ingevoerde regeling van overlevering in het betrokken procedurele stelsel met elkaar in evenwicht zijn. In casu is de vraag of dit kaderbesluit zich verzet tegen een procedureel stelsel volgens hetwelk, wanneer een EAB en de nationale rechterlijke beslissing waarop dit aanhoudingsbevel is gebaseerd, beide worden uitgevaardigd door een openbaar aanklager in de voorbereidende fase van de strafprocedure, de enige mogelijke rechterlijke toetsing van deze beslissingen in de uitvaardigende lidstaat pas kan plaatsvinden nadat de gezochte persoon aan die lidstaat is overgeleverd.

Hof: [vrij vertaald] Artikel 8, lid 1, onder c) van Kaderbesluit 2002/584/JBZ, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest en de rechtspraak van het HvJ moet aldus worden uitgelegd dat niet voldaan is aan de voorwaarden die verbonden zijn aan het recht op een effectieve rechtsbescherming voor een persoon tegen wie een EAB is uitgevaardigd als zowel het EAB als de beslissing waarop dat EAB is gebaseerd zijn uitgevaardigd door een Officier van Justitie.– die

weliswaar wordt aangemerkt als uitvaardigende instantie in de zin van artikel 6, lid 1 van het Kaderbesluit, maar waarvan het besluit niet kan worden getoetst door een rechter in de uitvaardigende lidstaat voorafgaand aan de overlevering van de opgeëiste persoon door de uitvoerende lidstaat.

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-488/19 – JR – Ierland – ECLI:EU:C:2021:206 – conclusie – arrest

EAB - Veroordeling door rechter van een derde staat – Tenuitvoerlegging in de uitvaardigende lidstaat - Strafbare feiten die buiten het grondgebied van de uitvaardigende lidstaat werden gepleegd”

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Dit verzoek is ingediend in het kader van de tenuitvoerlegging, in Ierland, van een EAB dat tegen JR is uitgevaardigd om hem in Litouwen een vrijheidsstraf uit te laten zitten waartoe hij door een Noorse rechter is veroordeeld wegens handel in verdovende middelen. Dit vonnis is door Litouwen erkend krachtens de op 5 april 2011 tussen Noorwegen en Litouwen gesloten bilaterale overeenkomst inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen worden opgelegd.

Hof: Artikel 1, lid 1, en artikel 8, lid 1, onder c), van kaderbesluit 2002/584/JBZ moeten aldus worden uitgelegd dat een Europees aanhoudingsbevel kan worden uitgevaardigd op grond van een rechterlijke beslissing van de uitvaardigende lidstaat waarbij de tenuitvoerlegging, in die lidstaat, van een door een rechter van een derde staat opgelegde straf wordt gelast, wanneer het betrokken vonnis op grond van een bilaterale overeenkomst tussen die staten is erkend bij een beslissing van een rechter van de uitvaardigende lidstaat. De uitvaardiging van het Europees aanhoudingsbevel is evenwel onderworpen aan de voorwaarde dat, ten eerste, de gezochte persoon is veroordeeld tot een vrijheidsstraf van ten minste vier maanden en, ten tweede, bij de procedure die heeft geleid tot de vaststelling, in de derde staat, van het nadien in de uitvaardigende lidstaat erkende vonnis, de grondrechten en in het bijzonder de uit de artikelen 47 en 48 EU Handvest voortvloeiende verplichtingen in acht zijn genomen.

Artikel 4, punt 7, onder b), van kaderbesluit 2002/584, moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer het gaat om een Europees aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd op basis van een rechterlijke beslissing van de uitvaardigende lidstaat op grond waarvan in die lidstaat een door een rechter van een derde staat opgelegde straf ten uitvoer kan worden gelegd, in een geval waarin het betrokken strafbare feit op het grondgebied van deze derde staat is gepleegd, bij de beantwoording van de vraag of dit strafbare feit „buiten het grondgebied van de uitvaardigende lidstaat” is gepleegd, rekening moet worden gehouden met de strafrechtelijke bevoegdheid van die derde staat, in casu het Koninkrijk Noorwegen, op grond waarvan dat strafbare feit kon worden vervolgd, en niet met die van de uitvaardigende lidstaat.

- E** EU-Hof: een EAB kan worden uitgevaardigd voor de tenuitvoerlegging van een vonnis van een derde staat dat door de uitvaardigende lidstaat is erkend ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 4 februari 2020 (ECER 17.3.2021) – C-71/21 – Sofiyska gradska prokuratura

Overlevering – Herhaald aanhoudingsbevel na weigering overlevering – Overeenkomst EU-Noorwegen - Familieleven

Artikel 21, lid 1, VWEU. Artikel 67, lid 1, VWEU. Artikel 6 EU Handvest. Artikel 45, lid 1, EU Handvest. Artikel 6 VEU. Artikel 8 EVRM. Overeenkomst EU-Noorwegen betreffende de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie en IJsland en Noorwegen.

K.T. heeft de Bulgaarse en de Amerikaanse nationaliteit en heeft een tijd in Noorwegen gewoond met zijn voormalige partner, met wie hij kinderen heeft. Tegen K.T. is een strafzaak ingeleid in Noorwegen vanwege vermeende herhaaldelijke sociale zekerheidsfraude. K.T. is in Polen

aangehouden op grond van de signalering in het Schengeninformatiesysteem door de Noorse autoriteiten. Het Noorse Openbaar Ministerie heeft op basis van de Overleveringsovereenkomst een aanhoudingsbevel uitgevaardigd. De Poolse rechter heeft de overlevering aan de Noorse autoriteiten geweigerd. De voormalige partner van KT zit een vrijheidsstraf uit en KT zou na zijn overlevering in voorlopige hechtenis worden genomen, waardoor de kinderen in een pleeggezin moeten worden geplaatst, wat zou indruisen tegen artikel 8 EVRM. Het beroep van het Openbaar Ministerie, is verworpen. Vervolgens is KT in Bulgarije opnieuw aangehouden op grond van zijn signalering in het Schengeninformatiesysteem. De Noorse autoriteiten hebben opnieuw een aanhoudingsbevel uitgevaardigd.

Vraag van de Bulgaarse rechter is of het is toegestaan om, met het oog op strafvolgung in dezelfde zaak een nieuw aanhoudingsbevel uit te vaardigen tegen een persoon wiens overlevering door een EU-lidstaat is geweigerd op grond van artikel 1, derde lid van de overeenkomst jo artikel 6 VEU jo artikel 8 EVRM?

REGELGEVING NL

Wetsvoorstel Herimplementatie kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel aangenomen ([Bijzonder strafrecht](#))

BLOGS

- Weigering van overlevering: en wat dan nu? ([Leiden law blog](#))
- Rechtbank Amsterdam weigert Poolse verdachte over te leveren: precedent of uniek besluit? ([Leiden law blog](#))

Prejudiciële procedure HvJ

WIKI

- [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 30 maart 2021 - M.C. t. het VK – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [51220/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0330JUD005122013

Openbaarmaking strafblad

Artikel 8 EVRM. Klagster is een in 1955 geboren Brits staatsburger die woont in het Verenigd Koninkrijk. De zaak betreft de rechtmatigheid van de openbaarmaking van het strafblad van klagster nadat de gewijzigde regels daaromtrent in werking zijn getreden (mei 2013) naar aanleiding van de uitspraak van het EHRM in de zaak *M.M. v. the United Kingdom* in 2012.

Klagster is in 2007 veroordeeld wegens doorrijden na een ongeluk. Zij stelt zich op het standpunt dat door haar justitiële documentatie met daarop deze veroordeling tot 2018 te (blijven) verstrekken aan derden – bijvoorbeeld aan een (toekomstige) werkgever – in strijd wordt gehandeld met artikel 8 EVRM. Het EHRM oordeelt unaniem dat geen sprake is van schending van artikel 8 EVRM.

- Zie ook: [D.S. t. het VK](#) (niveau 3)

HvJ – ARREST – 2 maart 2021 – zaak C-746/18 – Prokuratuur – ECLI:EU:C:2021:152 – Grote Kamer – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Strafonderzoek – Gebruik telecomgegevens - Bescherming persoonsgegevens

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam - 11 maart 2021 - [ECLI:NL:RBAMS:2021:1019](#)

Verordening (EU) 2016/679. Ola is een onderneming waarvan de moedervenootschap is gevestigd in India. Zij heeft in 2010 de divisie 'Ola Cabs' opgericht. Ola Cabs is een digitaal platform waarbij via een app wordt gefaciliteerd dat een passagier en een (taxi)chauffeur aan elkaar worden gekoppeld.

Verzoekers zijn werkzaam als 'private hire drivers' in het Verenigd Koninkrijk. Zij maken gebruik van de diensten van Ola via de Ola Driver App. De passagiers die zij vervoeren maken gebruik van de Ola Cabs App.

Inzageverzoeken van taxichauffeurs in VK op grond van de AVG. Geen misbruik van recht, ondanks andere, achterliggende (vakbonds) belangen. Te algemeen verzoek. Toepassing van de AVG op verschillende categorieën persoonsgegevens volgens privacyverklaring. Is sprake van verboden vorm van geautomatiseerde besluitvorming? Dataportabiliteit. Platformexploitant moet nog geanonimiseerd inzage geven in door passagiers gegeven ratings, alsmede in gegevens waarop de fraud probability score en het earning profile, vormen van profilering, zijn gebaseerd. Alsmede in de gegevens die zijn verwerkt in een onregelmatigheidssignaleringsysteem en de gegevens die hebben geleid tot financiële sanctiebesluiten. Geen recht op verstrekking in een specifiek door verzoekers verlangd format

- 📌 The providers of 'Ride Hailing apps' and their drivers: another judgment from Amsterdam ([UK human rights blog](#))

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Rotterdam - 19 maart 2021 – [ECLI:NL:RBROT:2021:2306](#)

- 📌 Begrip 'verwerkingsverantwoordelijke' vereist ruime uitleg ([IT&recht](#))

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Rotterdam – 19 maart 2021 – [ECLI:NL:RBROT:2021:2305](#)

- 📌 Inzagerecht dient beperkt te blijven tot eigen persoonsgegevens ([IT&recht](#))

NOOT – bij EHRM 12 januari 2021, [L.B. t. Hongarije](#)

The right to privacy used as a modern pillory in L.B. v. Hungary ([strasbourgobservers](#))

EDBP

Guidelines 09/2020 on relevant and reasoned objection under Regulation 2016/679 ([EDPB](#))

LITERATUUR

M.C. Samsom, Handhaving van het recht op bescherming van persoonsgegevens via het aansprakelijkheidsrecht, in: [NTBR 2021/2](#)

EHRM Factsheets

- [Surveillance at workplace](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Mass surveillance](#)
- [Protection of personal data](#)
- [Protection of reputation](#)
- [Right to the protection of one's image](#)

OVERIG

- De nasleep van Schrems II houdt niet over – De gevolgen van de uitspraak van het HvJ EU in Schrems II en de daaropvolgende (concept) aanbevelingen van de EDPD onder de loep genomen ([MEDIAFORUM 2021/3](#))
- EDPB: voorstel ePrivacy Verordening moet beter ([AP](#))
- EDPB & EDPS adopt joint opinion on the Data Governance Act ([DGA](#))
- Post GDPR EU laws and their GDPR mimesis. DGA, DSA, DMA and the EU regulation of AI ([European law blog](#))
- Critical notes on 'platformised' education: untangling privacy and data protection in postpandemic universities ([European law blog](#))
- Data protection clashes with data sharing: How will the EU reconcile its two aims? ([European law blog](#))
- Preventing unlawful profiling guide now also in Dutch and Greek ([FRA](#))
- To Wbp or to AVG? ([privacyweb](#))
- Europarlementariërs roepen op tot verdere verbeteringen in de implementatie van de AVG en versterkte handhaving ([privacyweb](#))
- Data Sharing and the Public Interest in a Digital Pandemic* ([verfassungsblog](#))

WIKI

- [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 9 maart 2021 - Bilgen t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [1571/07](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0309JUD000157107](#)

Recht op een eerlijk proces – Toepassing artikel 6 EVRM in geschillen tussen ambtenaren en de staat

Artikel 6 EVRM. De zaak betreft een klacht van een senior raadsheer tegen zijn overplaatsing naar een lagere rechtbank zonder zijn toestemming. De beslissing is zonder enige rechterlijke toetsing genomen door de *high council* van rechters en openbaar aanklagers.

Het Hof herhaalt het belang van de scheiding der machten en de onafhankelijkheid van rechters als onderdeel daarvan.

Het hof overweegt verder als volgt. Geschillen tussen een ambtenaar en de Staat vallen binnen de reikwijdte van artikel 6 EVRM. Een uitzondering op het beginsel van toegang tot de rechter is alleen gerechtvaardigd in geval de toegang tot de rechter bij wet is uitgezonderd en die uitzondering is gebaseerd op objectieve gronden van staatsbelang. In onderhavige zaak was de toegang tot de rechter bij wet uitgezonderd, maar dit was niet gebaseerd op objectieve gronden van staatsbelang. De beslissing tot overplaatsing is zonder enige rechterlijke toetsing genomen. De uitsluiting van rechterlijke toetsing is niet in overeenstemming met het verdrag en dient geen gerechtvaardigd doel. Derhalve is sprake van een schending van het recht op een eerlijk proces.

EHRM – ARREST – 9 maart 2021 - Eminagaoglu t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [76521/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0309JUD007652112](#)

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

EHRM – ARREST – 18 maart 2021 – Gilligan t. Ierland - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [55276/17](#) - [ECHR:2021:0318JUD005527617](#)

Langdurige ontnemingsprocedure - Redelijke termijn

Artikel 6 EVRM. Klagers, een Iers ouderpaar en hun beide kinderen, waren verwickeld in een groot aantal procedures rond de ontneming van voordeel dat zij met de handel in (illegale) drugs hebben verkregen. In november 1996 werd beslag gelegd op een aantal huizen, grond en auto's van klagers; uiteindelijk is in juni 2017 de ontneming feitelijk geëffectueerd. Volgens klagers is, gelet op dit tijdsverloop, sprake van schending van art. 6 EVRM.

EHRM: klagers hebben primair aan zichzelf te wijten dat het geheel aan procedures met betrekking tot de ontnemingsvordering twintig jaar heeft geduurd; hun keuzes en opstelling hebben immers onvermijdelijk voor vertraging gezorgd. Onderhavige ontnemingsprocedure was weliswaar nieuw en kende enige juridische complexiteit, maar het is vooral de opstelling van klagers geweest die heeft geleid tot een buitensporig complexe zaak in procedureel opzicht. Een en ander is bovendien in het voordeel van klagers geweest, in die zin dat gedurende een groot aantal jaren de uiteindelijke ontneming werd uitgesteld. Niettegenstaande dat klagers het recht van hoger beroep toekomt, hebben zij gekozen voor een tactiek van vertraging en dienen zij daarvan de gevolgen te dragen. Geen schending van artikel 6 EVRM.

EHRM – ARREST – 18 maart 2021 – Petrella t. Ierland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [24340/07](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0318JUD002434007](#)

Toegang tot de rechter – Verjaring feit door toedoen OM - Vordering benadeelde partij

Artikel 6 EVRM. Voorzitter van voetbalclub wordt in krantenartikelen beschuldigd van fraude en dient een klacht in. Hij wil zich in de strafzaak voegen als civiele partij en 5 miljoen euro schadevergoeding vorderen. Na vijf jaar en zes maanden laat het OM weten de zaak niet door te zetten omdat de onderliggende feiten zijn verjaard.

Het hof komt unaniem tot het oordeel van schending van artikel 6 EVRM. Het stranden van de procedure is hoofdzakelijk aan de gerechtelijke autoriteiten te wijten, in het bijzonder aan uitzonderlijk lange vertragingen. Alsnog een civielrechtelijke procedure opstarten kan bovendien alleen al door bewijsproblemen niet van betrokkene worden verlangd. De Staat wordt veroordeeld tot vergoeding van immateriële schade à € 5.000 en proceskosten à € 2.000.

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Stoimenovikj and Miloshevikj t. Noord-Macedonië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [59842/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD005984214](#)

Eerlijk proces – Onpartijdigheid

Artikel 6 EVRM. Klagers zijn vader en zoon (hierna: S. en M.). Zij procederen namens hun op 5 januari 2012 overleden (groot)moeder, B.S.. S en B.S. zijn op 12 april 2007 veroordeeld voor hun rol in een criminele organisatie die onder meer geld witwaste. S. was notaris en stelde fictieve leningsovereenkomsten op; de leningen werden terugbetaald op de bankrekening van B.S. Bedoelde veroordeling is op 4 februari 2008 in hoger beroep bekrachtigd. Daartegen werd vergeefs cassatieberoep ingesteld. Op 17 juli 2008 is B.S. een civiele procedure gestart tegen een aantal bij het witwassen betrokken partijen met het oog op het terugbetalen van de leningen. Op 12 december 2011 oordeelde de rechtbank dat de leningsovereenkomsten nietig waren en

wees zij de vorderingen van B.S. af. Dat oordeel is uiteindelijk door het Supreme Court bekrachtigd op 23 december 2013. De klacht ziet op het feit dat één van de rechters die deel nam aan de beslissing van 4 februari 2008 in het hoger beroep in de strafzaak ook deel nam aan de beslissing van 26 december 2013 van het Supreme Court in de civiele procedure.

EHRM: de klacht van (kleinzoon) M. wordt niet-ontvankelijk verklaard. Vast staat dat B.S., althans haar advocaat, geen reële wrakingskans heeft gehad. Het was de verantwoordelijkheid van de betreffende rechter om dit bij de president van het Supreme Court aan te kaarten. Behalve de betreffende rechter hebben nog vier andere rechters deelgenomen aan de beslissing van het Supreme Court, maar gelet op de geheime beraadslaging valt niet na te gaan welke invloed zij heeft gehad op de beslissing. Schending van artikel 6 EVRM. Aan de behandeling van de klacht met betrekking tot artikel 1 EP EVRM wordt niet toegekomen.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 16 maart 2021 – Hussein e.a. t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [45187/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD004518712](#)

De beperking in 2003 ten aanzien van de jurisdictie van de Belgische gerechten voor misdrijven tegen de internationale humanitaire wetgeving is niet in strijd met het Verdrag.

Artikel 6 EVRM. Tien Jordanese klagers zijn een civiele procedure gestart bij de onderzoeksrechter in Brussel met de bedoeling om hooggeplaatste Koeweitse functionarissen te laten vervolgen voor misdrijven gepleegd tijdens de eerste Golfoorlog. Waar België op het moment van het starten van de procedure nog een absolute vorm van universele jurisdictie kende – zelfs bij het ontbreken van enige link met België – kwam daar in 2003 verandering in. Vanaf dat moment is in de Belgische wetgeving bepaald dat er een link met België moet zijn en tevens een ‘filtersysteem’ om te beoordelen of een vervolging kan worden ingesteld. Omdat er nog geen onderzoekshandeling had plaatsgevonden in deze zaak op het moment dat de nieuwe wetgeving van kracht ging en het verzoek van klagers niet voldeed aan de nieuwe vereisten, ontbrak bij de Belgische gerechten de jurisdictie om kennis te nemen van het verzoek en kon hieraan niet worden voldaan.

Klagers beroepen zich op artikel 6 EVRM en stellen dat de Belgische instanties, door het niet-ontvankelijk verklaren van het verzoek en het oordeel dat jurisdictie ontbreekt, deze besluiten onvoldoende hebben gemotiveerd en klagers het recht op toegang tot een rechter hebben ontzegd.

Het Hof is unaniem van oordeel dat artikel 6 EVRM niet is geschonden. Het Hof overweegt daartoe dat de Belgische gerechten een specifiek en uitdrukkelijk antwoord hebben gegeven op het pleidooi van de klagers en niet hebben gefaald in hun motiveringsverplichting. Het Hof constateert dat geen sprake is van willekeur of onredelijkheid. Voorts overweegt het Hof dat de beslissing van de Belgische autoriteiten om uit te gaan van de nieuwe wetgeving evenmin disproportioneel is gelet op de legitieme doelen die worden nagestreefd. De motivering van de Belgische autoriteiten – een goede rechtsbedeling en de immuniteitskwestie bij procedures van internationaal recht – kunnen worden beschouwd als dwingende redenen van algemeen belang.

EHRM – ARREST – 16 maart 2021 - Fikret Karahan t. Turkije - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [53848/07](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD005384807](#)

Ondervragingsrecht – Compenserende maatregelen

Artikel 6 EVRM. De klager doet onder meer een beroep op het recht op een eerlijk proces (artikel 6, eerste lid, EVRM) en het ondervragingsrecht (artikel 6, derde lid onder d, EVRM), nu een getuige door de rechtbank is gehoord in zijn afwezigheid.

Het Hof oordeelt aan de hand van de in ‘Al-Khawaja and Tahery’ en ‘Schatschaschwili’ geformuleerde criteria dat de onmogelijkheid voor de klager om de getuige te bevragen zonder

goede reden was en dat dit de verdediging ernstig heeft benadeeld, met name gelet op de cruciale rol die de verklaring van de getuige speelde in de strafzaak. Ten aanzien van de vraag of hier voldoende compenserende factoren tegenover stonden, overweegt het Hof het volgende. Allereerst benoemt het Hof dat de rechtbank heeft nagelaten de betrouwbaarheid van de getuige te beoordelen, terwijl voorzichtigheid geboden was gelet op de omstandigheden waaronder de getuige zijn initiële verklaring had afgelegd bij de politie (na zijn eigen aanhouding in ruil voor bepaalde voordelen en zonder advocaat) in combinatie met de twijfel die de getuige tijdens de hoorzitting toonde ten aanzien van die eerdere verklaring. Daar staat tegenover dat de advocaat van de klager wel aanwezig was tijdens de hoorzitting toen de getuige werd gehoord zodat hij hem rechtstreeks vragen kon stellen om zijn geloofwaardigheid te betwisten, wat in bepaalde omstandigheden voldoende kan zijn om de rechten van de verdediging te waarborgen. Bovendien staat vast dat de klager kennis had genomen van de inhoud van de bij de politie en ter zitting afgelegde verklaringen van de getuige, en dat hij daarom de gelegenheid had om de waarheidsgetrouwheid en betrouwbaarheid voor de rechtbank aan te vechten en om zijn versie van de gebeurtenissen te geven. Het Hof erkent daarmee dat er belangrijke procedurele waarborgen aanwezig waren die bedoeld waren om een eerlijke en juiste beoordeling van de betrouwbaarheid van de verklaringen van de getuige mogelijk te maken.

Echter, oordeelt het Hof vervolgens, gelet op het enorme gewicht van de verklaringen van de getuige in de procedure en de bijzondere context waarin die zijn verkregen, in combinatie met de ernst van de straf waarmee de klager werd geconfronteerd, zijn deze waarborgen niet voldoende compenserend. Het Hof overweegt daarbij in het bijzonder dat een confrontatie tussen de klager en de getuige niet alleen essentieel was om de klager in staat te stellen de betrouwbaarheid van diens aantijgingen jegens hem te betwisten – wat hij weliswaar tot op zekere hoogte via zijn advocaat had kunnen doen – maar vooral om de twijfel rondom de (in deze zaak centraal staande) herkenning door de getuige weg te nemen, hetgeen niet voldoende had kunnen worden bereikt door de bevraging van de getuige door de advocaat. Het Hof herhaalt in dit verband dat het normaal gesproken wenselijk is dat getuigen een verdachte van een ernstig misdrijf persoonlijk identificeren als er enige twijfel bestaat over de identiteit van de persoon van de verdachte.

Het Hof komt tot de conclusie dat de onmogelijkheid voor de klager om de getuige *persoonlijk* te bevragen onder voornoemde omstandigheden het proces als geheel oneerlijk maakt en dat daarmee sprake is van een schending van 6, eerste lid en derde lid onder d, EVRM.

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Di Martino and Molinari t. Italië - persbericht – arrest (niveau 2) - 15931/15 - 16459/15 – ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD001593115

Niet horen getuigen à charge bij verkorte procedure levert geen schending eerlijk proces op

Artikel 6 EVRM. Klagers hebben tijdens zitting in eerste aanleg verzocht om een verkorte procedure, dat wil zeggen niet volgens de beginselen van de onmiddellijke mondelinge procedure, maar op basis van het bewijsmateriaal in het vervolgingsdossier. De rechter heeft het verzoek van klagers ingewilligd en gespecificeerd dat slechts één getuige gehoord moest worden. Molinari werd vrijgesproken van allebei de tenlastegelegde feiten en Di Martino werd van twee van de drie tenlastegelegde feiten vrijgesproken. In hoger beroep zijn beide klagers veroordeeld voor alle tenlastegelegde feiten. Klagers gingen in beroep en voerden aan dat het hof hen had veroordeeld zonder alle getuigen à charge opnieuw te horen. Het Hof van Cassatie heeft het beroep verworpen en geoordeeld dat het proces op verzoek van klagers in zowel eerste aanleg als in hoger beroep volgens de verkorte procedure was gevoerd.

Het Hof herinnert eraan dat de Italiaanse verkorte procedure enerzijds onmiskenbare voordelen heeft voor de verdachte, anderzijds gaat de verkorte procedure gepaard met een verzwakking van de procedurele waarborgen die het nationale recht biedt. Echter belet noch de letter noch de geest van artikel 6 EVRM dat een persoon vrijwillig, uitdrukkelijk of stilzwijgend, afstand doet van de garanties van een eerlijk proces. Een dergelijke afstand moet echter op ondubbelzinnige wijze worden vastgesteld en omgeven zijn door een minimum aan waarborgen die overeenstemmen met de ernst ervan. Bovendien mag deze verklaring van afstand niet in strijd zijn met enig significant openbaar belang. Het hof is van oordeel dat klagers, die werden bijgestaan door

advocaten, ondubbelzinnig afstand hadden gedaan van hun recht om getuigen op te roepen en te horen tijdens het proces. Het lijkt geen twijfel dat de afstand van hun recht door klagers bewust was. Bovendien wisten of hadden klagers moeten weten dat het hof in geval van vrijspraak in eerste aanleg het recht had om de zaak opnieuw te behandelen op basis van hetzelfde bewijs.

Het Hof leidt hieruit af dat het verzoek van klagers om volgens de verkorte procedure te worden berecht, inhield dat er afstand werd gedaan van mondeling bewijs en dat hun proces was gebaseerd op de bewijsstukken in het dossier. Dientengevolge verschillen de onderhavige zaken van die welke het Hof eerder heeft onderzocht waarin door hoven niet was voldaan aan de verplichting om getuigen rechtstreeks te ondervragen die door de rechter in eerste aanleg waren gehoord en die op het punt stonden de verklaringen op een ongunstige manier te interpreteren.

Niet blijkt dat niet is voldaan aan de beginselen van een eerlijk proces die vereisen dat een beschuldigde niet willekeurig de voordelen die verbonden zijn aan een verkorte procedure wordt ontnomen. Evenmin lijkt het erop dat de zaak vragen van algemeen belang oproept die zich verzetten tegen een afstand van de normale procedure. Concluderend kunnen klagers, gelet op het voorgaande, niet klagen over een inmenging in hun recht op een eerlijk proces als gevolg van het niet horen door het hof van getuigen.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSINGEN – 2 februari 2021 - persbericht 4.3.21 – Árnason t. IJsland, Guðjónsson t. IJsland, Guðmundsson t. IJsland, Guðjónsdóttir t. IJsland en Wernersson t. IJsland – ECLI:CE:ECHR:2021:0202DEC004265516 e.a.

IJslandse financiële crisis

Klagers zijn vijf IJslandse staatsburgers die in IJsland zijn veroordeeld voor feiten die verband hielden met de IJslandse financiële crisis van 2008.

In 2020 ontving het EHRM verklaringen van de partijen waaruit blijkt dat IJsland erkent dat het recht op een eerlijk proces in de zaken van klagers is geschonden en aan hen een immateriële schadevergoeding van € 12.000 is uitgekeerd. Klagers trekken hun bezwaren in en wensen af te zien van een verdere procedure tegen IJsland.

Het EHRM oordeelt dat partijen met de overeengekomen regeling de rechten zoals in het EVRM vastgelegd, genoegzaam hebben onderkend. Ook overigens ziet het EHRM geen reden de zaken inhoudelijk te behandelen.

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad - 9 maart 2021 - ECLI:NL:PHR:2021:234

Horen van getuigen à charge

Artikel 6 EVRM. Naar aanleiding van de uitspraak van het EHRM van 19 januari 2021 in de zaak Keskin t. Nederland, wijdt de AG algemene beschouwingen aan de rechtspraak van de Hoge Raad inzake verzoeken tot het horen van getuigen à charge en het gebruik voor het bewijs van de verklaringen van niet-ondervraagde getuigen. De AG gaat in op de vraag of het Nederlandse beoordelingskader in het licht van artikel 6 EVRM op onderdelen heroverweging behoeft. De conclusie strekt tot vernietiging van de bestreden uitspraak en terugwijzing van de zaak.

- 📌 Conclusie AG: Behoeft het Nederlandse beoordelingskader in het licht van art. 6 EVRM op onderdelen heroverweging na Keskin? (Bijzonder strafrecht)

NOOT – bij EHRM 19 januari 2021, Keskin t. Nederland

- Marc de Werd, Turen op *Keskin*; Over de meerwaarde van het recht op een eerlijk proces in de Grondwet, in: NJB 2021, nr. 10
- Met noot - Vellinga, W.H. Geen nadere onderbouwing nodig van verzoek horen niet eerder gehoorde getuige à charge. Schending artikel 6, (NJ 2021/93)

- A.H.T. de Haas, Procedurele aspecten en rechtshandhaving - Vergezichten sinds Keskin: meer betekenis dan alleen afscheid van een 'pre-criterium?', in: [JUTD 2021/44](#)

BLOGS

- Artikel: Towards a European Right to Claim Innocence? ([Bijzonder strafrecht](#))
- Presume innocence for all, until proven guilty – it is a right ([FRA](#))

Rechtsbeginselen EU

HvJ – ARREST – 17 maart 2021 – zaak C-64/20 – An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara, Éire agus an tArd-Aighne – Ierland – ECLI:EU:C:2021:207 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verpakking van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik – Verplichting om informatie te vermelden in alle officiële talen van de lidstaat waar het product in de handel wordt gebracht – Nationale regeling die bepaalt dat de informatie slechts in één van de officiële talen van de lidstaat hoeft te worden opgesteld

Samenvatting onder: [Gezondheid en geneesmiddelen](#)

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-565/19 P – Carvalho e.a./Parlement en Raad – ECLI:EU:C:2021:252 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Klimaatverandering – Individueel geraakt zijn – Ontvankelijkheid

Samenvatting onder: [Milieu](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

HvJ – ARREST – 2 maart 2021 – zaak C-824/18 – A.B. e.a. – ECLI:EU:C:2021:153 – **Grote Kamer – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)**

Benoemingsprocedure van rechters in het hooggerechtshof Polen – Beperking beroepsmogelijkheid - Beginsel voorrang EU-recht

Artikel 2 en artikel 19, lid 1, tweede alinea, Artikel 4, lid 3, VEU. Artikel 267 VWEU. Het Poolse Hooggerechtshof legt het Hof vragen voor over de (nieuwe) benoemingsprocedure van rechters in het Hooggerechtshof. Het vraagt in wezen of de beperking van de beroepsmogelijkheid door afgewezen kandidaten in strijd is met de rechtsstatelijke beginselen in de EU.

Het hof oordeelt, kort gezegd, dat de opeenvolgende wijzigingen van de Poolse wet betreffende de nationale raad voor de rechtspraak, die neerkomen op de afschaffing van de daadwerkelijke rechterlijke toetsing van de besluiten van die raad waarbij kandidaten voor het ambt van rechter bij de hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke en strafzaken aan de president van de Republiek worden voorgedragen, in strijd kunnen zijn met het Unierecht. In geval van een bewezen schending verplicht het beginsel van voorrang van het Unierecht de nationale rechter om dergelijke wijzigingen buiten toepassing te laten.

- **B** EU-Hof: beperkt beroep tegen benoemingsbesluiten voor rechters kan bij legitieme twijfel onverenigbaar zijn met het beginsel van rechterlijke onafhankelijkheid ([ECER](#))
- **B** Polish ruling party's "fake judges" before the European Court of Justice: Some comments on (decided) Case C-824/18 AB and (pending) Case C-132/20 Getin Noble Bank ([EU law analysis](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 4 maart 2021 – zaak C-379/19 – DNA- Serviciul Teritorial Oradea – **Grote Kamer** – Roemenië – ECLI:EU:C:2021:174 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Tuchtprocedure tegen rechters - Bewijsmiddelen strafproces

Beschikking 2006/928/EG. Artikel 47 EU Handvest. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. In deze zaak is strafvordering ingesteld tegen vier personen, verdachten in het hoofdgeding. Verdachten zijn aangeklaagd wegens corruptie. De eerste en de tweede verdachte hebben de onderzoeksrechter onder meer verzocht om, overeenkomstig nationale rechtspraak, de uit de processen-verbaal van telefoontaps vergaarde bewijzen van het bewijsmateriaal uit te sluiten, aangezien het volgens hen om onrechtmatig verkregen bewijs ging.

Zijn de door een nationaal grondwettelijk hof gewezen arresten waarbij de betrokkenheid van binnenlandse inlichtingendiensten bij de uitvoering van technische surveillancemaatregelen in het kader van een strafrechtelijk vooronderzoek ongrondwettig wordt verklaard en waarbij wordt vereist dat dergelijke bewijsmiddelen van het strafproces worden uitgesloten, verenigbaar met het Unierecht? Dat is in wezen de vraag die in de onderhavige zaak centraal staat. Evenwel komt ook een aantal andere kwesties aan bod.

1. Dient artikel 2 VEU, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, VEU, aldus te worden uitgelegd dat de verplichting voor Roemenië om zich te houden aan de vereisten in de verslagen die worden opgesteld in het kader van het bij de MST-beschikking ingestelde MST valt onder de verplichting van de lidstaat om de beginselen van de **rechtsstaat** te eerbiedigen, met inbegrip van de verplichting van een grondwettelijk hof – een politiek-rechterlijke instantie – om zich ervan te onthouden de wet uit te leggen en de concrete toepassing daarvan door de rechterlijke instanties voor te schrijven, waartoe slechts die rechterlijke instanties bevoegd zijn, of nieuwe wettelijke normen vast te stellen, waartoe uitsluitend de wetgever bevoegd is? Vereist het Unierecht dat de gevolgen van een dergelijke uitspraak van een grondwettelijk hof buiten toepassing worden gelaten? Verzet het Unierecht zich tegen een regel van nationaal recht inzake de tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid van magistraten die de uitspraak van het Constitutionele Hof, in het kader van deze vraag, buiten toepassing laten?

2. Staat het beginsel van **rechterlijke onafhankelijkheid**, dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en in artikel 47 EU Handvest zoals uitgelegd in de rechtspraak van het Hof Grote kamer, arrest van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117), eraan in de weg dat arresten van het Constitutionele Hof in de plaats treden van de bevoegdheden van magistraten, hetgeen leidt tot onvoorspelbaarheid van het strafproces (toepassing met terugwerkende kracht) en tot de onmogelijkheid om de wet met betrekking tot het onderhavige geval uit te leggen en toe te passen? Verzet het Unierecht zich tegen een regel van nationaal recht inzake de tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid van magistraten die de uitspraak van het Constitutionele hof, in het kader van deze vraag, buiten toepassing laten?"

A-G: De eerste vraag en het eerste en het tweede onderdeel van de tweede vraag dienen als volgt te worden beantwoord:

Beschikking 2006/928/EG is juridisch bindend. De door de Europese Commissie in het kader van het mechanisme voor samenwerking en toetsing opgestelde verslagen zijn niet juridisch bindend voor Roemenië. Die lidstaat moet evenwel naar behoren rekening houden met die verslagen bij zijn inspanningen om te voldoen aan zijn verplichtingen om de in de bijlage bij beschikking 2006/928 genoemde ijkpunten te bereiken, in het licht van het beginsel van loyale samenwerking dat is neergelegd in artikel 4, lid 3, VEU.

De op Roemenië rustende verplichting tot verwezenlijking van de in beschikking 2006/928 opgenomen doelstellingen verzet zich niet tegen arresten van het nationale grondwettelijk hof waarbij de uitvoering door binnenlandse inlichtingendiensten van technische surveillancemaatregelen in het kader van een tuchtprocedure ongrondwettig wordt verklaard en wordt vereist dat op die manier verkregen bewijsmateriaal van strafprocedures wordt uitgesloten."

Het eerste onderdeel van de derde vraag dient als volgt te worden beantwoord:

Het Unierechtelijke beginsel van rechterlijke onafhankelijkheid, dat is neergelegd in artikel 47, tweede alinea, EU Handvest en in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, verzet zich niet tegen

beslissingen van een nationaal grondwettelijk hof waarbij de uitvoering door binnenlandse inlichtingendiensten van technische surveillancemaatregelen in het kader van strafprocedures ongrondwettig wordt verklaard en wordt vereist dat op die manier verkregen bewijsmateriaal van strafprocedures wordt uitgesloten.

Het derde onderdeel van de tweede vraag en het tweede onderdeel van de derde vraag dienen als volgt te worden beantwoord:

Artikel 267 VWEU en het in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en in artikel 47 EU Handvest neergelegde beginsel van rechterlijke onafhankelijkheid staan eraan in de weg dat tegen een rechter een tuchtprocedure wordt ingeleid louter omdat hij bij het Hof een verzoek om een prejudiciële beslissing heeft ingediend waarbij hij de rechtspraak van het nationale grondwettelijk hof in twijfel trekt en de mogelijkheid oppert om die rechtspraak buiten toepassing te laten.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 4 maart 2021 – gevoegde zaken C-357/19 en C-547/19 – Euro Box Promotion e.a. en Asociația “Forumul Judecătorilor din România” – Grote Kamer – Roemenië – ECLI:EU:C:2021:170 – persbericht – conclusie

Rechterlijke onafhankelijkheid – Voorrang van het Unierecht – Tuchtprocedure tegen leden van de rechterlijke macht - Samenstelling hooggerechtshof

Artikel 325, lid 1, VWEU. Artikel 47, tweede alinea, EU Handvest. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. In 2019 hebben verschillende rechters in Roemenië een aantal verzoeken om een prejudiciële beslissing betreffende de rechterlijke onafhankelijkheid, de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie bij het Hof ingediend. De eerst groep zaken had betrekking op diverse wijzigingen in de nationale wetten betreffende de rechterlijke macht, die voornamelijk waren vastgesteld bij noodverordeningen. De onderhavige gevoegde zaken vormen de „hoofdzaken” van de tweede groep zaken. Het centrale thema van de tweede groep is vrij verschillend van dat van de eerste groep: kunnen arresten van het grondwettelijk hof in strijd zijn met de beginselen van de rechterlijke onafhankelijkheid en de rechtsstaat, en de bescherming van de financiële belangen van de Unie aantasten?

Deze twee gevoegde zaken zijn specifiek toegespitst op de gevolgen van een arrest van het grondwettelijk hof waarbij is geoordeeld dat sommige kamers van het nationale hooggerechtshof, onjuist zijn samengesteld. Op grond van dat arrest kon een aantal betrokken partijen buitengewone beroepen instellen, die op hun beurt potentiële vragen opriepen die niet alleen betrekking hebben op de bescherming van de financiële belangen van de Unie ingevolge artikel 325, lid 1, VWEU, maar ook op de uitleg van het begrip „gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld” dat is neergelegd in artikel 47, tweede alinea, EU Handvest. Ten slotte past dat alles in een nationale institutionele context waarin de niet-eerbiediging van de beslissingen van het grondwettelijk hof een tuchtrechtelijk vergrijp vormt.

A-G geeft het Hof in overweging: De tweede vraag in zaak C-357/19 dient als volgt te worden beantwoord:

*Artikel 47, tweede alinea, EU Handvest staat er **niet** aan in de weg dat een nationaal grondwettelijk hof in een situatie die in het algemeen binnen de werkingssfeer van het Unierecht valt maar er niet volledig door wordt beheerst, ingevolge een effectieve en redelijke nationale beschermingsnorm voor grondwettelijk verankerde rechten en op grond van zijn uitlegging van de toepasselijke nationale bepalingen, verklaart dat rechtsprekende formaties binnen het nationale hooggerechtshof niet in overeenstemming met de wet zijn gevormd.*

Op de eerste vraag in zaak C-357/19 en op de vraag in zaak C-547/19 dient te worden geantwoord als volgt:

Artikel 325, lid 1, VWEU en artikel 1, lid 1, onder a) en b), en artikel 2, lid 1, van de Overeenkomst, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan een beslissing van een nationaal grondwettelijk hof waarbij de samenstelling van kamers van een nationale hoogste rechterlijke instantie onwettig wordt verklaard op grond dat het recht op een onpartijdig gerecht is geschonden, waardoor de

voorwaarden worden geschapen om tegen definitieve beslissingen buitengewone rechtsmiddelen aan te wenden.

Het Unierechtelijke beginsel van rechterlijke onafhankelijkheid dat is neergelegd in artikel 47, tweede alinea, van het Handvest en in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, staat er niet aan in de weg dat een nationaal grondwettelijk hof in de uitoefening van zijn constitutionele bevoegdheden uitspraak doet over de wettigheid van de samenstelling van rechtsprekende formaties van het nationale hooggerechtshof, ofschoon dit tot gevolg heeft dat buitengewone rechtsmiddelen kunnen worden aangewend tegen definitieve beslissingen.

Gelet op de antwoorden op de eerste en de tweede vraag in zaak C-357/19, behoeft de derde vraag in die zaak geen antwoord.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 4 maart 2021 – gevoegde zaken C-811/19 en C-840/19 – F.Q. e.a. en N.C. – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:175 – persbericht – conclusie

Strafproces inzake corruptie - Effectieve rechterlijke bescherming - Gespecialiseerde rechtsprekende formaties - Voorrangsbeginsel - Recht op een gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Rechterlijke onafhankelijkheid

Artikel 325, lid 1, VWEU. Artikel 47, tweede alinea, EU Handvest. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Is een arrest van een nationaal grondwettelijk hof waarbij wordt vastgesteld dat de nationale hoogste rechterlijke instantie haar wettelijke verplichting tot vorming van gespecialiseerde kamers voor de berechting van corruptiemisdrijven in eerste aanleg niet is nagekomen, met als gevolg dat reeds afgedane corruptiezaken over het beheer van subsidies van de Unie opnieuw moet worden beoordeeld, verenigbaar met het Unierecht? De verwijzende (Roemeense) rechter beoogt ten aanzien van de feiten vast te stellen of artikel 325, lid 1, VWEU en het beginsel van rechterlijke onafhankelijkheid dat is neergelegd in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”) zich verzetten tegen de vaststelling van een dergelijke grondwettelijke beslissing. Deze zaken doen ook de vraag rijzen of artikel 47, tweede alinea, van het Handvest een vereiste omtrent de specialisatie van rechters inhoudt.

A-G geeft het Hof in overweging: De tweede vraag in de zaken C-811/19 en C-840/19 en de vierde vraag in zaak C-811/19 dienen als volgt te worden beantwoord:

Artikel 47 EU Handvest moet aldus worden uitgelegd dat het geen verplichting tot specialisatie van rechtsprekende formaties omvat. Artikel 47, tweede alinea, EU Handvest staat evenwel niet in de weg aan een arrest van een nationaal grondwettelijk hof waarbij wordt verklaard dat, uit hoofde van een concrete en redelijke nationale norm inzake de bescherming van het recht op effectieve rechterlijke bescherming en in het licht van de door deze rechter aan de nationale toepasselijke bepalingen gegeven uitlegging, een rechtsprekende formatie onwettig is samengesteld op grond dat er niet is voldaan aan een bij een nationale wet vastgesteld vereiste van gespecialiseerde rechtsprekende formaties.

De eerste vraag in de zaken C-811/19 en C-840/19 dient als volgt te worden beantwoord:

Artikel 325, lid 1, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een door een nationaal grondwettelijk hof gewezen arrest waarbij de samenstelling van rechtsprekende formaties van een nationaal hooggerechtshof die in eerste aanleg corruptiemisdrijven berechten, onwettig wordt verklaard op grond dat die formaties niet gespecialiseerd zijn in corruptie, ofschoon ten aanzien van de rechters die er deel van uitmaken is erkend dat zij de vereiste specialisatie hebben, indruist tegen die bepaling wanneer een dergelijke vaststelling kan leiden tot een systemisch risico van straffeloosheid met betrekking tot strafbare feiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad.

De derde vraag in de zaken C-811/19 en C-840/19 dient als volgt te worden beantwoord:

Het voorrangsbeginsel moet aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter een arrest van een nationaal grondwettelijk hof, dat naar nationaal recht bindend is, buiten toepassing mag laten

wanneer de verwijzende rechter dat nodig acht om te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit rechtstreeks werkende bepalingen van het Unierecht.

OVERIG

- H.D. Hekking, Poolse rechters in de verdrukking ([FD](#))
- Liber Amicorum Linos-Alexandre Sicilianos on Fair Trial: Regional and International Perspectives ([ECHRblog](#))
- Brussel daagt Polen voor Europees Hof om ondermijning onafhankelijke rechtspraak ([Intro](#))
- Impact of COVID-19 on rule of law in Hungary and Poland ([fair trials](#))
- Democracies Suffer Hit Across The EU In Year Of COVID Pandemic: Press Release ([liberties](#))
- Misjudging Judges ([verfassungsblog](#))
“5231 magistrates from all over the EU had signed a letter to call the EU Commission to urgent action regarding the rule of law situation in Poland, Hungary and other member states. Unbelievably, Commissioners Reynders and Jourová, in their reply to the judges’ letter that transpired on 1 March, managed to make matters considerably worse(..)”

WIKI

- [Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Smiljanic t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [35983/14](#) – ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD003598314

Verkeersongeval door dronken bestuurder

Artikel 2 EVRM. Klagers doen een beroep op artikel 2 EVRM (recht op leven) in het licht van de bestraffing van de bestuurder die – dronken, met een te hoge snelheid en de verkeersborden veronachtzamd – een verkeersongeval had veroorzaakt waarin het familielid van de klagers was overleden.

Het Hof is allereerst van oordeel dat artikel 2 EVRM inhoudelijk is geschonden omdat de Kroatische autoriteiten niet hebben voldaan aan hun positieve verplichtingen uit voornoemd artikel. Het Hof betreft daarbij dat de autoriteiten onvoldoende maatregelen hebben getroffen tegen het herhaaldelijke overschrijdend verkeersgedrag van de bestuurder (uiteindelijk resulterend in de dood van het familielid van de klagers) en aldus om de effectiviteit van preventieve maatregelen gericht op de publieke veiligheid te verzekeren en verkeersongevallen te minimaliseren. Volgens het Hof is eveneens sprake van een procedurele schending van artikel 2 EVRM nu de autoriteiten met hun reactie op het verkeersongeval tekort zijn geschoten vanwege een ongerechtvaardigde vertraging in de uitvoering van de straf en door de bestuurder strafvermindering te geven ondanks eerdere veroordelingen.

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 - Mehmood t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [77238/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD007723816

Recht op leven – Medische protocollen – Procedurele verplichtingen voor de staat.

Artikel 2 EVRM. De echtgenote van klager is in het ziekenhuis overleden enkele dagen na de geboorte van hun tweede kind. Omdat hij als weduwnaar niet alleen voor hen kon zorgen heeft klager de kinderen moeten onderbrengen bij zijn ouders in Pakistan.

Het EVRM overweegt dat de positieve verplichtingen van de staat beperkt zijn tot het instellen van adequate reglementaire kaders zodat ziekenhuizen passende maatregelen nemen om het leven van de patiënten te beschermen. Het hof beoordeelt de interne kaders niet abstract maar in relatie tot de gevolgen voor de persoon in kwestie. De toestand van de echtgenote van klager is zeer snel (in enkele uren) verslechterd. Het medisch personeel heeft daarop verschillende acties ondernomen, zoals ook blijkt uit de verklaring van een vriendin van de familie die daarbij aanwezig was. Er zijn geen aanwijzingen dat de staat niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan wat betreft het materiële aspect van artikel 2 EVRM.

Inleidend strafrechtelijk onderzoek, dat ambtshalve was opgestart, heeft ongeveer vijf jaar in beslag genomen, in plaats van de drie maanden die er voor staan. Dit volstaat om vast te stellen dat het onderzoek te lang heeft geduurd, zoals de regering trouwens ook toegeeft. Klager kreeg pas drie jaar en twee maanden na het overlijden de beschikking over het dossier, en alleen nadat hij een klacht had ingediend te dienen en zich had gevoegd als civiele partij. Voorts voldeden ook de deskundigenrapporten niet aan de eisen die men daaraan mag stellen. (De verklaringen van de behandelend arts zonder meer overgenomen, belangrijke feiten onvermeld gelaten, zonder verwijzing naar wetenschappelijk onderzoek of statistiek.) Kortom geen adequate reactie op een begrijpelijke grief, zoals wel had moeten volgens de procedurele verplichtingen die artikel 2 EVRM – het recht van een ieder op leven wordt beschermd door de wet – aan de staat oplegt. Schending van artikel 2 EVRM.

EHRM – ARREST – 30 maart 2021 - Ribcheva e.a. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [37801/16](#) - [39549/16](#) - [40658/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0330JUD003780116](#)

Schending artikel 2 EVRM voor wat betreft het niet gelasten van een onderzoek naar functionarissen in een operatie waarin iemand om het leven is gekomen.

Artikel 2 EVRM. Klaagsters zijn de moeder, weduwe en dochter van de overleden Sharkov, een officier van het anti-terrorismeteam van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij kwam om het leven tijdens een arrestatie. De schieter werd veroordeeld, maar klagsters wilden ook een onderzoek naar de betrokkenheid van functionarissen bij de dood van hun geliefde door nalatigheid in de planning en uitvoering van de operatie. Dit onderzoek werd niet gelast hetgeen een schending oplevert van artikel 2 EVRM. Ook menen klagsters dat de nationale autoriteiten onvoldoende hebben gedaan om zijn leven te beschermen.

Het Hof komt unaniem tot het oordeel dat artikel 2 EVRM geschonden is voor wat betreft het niet gelasten van een onderzoek naar de bijdrage van functionarissen met betrekking tot de dood van Sharkov. Met betrekking tot het falen van de nationale autoriteiten om het leven van Sharkov te beschermen is het Hof van oordeel dat artikel 2 EVRM niet is geschonden. Het Hof overweegt daartoe dat de lidstaten een ruime beoordelingsmarge hebben met betrekking tot de organisatie van operaties. Alhoewel de autoriteiten fouten hebben gemaakt bij de planning en uitvoering van de operatie, kunnen de stappen die ze hebben genomen om het risico voor het risico op overlijden tot een minimum te beperken als redelijk worden beschouwd. In het bijzonder overweegt het Hof daartoe dat voldoende voorzorgsmaatregelen waren genomen. Het Hof dient in de toetsing van de positieve verplichting onder artikel 2 § 1 EVRM – een beoordeling naar redelijkheid – terughoudendheid te betrachten. Dit is anders wanneer het gaat om de toetsing van de onder artikel 2 § 2 EVRM gestelde negatieve verplichting: dan gelden strengere eisen.

EHRM - ARREST – 30 maart 2021 - Gasangusenov t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [78019/17](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0330JUD007801917](#)

Speciale missie onrechtmatig – Onvoldoende onderzoek toedracht dood

Artikel 2 EVRM. Tijdens een speciale missie van Russische staatsagenten zijn de twee zonen van klager, die werkten als herder, overleden. Het Hof oordeelt dat onrechtmatig gebruik is gemaakt van dodelijke wapens en dat de missie onzorgvuldig is voorbereid. Bovendien is onvoldoende onderzoek gedaan naar de toedracht van het overlijden van de zonen van klager.

Staatsteun

HvJ – ARREST – 2 maart 2021 – zaak C-425/19 P – Commissie/Italië e.a. – ECLI:EU:C:2021:154 – Grote Kamer – persbericht – conclusie – arrest

Steuninterventie van een privaatrechtelijk bankenconsortium ten bate van een van zijn leden – Definitie ‚staatssteun‘ – Toerekenbaarheid aan de staat

Artikel 107, lid 1, VWEU. Het Hof wijst de hogere voorziening af die de Commissie heeft ingesteld tegen het arrest van het Gerecht betreffende maatregelen die een Italiaans bankenconsortium heeft genomen ter ondersteuning van een van zijn leden. Het Gerecht heeft terecht geoordeeld dat deze maatregelen geen staatssteun vormen omdat zij niet aan de Italiaanse staat kunnen worden toegerekend.

HvJ – ARREST – 3 maart 2021 – gevoegde zaken C-434/19 en C-435/19 – Poste Italiane en Agenzia delle entrate en Riscossione – Italië – ECLI:EU:C:2021:162 – conclusie – arrest

Betaling onroerende zaak belasting verplicht via Poste Italiane – Vergoeding - Staatsteun – Monopolie

Samenvatting onder: [mededinging](#)

HvJ – ARREST – 4 maart 2021 – zaak C-362/19 P – Commissie/Fútbol Club Barcelona – ECLI:EU:C:2021:169 – persbericht – conclusie – arrest

Belastingvoordeel voor Spaanse voetbalclubs

Artikel 107, lid 1, VWEU. Verordening (EU) 2015/1589. Artikelen 169 en 178 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. In 2016 besliste de Europese Commissie dat bepaalde belastingvoordelen die Spanje toekent aan voetbalclubs illegale staatssteun vormen en dienden te worden teruggevorderd. FC Barcelona heeft beroep ingesteld tegen die beslissing bij het Gerecht van de EU, dat in 2019 (zaak T 865/16) het Commissiebesluit nietig heeft verklaard. De Commissie heeft hogere voorziening ingesteld bij het Hof van Justitie.

Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht waarbij het besluit van de Commissie dat de belastingregeling voor vier Spaanse professionele voetbalclubs als staatssteun had aangemerkt, nietig was verklaard. Het beroep dat Fútbol Club Barcelona tegen dit besluit had ingesteld, wordt definitief verworpen.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 26 februari 2019, Fútbol Club Barcelona/Commissie, zaak T-865/16, wordt vernietigd voor zover daarin het in eerste aanleg aangevoerde tweede middel is toegewezen en besluit (EU) 2016/2391 van de Commissie van 4 juli 2016 betreffende de steunmaatregel SA.29769 (2013/C) (ex 2013/NN) die door Spanje ten uitvoer is gelegd ten gunste van bepaalde voetbalclubs, nietig is verklaard.

Het door Fútbol Club Barcelona in zaak T-865/16 ingestelde beroep tot nietigverklaring van besluit 2016/2391 wordt verworpen.

Fútbol Club Barcelona draagt, naast haar eigen kosten, de kosten die voor de Europese Commissie zijn opgekomen in het kader van de procedure bij het Gerecht van de Europese Unie.

- B** EC hoeft bij beoordeling staatssteunregeling geen rekening te houden met gevolgen ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 16 maart 2021 – zaak C-562/19 P – Commissie/Polen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:201 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Staatsteun - Poolse belasting op de detailhandel – Fiscale autonomie

Artikel 107, lid 1 en Artikel 108, lid 2, VWEU. In navolging van de internationale trend hebben Polen en Hongarije (zie volgende zaak, C-596/19 P) een directe vennootschapsbelasting op omzet gebaseerd (in plaats van op winst) en daarbij gekozen voor een progressieve tariefstructuur. Hiermee wordt – in principe net als met de door de Commissie voorgestelde digitaaldienstenbelasting op EU-niveau – beoogd vooral grote ondernemingen aan belasting te onderwerpen. Ook al zijn de geplande digitaaldienstenbelasting op EU-niveau en de Poolse belasting op de detailhandel in dit opzicht met elkaar vergelijkbaar, de Poolse belasting vormt in de visie van de Commissie steun ten gunste van de „te weinig belaste” kleinere ondernemingen. Om die reden had de Commissie de tenuitvoerlegging van de betrokken wet al op voorhand verboden tot het einde van de onderzoeksprocedure. Polen ziet hierin – net als Hongarije in de parallelle procedure – een inbreuk op haar fiscale autonomie.

De hogere voorziening doet niet alleen de vraag rijzen of een progressieve vennootschapsbelasting überhaupt een selectief voordeel in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU kan vormen, een vraag die door het Gerecht in zijn arrest in eerste aanleg ontkennd is beantwoord. Tevens is in casu de vraag aan de orde of de staatssteunregels wel het juiste instrument zijn om nationale belastingwetgeving aan een dermate grondige toetsing te onderwerpen en, zoals in casu het geval was, jarenlang te blokkeren. Daarmee houdt de vraag verband of er op het vlak van de staatssteunregels met betrekking tot (algemeen geldende) belastingwetten in hun geheel niet een andere toetsingsmaatstaf moet worden toegepast dan met betrekking tot individuele subsidies.

De Poolse belasting op de detailhandel schendt het Unierecht inzake staatssteun niet. Het Hof verwerpt dan ook de hogere voorziening van de Commissie en bevestigt het arrest van het Gerecht.

 Poolse belasting op de detailhandel vormt geen staatssteun ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 16 maart 2021 – zaak C-596/19 P – Commissie / Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:202 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Staatsteun - Hongaarse advertentiebelasting – Fiscale autonomie

Artikel 107, lid 1, VWEU. De onderhavige hogere voorziening doet niet alleen de vraag rijzen of een progressieve vennootschapsbelasting überhaupt een selectief voordeel in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU kan vormen. Tevens is in casu de vraag aan de orde of de staatssteunregels wel het juiste instrument zijn om nationale belastingwetgeving aan een dermate grondige toetsing te onderwerpen en, zoals in casu het geval was, jarenlang te blokkeren. Daarmee houdt de vraag verband of er op het vlak van de staatssteunregels met betrekking tot (algemeen geldende) belastingwetten in hun geheel niet een andere toetsingsmaatstaf moet worden toegepast dan met betrekking tot individuele subsidies.

Tevens moet in aanmerking worden genomen dat er vanuit het oogpunt van de fundamentele vrijheden reeds streng toezicht wordt gehouden op eventuele discriminatie. Met betrekking tot de onderhavige context heeft het Hof reeds geoordeeld dat twee soortgelijke, op de omzet gebaseerde directe ondernemingsbelastingen van Hongarije en de hieraan inherente herverdelingslogica verenigbaar zijn met de fundamentele vrijheden. Dienaangaande heeft de Commissie ter terechtzitting terecht opgemerkt dat de te vergelijken groepen van elkaar verschillen: terwijl de fundamentele vrijheden op het vlak van het belastingrecht een nadelige behandeling van buitenlandse ondernemingen verbieden, verzet het steunverbod zich tegen een preferentiële behandeling van „bepaalde ondernemingen”. Beide discriminatieverboden strekken echter tot verwezenlijking van de interne markt. Indien een maatregel verenigbaar is met het uit de fundamentele vrijheden voortvloeiende discriminatieverbod, dan kan deze normaliter ook niet worden beschouwd als niet met de interne markt verenigbare steun.

Het Gerecht heeft geoordeeld dat de algemene Hongaarse belastingwet andere ondernemingen geen selectief voordeel verschaft, noch wat betreft de progressie, noch wat betreft de verliesverrekeningsmogelijkheid. Tegen die zienswijze komt de Commissie met haar hogere voorziening op. Het Hof dient thans te beoordelen of de betrokken regelingen als staatssteun moeten worden gekwalificeerd.

De Hongaarse advertentiebelasting schendt het Unierecht inzake staatssteun niet. Het Hof verwerpt dan ook de hogere voorzieningen van de Commissie en bevestigt het arrest van het Gerecht.

B Hongaarse advertentiebelasting vormt geen staatssteun (taxlive)

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 11 maart 2021 – gevoegde zaken C-174/19 P en C-175/19 P – Scandlines Danmark en Scandlines Deutschland/Commissie en Stena Line Scandinavia/Commissie – ECLI:EU:C:2021:199 – [conclusie](#)

Overheidsfinanciering van de vaste spoorverbinding over de Fehmarn Belt

Artikel 107, lid 1 en Artikel 108, lid 3, VWEU. Besluit C(2015) 5023 final. Besluit (EU) 2020/1472. Richtlijn 2012/34/EU. Verordening (EG) nr. 659/1999. De onderhavige conclusie betreft twee zaken waarin twee vrijwel identieke hogere voorzieningen aan de orde zijn die zijn ingesteld door twee zeevervoersondernemingen die actief zijn op de Fehmarn Belt, een zee-engte tussen het Duitse eiland Fehmarn en het Deense eiland Lolland. De twee hogere voorzieningen strekken tot vernietiging van twee arresten van het Gerecht houdende gedeeltelijke verwerping van de door rekwirantes ingestelde beroepen tot nietigverklaring van het besluit waarbij de Europese Commissie na afloop van de inleidende onderzoeksfase heeft besloten om geen bezwaar te maken tegen de door Denemarken vastgestelde maatregelen voor een project betreffende een vaste verbinding over de Fehmarn Belt. In beide zaken heeft de Commissie een incidentele hogere voorziening ingesteld waarmee zij betwist dat de door rekwirantes bij het Gerecht ingestelde beroepen ontvankelijk waren.

De onderhavige zaken zijn niet alleen belangrijk wegens de grote omvang van het project voor de Fehmarn Belt dat het voorwerp van het litigieuze besluit is, maar bieden het Hof ook de gelegenheid om indicaties te geven ten aanzien van de voorwaarde, waaraan moet zijn voldaan om een nationale maatregel als staatssteun te kunnen aanmerken, dat deze maatregel de mededinging kan verstoren, met name met betrekking tot een situatie waarin er sprake is van een wettelijk monopolie. De onderhavige zaken roepen, wat het gedeelte over de incidentele hogere voorzieningen betreft, eveneens interessante vragen op over de ontvankelijkheid van dit soort hogere voorzieningen.

A-G geeft het Hof in overweging: de incidentele hogere voorzieningen van de Commissie niet-ontvankelijk te verklaren; het eerste en het tweede middel van de principale hogere voorzieningen van Scandlines Danmark ApS, Scandlines Deutschland GmbH en Stena Line Scandinavia AB af te wijzen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 januari 2021 (ECER 18.3.21) – [C-76/21 - Wacker Chemie](#)

Staatssteun - ETS-richtsnoeren - Overgangsregeling voor de toewijzing van emissierechten

Besluit 2011/278/EU. Richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2012 (ETS-richtsnoeren). De prejudiciële vragen rijzen in een geding betreffende het verlenen van staatssteun ter compensatie van indirecte emissiekosten. Verzoekster produceert zeer zuiver silicium. In 2014 en 2015 bracht zij in een van haar productielocaties technische wijzigingen aan in de elektriciteitsvoorziening. Zij heeft hiervoor meer dan 2 miljoen EUR geïnvesteerd. Volgens verzoekster wordt hierdoor rekenkundig een verhoging van de capaciteit van de afscheidingsinstallaties bereikt van ongeveer 1 050 ton polysilicium. Verzoekster heeft bij de Duitse autoriteit voor de handel in emissierechten

om steun verzocht ter compensatie van de elektriciteitsprijs voor het rekeningjaar 2016, met inbegrip van een capaciteitsuitbreiding voor drie afscheidingsinstallaties. De Duitse autoriteit heeft steun verleend ter hoogte van 14 902 385,43 EUR en het verzoek voor het overige afgewezen m.b.t. de aangevoerde capaciteitsuitbreiding. Een hogere benuttingsgraad zou geen capaciteitsuitbreiding vormen. Het hiertegen ingediende bezwaar van verzoekster heeft de Duitse autoriteit afgewezen. Hierop heeft verzoekster beroep ingediend bij de verwijzende rechter. Volgens haar is er voldaan aan de voorwaarden voor een capaciteitsuitbreiding.

De vragen betreffen het Unierechtelijk kader voor het verlenen van staatssteun ter compensatie van indirecte emissiekosten

Strafrecht

HvJ – ARREST – 2 maart 2021 – zaak C-746/18 – Prokuratuur – ECLI:EU:C:2021:152 – Grote Kamer – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Strafonderzoek – Gebruik telecomgegevens - Bescherming persoonsgegevens

Richtlijn 2002/58/EG. In Estland is H. K. in een strafprocedure veroordeeld wegens diefstal, gebruik van de bankpas van een ander en geweldpleging tegen personen die betrokken waren bij een gerechtelijke procedure. De processen-verbaal waarop de vaststelling van deze strafbare feiten berust, waren opgesteld op basis van met name persoonsgegevens die in het kader van de levering van elektronische-communicatiediensten waren gegenereerd. De hoogste rechterlijke instantie van Estland heeft twijfels geuit omtrent de vraag of de voorwaarden waaronder de opsporingsdiensten toegang hadden tot deze gegevens verenigbaar zijn met het Unierecht.

Kort gezegd komen de eerste twee prejudiciële vragen op het volgende neer. Is het doel van bestrijding van criminaliteit in het algemeen voldoende of, kan enkel de bestrijding van zware criminaliteit een inmenging, door het opvragen van gegevens, rechtvaardigen? Daarnaast wordt gevraagd of het dan relevant is of de periode waarover gegevens werden verzameld zeer kort is of dat de hoeveelheid verzamelde gegevens zeer beperkt is.

Het Hof oordeelt dat overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel alleen de bestrijding van zware criminaliteit en het voorkomen van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid een rechtvaardiging kunnen vormen voor de toegang van overheidsinstanties tot een reeks verkeers- en locatiegegevens waaruit precieze conclusies kunnen worden getrokken over de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen, zonder dat andere factoren die de evenredigheid bepalen van een verzoek om toegang, zoals de duur van de periode waarvoor om toegang tot dergelijke gegevens wordt verzocht, tot gevolg kunnen hebben dat de doelstelling van voorkoming, onderzoek, opsporing en vervolging van strafbare feiten in het algemeen een dergelijke toegang rechtvaardigt.

De vraag die de verwijzende rechter het Hof daarnaast voorlegt is of het Estlandse openbaar ministerie, gelet op de verschillende taken die daaraan door de nationale regelgeving zijn toevertrouwd, kan worden aangemerkt als een „onafhankelijke" bestuurlijke entiteit, in de zin van het arrest *Tele2 Sverige en Watson e.a.*, die de met het onderzoek belaste instantie toegang kan verlenen tot de betrokken gegevens.

Het Hof stelt dat om te waarborgen dat de voorwaarden in de praktijk ten volle in acht worden genomen, het van wezenlijk belang is dat de toegang van de bevoegde nationale instanties tot de bewaarde gegevens wordt onderworpen aan een voorafgaande toetsing door een rechterlijke instantie of door een onafhankelijke bestuurlijke entiteit, en dat deze rechterlijke instantie of deze entiteit haar beslissing geeft op een met redenen omkleed verzoek van deze instanties dat met name wordt ingediend in het kader van procedures ter voorkoming, opsporing of vervolging van strafbare feiten. In naar behoren gemotiveerde urgente gevallen dient die toetsing op korte termijn plaats te vinden.

Het Hof concludeert dat het vereiste van onafhankelijkheid op strafrechtelijk gebied dat de instantie die belast is met die voorafgaande toetsing, enerzijds niet betrokken mag zijn bij de uitvoering van het betrokken strafrechtelijk onderzoek en, anderzijds, neutraal moet zijn ten opzichte van de partijen in de strafprocedure. Dat is niet het geval bij een openbaar ministerie,

zoals het Estlandse parket, dat de onderzoeksprocedure leidt en, in voorkomend geval, optreedt als openbaar aanklager. Hieruit volgt dat het openbaar ministerie niet in een positie is om de bovengenoemde voorafgaande toetsing te verrichten.

Het Hof voegt aan deze conclusie nog toe dat een latere, door een rechterlijke instantie verrichte toetsing van de rechtmatigheid van de toegang van een nationale instantie tot verkeers- en locatiegegevens, niet kan worden tegemoetgekomen aan het doel van een voorafgaande toetsing, dat erin bestaat te verhinderen dat tot de betrokken gegevens een toegang wordt verleend die verder gaat dan strikt noodzakelijk is.

Hof: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest, verzet zich tegen een nationale regeling die de mogelijkheid biedt om overheidsinstanties met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten toegang te verlenen tot een reeks verkeers- of locatiegegevens die informatie kunnen verschaffen over de communicaties van een gebruiker van een elektronische-communicatiemiddel of over de locatie van de door hem gebruikte eindapparatuur en waaruit precieze conclusies kunnen worden getrokken over zijn persoonlijke levenssfeer - welke toegang niet beperkt is tot procedures ter bestrijding van zware criminaliteit en ter voorkoming van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid -, en dit ongeacht de duur van de periode waarvoor om toegang tot dergelijke gegevens wordt verzocht en ongeacht de hoeveelheid en de aard van de gegevens die voor die periode beschikbaar zijn.

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, EU Handvest, verzet zich tegen een nationale regeling die het Openbaar Ministerie, dat tot taak heeft de strafprocedure in te leiden en, in voorkomend geval, in een latere procedure op te treden als openbaar aanklager, de bevoegdheid toekent om een overheidsinstantie ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek toegang te verlenen tot verkeers- en locatiegegevens.

- 📌 HvJ EU: toegang tot communicatiegegevens dient beperkt te blijven ([IT3432](#))
- 📌 Uitspraak HvJ EU over toegang tot elektronische communicatiegegevens ([Intro](#))
- 📌 EU-Hof: Toegang van opsporingsdiensten tot elektronische communicatiegegevens die inzicht geven in iemands persoonlijke levenssfeer is aan voorwaarden gebonden ([ECER](#))
- 📌 HvJ EU: Grote inbreuk op privacy door OM bij opvragen elektronische communicatiegegevens alleen ter bestrijding van ernstige criminaliteit ([Bijzonder strafrecht](#))
- 📌 Toegang tot elektronische communicatiegegevens kan, voor strafrechtelijke doeleinden, alleen worden verleend ter voorkoming van ernstige criminaliteit ([privacyweb](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 11 maart 2021 – zaak C-66/20 – Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster – Italië – ECLI:EU:C:2021:200 – [conclusie](#)

Europees onderzoeksbevel in strafzaken - Vereiste van rechterlijke validering

Artikel 267 VWEU. Richtlijn 2014/41/EU. Kan een Duitse bestuurlijke autoriteit die naar Duits recht bevoegd is om de rechten en verantwoordelijkheden van het openbaar ministerie met betrekking tot bepaalde strafbare feiten uit te oefenen, een Europees onderzoeksbevel uitvaardigen zonder dat zij dit laat valideren, zoals in artikel 2, onder c), ii), van richtlijn 2014/41/EU wordt vereist?

A-G: Artikel 2, onder c), ii), van richtlijn 2014/41/EU moet aldus worden uitgelegd dat die bepaling een lidstaat niet toestaat om op fiscaal gebied bevoegde nationale bestuurlijke autoriteiten te ontheffen van de verplichting om een Europees onderzoeksbevel, vóór toezending ervan aan de uitvoerende autoriteit, te laten valideren door een rechter, een rechtbank, een officier van justitie of een onderzoeksrechter van de uitvaardigende staat, ook al zijn de betrokken autoriteiten bevoegd voor het onderzoek in bepaalde strafprocedures.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 24 maart 2021 – gevoegde zaken C-845/19 en C-863/19 – Okrazhna prokuratura - Varna – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:229 – [conclusie](#)

Justitiële samenwerking in strafzaken – Bezit van verdovende middelen met oog op verspreiding - Confiscatie van geldbedragen van familieleden – Recht op voorziening in rechte - Economisch voordeel

Richtlijn 2014/42/EU. Artikel 47 EU Handvest. De betrokkenen zijn schuldig bevonden aan het, in Bulgarije plegen van een strafbare feit, te weten het zonder vergunning in bezit hebben van zeer gevaarlijke verdovende middelen met het oogmerk om deze door te verkopen. Na de strafrechtelijke veroordeling van de betrokkenen heeft het Openbaar Ministerie de rechter verzocht om confiscatie van geldbedragen die waren aangetroffen bij huiszoekingen in het vooronderzoek. D.R. heeft verklaard dat het geldbedrag in kwestie toebehoort aan zijn grootmoeder, en daarvoor schriftelijk bewijs geleverd. T.S. heeft verklaard dat het betrokken geldbedrag aan zijn moeder en aan zijn zus toebehoorde. In dit verband heeft hij schriftelijk bewijs overgelegd waaruit bleek dat zijn moeder een consumptief krediet van ongeveer 8 500 EUR had opgenomen.

De eerste vraag betreft de kwestie of voor de toepassing van de richtlijn noodzakelijkerwijs sprake moet zijn van een grensoverschrijdende situatie. De tweede vraag betreft de samenhang van de bepalingen van richtlijn 2014/42 waarin verschillende gevallen van confiscatie worden geregeld. De derde vraag betreft de draagwijdte van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte dat wordt toegekend aan een derde die stelt eigendomsrechten te hebben op een verbeurdverklaard voorwerp.

A-G: Richtlijn 2014/42/EU en het EU Handvest zijn van toepassing op een strafbaar feit, zoals het in het hoofdgeding aan de orde zijnde strafbare feit, inhoudende het in bezit hebben van verdovende middelen met het oogmerk om deze te verspreiden, terwijl alle elementen die inherent zijn aan het plegen van dat strafbare feit binnen één lidstaat zijn gesitueerd.

Richtlijn 2014/42 moet aldus worden uitgelegd dat de confiscatie niet noodzakelijkerwijs veronderstelt dat het economische voordeel voortvloeit uit het strafbare feit waarvoor een persoon is veroordeeld, maar dat de confiscatie betrekking kan hebben op voorwerpen waarvan de rechter, op basis van de omstandigheden van de zaak, overtuigd is dat zij voortkomen uit andere criminele activiteiten, mits het strafbare feit waaraan de persoon schuldig is bevonden, deel uitmaakt van de in artikel 5, lid 2, van deze richtlijn opgesomde strafbare feiten en direct of indirect economisch voordeel kan opleveren.

Artikel 8 van richtlijn 2014/42, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat het niet in de weg staat aan een nationale regeling als in de onderhavige zaak aan de orde, op grond waarvan een voorwerp dat beweerdelijk toebehoort aan een andere persoon dan de dader ten gunste van de staat kan worden geconfisqueerd, zonder dat deze derde de mogelijkheid heeft om als partij aan de confiscatieprocedure deel te nemen, wanneer hij in het nationale recht bij de civiele rechter over een voorziening in rechte beschikt die hem de mogelijkheid biedt het geconfisqueerde voorwerp terug te krijgen, mits de procedurevoorschriften van deze voorziening in rechte de uitoefening van zijn eigendomsrechten niet uiterst moeilijk maken.

REGELGEVING NL

Kamer steunt invoeringswet Europees Openbaar Ministerie ([Bijzonder strafrecht](#))

CONSULTATIE

Routekaart - Grensoverschrijdende onderzoeken – toegang van rechtshandhavingsautoriteiten tot onderling gekoppelde registers van bankrekeningen, Feedback mogelijk van 31 maart 2021 - 28 april 2021 ([EC](#))

LITERATUUR

Europees strafrecht, in: Delikt en Delinkwent, nr, 20

OVERIG

De EU-drugsstrategie 2021-2025 2021/C 102 I/01 INLEIDING — Oogmerk, grondslagen en aanpak, PB C 102I van 24.3.2021

EHRM factsheets

- Domestic violence (februari 2020)
- Police arrest and assistance of a lawyer
- Protection of minors (januari 2020)
- Secret detention sites
- Trafficking in human beings
- Violence against women

Terrorisme en witwassen (s)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 11 januari 2021 (ECER 18.3.21) - C-78/21 - PrivatBank e.a.

Richtlijn (EU) 2015/849. Artikel 63, lid 1 VWEU. Artikel 65, lid 1 VWEU. Verzoekers, twee Cyprioten en een Cypriotische vennootschap zijn aandeelhouder van een Letse bank. Volgens de Commissie financiële en kapitaalmarkten heeft de Letse bank inbreuk gemaakt op de voorschriften ter voorkoming van het witwassen van geld en terrorismefinanciering. Aan de bank is een geldboete opgelegd en daarnaast werd ook een verbod om zakelijke betrekkingen aan te knopen en de verplichting om zakelijke betrekkingen onmiddellijk te beëindigen wanneer aan bepaalde criteria werd voldaan. Verzoekers hebben bij de verwijzende rechter beroep ingesteld tot nietigverklaring van het bestreden besluit. De aandeelhouders van de bank zijn, behalve aandeelhouder, ook cliënten van de bank (ook als natuurlijke personen). Het bij het bestreden besluit opgelegde verbod zou daarom de artikelen 18 en 63 VWEU schenden.

De vraag rijst of de aan de bank opgelegde beperking inzake het aanknopen van zakelijke betrekkingen of het beëindigen van dergelijke betrekkingen wanneer zij na de inwerkingtreding van het bestreden besluit van de Commissie financiële en kapitaalmarkten zijn aangeknoopt, met natuurlijke personen die geen Lets staatsburger zijn, het vrije kapitaalverkeer aantast en de aandeelhouders van de Bank, als haar cliënten, op grond van hun nationaliteit in een ongelijke positie plaatst.

NOOT – bij HvJ Conclusie AG 14 januari 2021, C-790/19

Conclusie AG HvJ EU: Unierecht staat bestraffing 'self-laundering' toe (bijzonder strafrecht)

CONSULTATIE

Terrorismebestrijding – evaluatie van de EU-regels, Feedback mogelijk van 24 Maart 2021 - 16 Juni 2021 (EC)

OVERIG

- EBA publiceert definitieve herziene richtsnoeren betreffende risicofactoren voor witwassen en terrorismefinanciering (Bijzonder strafrecht)
- Artikel: (Europese) initiatieven op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering (Bijzonder strafrecht)

Toegang tot documenten

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 16 december 2020 (ECER 09.03.2021) – zaak C-57/21 – Regiojet

Misbruik van een machtspositie - Schadevordering mededinging – Toegang tot documenten

Samenvatting onder: Mededinging

Vennootschappen

HvJ – ARREST – 24 maart 2021 – zaak C-950/19 – A – Finland – ECLI:EU:C:2021:230 – conclusie – arrest

Jaarrekeningen – Onafhankelijkheid van auditors

Richtlijn 2006/43/EG. Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG. Richtlijn 84/253/EEG. Richtlijn 2014/56/EU. De „voornaamste vennoot” van een auditkantoor is vóór de beëindiging van zijn optreden als voornaamste vennoot die namens het auditkantoor de wettelijke controle van financiële overzichten uitvoerde, bij de betrokken gecontroleerde vennootschap in dienst genomen voor een belangrijke leidinggevende functie. Nadat het bevoegde orgaan (het auditcomité) dat gedrag had bestraft, heeft de auditor de hem opgelegde geldboete bij de verwijzende rechter betwist.

Hof: Artikel 22 bis, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/43/EG moet aldus worden uitgelegd dat een wettelijke auditor, zoals de voornaamste vennoot die namens een auditkantoor de wettelijke controle van financiële overzichten uitvoert, een voorname leidinggevende functie bij een gecontroleerde entiteit aanvaardt in de zin van die bepaling op het moment dat hij met die entiteit een arbeidsovereenkomst voor die functie sluit, ook al is hij nog niet begonnen zijn werkzaamheden in die functie daadwerkelijk uit te oefenen.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 18 maart 2021 – zaak C-546/18 – Adler Real Estate e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:219 – conclusie

Openbaar overnamebod – Sancties – Rechten verdediging

Richtlijn 2004/25/EG. Artikel 47 EU Handvest. De context van de onderhavige zaak wordt gevormd door twee afzonderlijke procedures die de overnamecommissie, Oostenrijk heeft ingeleid. In de eerste (declaratoire) procedure zijn de (objectieve) feiten van een inbreuk op de regels inzake verplichte openbare overnamebiedingen vastgesteld. Volgens de Oostenrijkse procedureregels is de administratieve autoriteit in de tweede (administratieve straf)procedure, zodra de vaststellingen uit de declaratoire procedure definitief zijn geworden, bij de beoordeling of ook aan de (subjectieve) criteria voor de gestelde inbreuk is voldaan en de oplegging van sancties aan de betrokken personen, gebonden aan die objectieve vaststellingen.

In die context onderzoekt de Oostenrijkse rechter in het kader van artikel 47 EU Handvest in essentie in welke procedurele rechten het Unierecht voorziet voor personen die geen partij waren in de „eerste fase” – de declaratoire procedure –, maar aan wie uit hoofde van hun respectieve

functies binnen de bedrijfsstructuren van de vennootschappen die partij waren in de „tweede fase” – de administratieve procedure – sancties kunnen worden opgelegd.

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 4 en 17 van richtlijn 2004/25/EG, gelezen in samenhang met artikel 47 EU Handvest en de rechten van de verdediging, staan in de weg aan de toepassing van nationale procedureregels die de betrokken partijen in feite beletten om hun rechten van verdediging ten volle uit te oefenen in het kader van een latere administratieve strafprocedure waarin de subjectieve aansprakelijkheid voor een uit richtlijn 2004/25 voortvloeiende inbreuk wordt vastgesteld, of die de partijen geen toegang bieden tot een doeltreffende voorziening in rechte in de zin van artikel 47, eerste alinea, van het Handvest.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 18 maart 2021 – zaak C-605/18 – Adler Real Estate e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:220 – [conclusie](#)

Transparantievereisten - Toezichthoudende autoriteit

Richtlijn 2004/109/EG. Richtlijn 2004/25/EG. De Oostenrijkse toezichthouder op de financiële markten (hierna: „FMA”) heeft een aantal personen financiële administratieve sancties opgelegd omdat zij een uitgevende instelling waarvan de aandelen tot de handel op een in Oostenrijk gelegen geregelende markt waren toegelaten, er niet van in kennis hadden gesteld dat zij „belangrijke deelnemingen” in de vorm van effecten van die uitgevende instelling hadden verworven. Met de onderhavige zaak wenst de bestuursrechter in essentie te vernemen of de FMA krachtens richtlijn 2004/109/EG de bevoegde autoriteit was om een dergelijke niet-inachtneming van het kennisgevingsvereiste te bestraffen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 1 bis, vierde alinea, iii), van richtlijn 2004/109/EG moet aldus worden uitgelegd dat de autoriteit die belast is met het ‚toezicht’ op het opleggen van ‚strengere vereisten’ in de zin van die bepaling, de autoriteit is die door de lidstaat is aangewezen overeenkomstig artikel 4 van richtlijn 2004/25/EG. Dat toezicht omvat het waarborgen van de naleving van die ‚strengere’ vereisten.

Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de kennisgevingsvereisten in het hoofdgeding ‚strengere vereisten’ zijn dan die uit hoofde van richtlijn 2004/109.

CONSULTATIE

Grensoverschrijdende fusies, omzettingen en splitsingen – lijst van uit te wisselen gegevens
Feedback mogelijk van 23 Maart 2021 - 20 April 2021 ([EC](#))

Vervoer en reizen

HvJ – ARREST – 18 maart 2021 – zaak C-578/19 – Kuoni Travel – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:213 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Pakketreizen – Aansprakelijkheid reisorganisator voor werknemer

Richtlijn 90/314/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen een reiziger uit het VK en Kuoni Travel, een in het VK gevestigde reisorganisator, betreffende een vordering tot schadevergoeding wegens de slechte uitvoering van een tussen X en Kuoni gesloten pakketreisovereenkomst.

De verwijzende rechter wil weten of een organisator van pakketreizen zich kan beroepen op de uitsluitingsgrond voor aansprakelijkheid krachtens artikel 5, lid 2, derde streepje, tweede deel, van richtlijn 90/314, wanneer het niet of slecht uitvoeren van de tussen die organisator en een consument gesloten overeenkomst het gevolg is van de handelingen van een werknemer van de verstrekker van diensten die deze overeenkomst uitvoert.

Hof: Waar artikel 5, lid 2, derde streepje, van richtlijn 90/314/EEG, voorziet in een uitsluitingsgrond voor de aansprakelijkheid van de organisator van een pakketreis voor de goede uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit een tussen hem en een consument gesloten pakketreisovereenkomst waarop deze richtlijn van toepassing is, moet deze bepaling aldus worden uitgelegd dat, wanneer deze verplichtingen niet of slecht zijn uitgevoerd als gevolg van de handelingen van een werknemer van een verstrekker van diensten die de overeenkomst uitvoert: deze werknemer voor de toepassing van die bepaling niet kan worden beschouwd als een verstrekker van diensten, en de organisator zich op grond van die bepaling niet kan onttrekken aan zijn aansprakelijkheid voor die niet- of slechte uitvoering.

E Somber CJEU case on package travel - Kuoni Travel (C-578/19) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 24 maart 2021 – gevoegde zaken C-870/19 en C-871/19 – Prefettura Ufficio territoriale del governo di Firenze – Italië – ECLI:EU:C:2021:233 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Tachograaf – Geen overlegging van registratiebladen van de tachograaf voor de dag zelf en de voorafgaande 28 dagen – Eén enkele of meervoudige inbreuk?

Verordening (EEG) nr. 3821/85. Verordening (EG) nr. 561/2006. Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van twee gedingen tussen de centrale overheid Florence en M.I. (zaak C-870/19) en T.B. (zaak C-871/19), twee bestuurders van voertuigen voor wegvervoer, met betrekking tot meerdere administratieve sancties die hun zijn opgelegd wegens inbreuken op de regeling inzake de rij- en rusttijden.

Hof: Artikel 15, lid 7, van verordening (EEG) nr. 3821/85 en artikel 19 van verordening nr. 561/2006 moeten aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteiten van een lidstaat waar een voertuig voor wegvervoer aan een controle wordt onderworpen, ten aanzien van de bestuurder van dat voertuig die voor meerdere gewerkte dagen binnen het tijdvak dat de dag van de controle en de 28 voorafgaande dagen bestrijkt, de registratiebladen van het controleapparaat niet overlegt, slechts één enkele inbreuk mogen vaststellen en hem hiervoor slechts één enkele sanctie mogen opleggen.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 4 maart 2021 – zaak C-906/19 – Ministère public – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:178 – [conclusie](#)

Tachograaf – Busvervoer – Gemengd gebruik

Verordening (EG) nr. 561/2006. Verordening (EEG) nr. 3821/85. Bij een wegcontrole in Frankrijk van een bus van een in Duitsland gevestigde vervoersonderneming, is vastgesteld dat de bestuurder in Duitsland had gereden zonder dat de bestuurderskaart in de tachograaf van het voertuig was geplaatst. Het hoofd van de onderneming is vervolgens in Frankrijk strafrechtelijk vervolgd omdat de bestuurderskaart niet in de tachograaf van het voertuig was geplaatst. Hij kreeg in eerste aanleg een geldboete van 10 125 EUR opgelegd. Deze beslissing is in hoger beroep bekrachtigd.

In het kader van de onderhavige zaak is het Hof verzocht om verordening (EG) nr. 561/2006 en verordening (EEG) nr. 3821/85 uit te leggen teneinde ten eerste vast te stellen, of de uit verordening nr. 3821/85 voortvloeiende verplichtingen voor bestuurders van toepassing waren op het besturen van voertuigen die zowel voor trajecten van minder dan 50 km als voor langere trajecten werden gebruikt, en ten tweede of de betreffende inbreukmakende feiten strafrechtelijk konden worden vervolgd in Frankrijk, terwijl zij in Duitsland waren begaan

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, onder a), van verordening (EG) nr. 561/2006 is alleen van toepassing op voertuigen die uitsluitend worden gebruikt voor geregelde diensten van personenvervoer over een traject van niet meer dan 50 km. Bij gemengd gebruik van een voertuig in omstandigheden als die van het hoofdgeding moet iedere bestuurder de verplichtingen nakomen die voortvloeien uit artikel 15 van verordening (EEG) nr. 3821/85.

In zijn huidige vorm verleent artikel 19, lid 2, van verordening nr. 561/2006 de autoriteiten van een lidstaat niet de bevoegdheid om de aan het hoofd van een onderneming staande persoon en/of de bestuurder van een onder die verordening vallend voertuig een sanctie op te leggen wegens een inbreuk op verordening nr. 3821/85 die niet op zijn grondgebied is gepleegd en die geen enkel ander aanknopingspunt met die lidstaat heeft.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 4 maart 2021 – zaak C-570/19 – Irish Ferries – Ierland – ECLI:EU:C:2021:177 – [conclusie](#)

Rechten passagiers zeevervoer - Annulering door vervoerder van reis per boot - Begrip "eindbestemming" - Vervangend vervoer

Verordening (EU) nr. 1177/2010. Deze prejudiciële verwijzing vloeit voort uit een procedure tussen Irish Ferries, een zeevervoerder, en de Ierse vervoersautoriteit en ziet op de annulering van alle routes tussen Ierland en Frankrijk die door een schip van die vervoerder in 2018 moesten worden verzorgd voor meer dan 20 000 passagiers.

Met tien prejudiciële vragen verzoekt de verwijzende rechter het Hof om een aantal bepalingen van verordening nr. 1177/2010 uit te leggen en zich uit te spreken over de geldigheid ervan. Met die vragen worden talrijke vraagstukken op het gebied van zeevervoer aan de orde gesteld.

A-G geeft het Hof in overweging: Verordening (EU) nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat die verordening, met name de artikelen 18 en 19 ervan, van toepassing is wanneer een zeevervoersdienst met een aan het oorspronkelijk geplande vertrek voorafgaande kennisgeving wordt geannuleerd omdat de levering van het voor die vervoersdienst bestemde schip vertraging heeft opgelopen en er geen vervangend schip kon worden gevonden.

Het begrip 'eindbestemming' als bedoeld in de artikelen 18 en 19 van verordening nr. 1177/2010 komt in beginsel overeen met de in de vervoersovereenkomst voor de oorspronkelijke overtocht genoemde haven van ontschepping.

Vervangend vervoer via alternatieve overtocht(en) langs een andere route dan die van de oorspronkelijke overtocht of via een landbrug (over de weg of per spoor) kan 'vervoer langs een andere route naar de eindbestemming' onder 'vergelijkbare voorwaarden' als bedoeld in artikel 18 van die verordening vormen, mits andere voorwaarden voor die alternatieve overtocht vergelijkbaar zijn met de in de vervoersovereenkomst voor de oorspronkelijke overtocht bepaalde voorwaarden.

Artikel 18, lid 1, onder a), van die verordening dient aldus te worden uitgelegd dat aan vervangend vervoer geen extra kosten verbonden mogen zijn, zodat de kosten die de passagiers maken om zich naar de alternatieve havens van in- en ontschepping te begeven en om die havens te verlaten, door de vervoerder moeten worden terugbetaald voor zover die kosten samenhangen met het vervangend vervoer en hoger zijn dan de kosten die de passagiers in het geval van een ononderbroken passagiersdienst hadden moeten maken.

Artikel 19 van verordening nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat wanneer een passagiersdienst is geannuleerd met een aan het geplande vertrek voorafgaande kennisgeving, en een passagier ervoor kiest om langs een andere route of op een latere datum te worden vervoerd, deze passagier aanspraak kan maken op schadevergoeding krachtens artikel 19 van die verordening, waarbij rekening wordt gehouden met de vertraging bij aankomst op de in de vervoersovereenkomst voor de oorspronkelijke overtocht genoemde eindbestemming. Wanneer de passagier om een dergelijke schadevergoeding verzoekt, komt de vertraging overeen met het verschil tussen het contractueel vastgestelde tijdstip van aankomst en het tijdstip waarop de passagier de in de vervoersovereenkomst genoemde eindbestemming zou hebben bereikt, gesteld dat hij van de alternatieve haven van ontschepping verder zou zijn vervoerd naar die eindbestemming.

Passagiers die hebben gekozen voor volledige terugbetaling en deze hebben verkregen, kunnen daarentegen geen aanspraak maken op die schadevergoeding.

Artikel 19 van verordening nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat de prijs van het vervoerbewijs de kosten van door de passagier gekozen extra's, zoals een hut of kennel, of toegang tot premiumlounges, omvat.

Artikel 20, lid 4, van verordening nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat een vertraging in de levering van een schip die het gevolg is van de handelwijze van een van de partijen bij de overeenkomst of van een subcontractant van die partij, inherent is aan de normale uitoefening van de activiteiten van de betrokken vervoerder, wanneer laatstgenoemde boekingen is beginnen aan te bieden en vervoersovereenkomsten met passagiers is aangegaan alvorens over het schip te beschikken, en dat bedoelde vertraging derhalve niet valt onder het begrip ‚buitengewone omstandigheden’ in de zin van die bepaling.

Artikel 24, lid 2, van verordening nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat voor het opleggen aan de vervoerder van een sanctie wegens niet-betaling van de schadevergoeding die op grond van artikel 19 van die verordening aan de passagier is verschuldigd, niet als voorwaarde geldt dat de passagier het verzoek om schadevergoeding bij de vervoerder heeft ingediend binnen een termijn van twee maanden vanaf de datum waarop de dienst is uitgevoerd of had moeten worden uitgevoerd.

Artikel 25, lid 1, van verordening nr. 1177/2010 dient aldus te worden uitgelegd dat een door een lidstaat aangewezen nationale instantie die verantwoordelijk is voor de handhaving van die verordening, bevoegd is voor vervoersdiensten vanuit de havens op het grondgebied van die lidstaat en, wanneer het gaat om vervoer in het kader van een heen- en terugreis dat in zijn geheel is geannuleerd, voor de retourdiensten vanuit een andere lidstaat naar de havens die op het grondgebied van die eerste lidstaat zijn gelegen.

Bij het onderzoek van de tiende vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van de artikelen 18 en 19 van verordening nr. 1177/2010 kunnen aantasten.

- E The Tide Is High... - AG Szpunar on rights of passengers in maritime transport in Irish Ferries (C-570/19) ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 25 maart 2021 – zaak C-144/20 – LatRailNet – Letland – ECLI:EU:C:2021:251 – [conclusie](#)

Europese spoorwegruijnte - Voorwaarden voor toepassing extra heffingen - Bevoegdheden van de toezichthoudende instantie

Richtlijn 2012/34/EU. Het geschil betreft de extra heffingen die worden toegepast op de heffingen voor het gebruik van spoorweginfrastructuur in het segment passagiersvervoer over het spoor. Richtlijn 2012/34/EU staat onder bepaalde voorwaarden toe dat aan de heffingen (waarvan de berekening alleen gericht mag zijn op compensatie van de directe kosten) extra heffingen worden toegevoegd voor elk marktsegment. Het geschil ontstond toen de toezichthoudende instantie LatRailNet gelastte bepaalde wijzigingen aan te brengen in de formule voor de berekening van de extra heffing die van toepassing is op ondernemingen die „in het kader van een openbaredienstcontract passagiersvervoersdiensten over het spoor verrichten, met uitsluiting van andere exploitanten. De verwijzende rechter verzoekt om uitlegging van richtlijn 2012/34 ten aanzien van: a) de bevoegdheden van de toezichthoudende instantie (eerste en tweede vraag), en b) de extra heffingen als bedoeld in artikel 32, lid 1 (derde vraag).

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 32, lid 1, van richtlijn 2012/34/EU moet aldus worden uitgelegd dat indien aan de in die bepaling gestelde voorwaarden is voldaan, niets eraan in de weg staat dat ten aanzien van een spoorwegonderneming die op basis van een exclusief recht passagiersvervoersdiensten verricht in het kader van een openbaredienstcontract, extra heffingen worden toegepast op de heffingen voor het gebruik van infrastructuur.

OVERIG

EU stemt in met rol online verhuurplatforms in aanpak toeristische verhuur ([Omgevingsweb](#))

“De wet Toeristische Verhuur, die uitwassen van toeristische verhuur aanpakt, wordt per 1 juli uitgebreid met regels voor verhuurdersplatforms. Zij mogen in gemeenten waar een registratieplicht geldt, geen advertenties publiceren zonder registratienummer. Hierdoor krijgen gemeenten een beter zicht op de adressen en personen die verhuren aan toeristen. De maatregel is getoetst door de Europese Commissie en gaat op 1 juli 2021 in”

Verzekeringen

HvJ – ARREST – 25 maart 2021 – zaak C-907/19 – Q-GmbH – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:237 – geen conclusie – arrest

Diensten ten behoeve van een verzekeraar – Btw

Samenvatting onder: Belastingen, btw

Vrij verkeer

EUROPESE COMMISSIE

Commissie introduceert nieuwe richtsnoeren om het vrij verkeer van goederen te vergemakkelijken (ECER)

Vrijheid van meningsuiting

EHRM – ARREST – 9 maart 2021 - Eminagaoglu t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 2) – 76521/12 – ECHR:2021:0309JUD007652112

Tuchtrechtelijke maatregel opgelegd aan een *judicial officer* vanwege uitspraken gedaan in de media

Artikel 6 EVRM. Artikel 8 EVRM. Artikel 10 EVRM. Aan klager, een *judicial officer* is een tuchtrechtelijke sanctie opgelegd vanwege kritische uitspraken die hij heeft gedaan in de media over bepaalde grote rechtszaken. Klager was op dat moment ook rechter en voorzitter van een vereniging van rechters en openbaar aanklagers. De opgelegde sanctie is niet getoetst door een ander orgaan of rechter. Om die reden is artikel 6 EVRM geschonden. De afgeluisterde telefoongesprekken die waren gebruikt in een gerechtelijk onderzoek hadden niet gebruikt mogen worden in de tuchtrechtelijke procedure. Schending van artikel 8 EVRM. Door het opleggen van een sanctie is bovendien artikel 10 EVRM geschonden.

EHRM – ARREST – 18 maart 2021 – Yuriy Chumak t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) – 23897/10 – ECLI:CE:ECHR:2021:0318JUD002389710

Afwijzing verzoek om informatie niet toereikend gemotiveerd

Artikel 10 EVRM. Klager is een journalist en lid van een NGO die zich richt op de bescherming van mensenrechten. Klager heeft een schriftelijk verzoek om informatie (vgl. WOB verzoek) ingediend in verband met de praktijk van onwettige beperking van informatie door het geven van restrictieve classificaties die niet bij wet waren voorgeschreven. Omdat niet op zijn verzoek werd gereageerd, heeft klager meerdere aanvragen tot informatie bij de rechtbank ingediend. Deze aanvragen werden afgewezen. De appelrechter oordeelde – evenals in eerste aanleg – dat de door klager gevraagde informatie vertrouwelijk was en hem niet persoonlijk betrof.

Het Hof overweegt dat artikel 10 het individu geen recht op toegang verleent tot informatie waarover een overheidsinstantie beschikt, noch de regering verplicht om dergelijke informatie aan het individu te verstrekken. Een dergelijk recht of dergelijke verplichting kan zich echter

voordoen wanneer toegang tot de informatie van groot belang is voor de uitoefening door de persoon van zijn of haar recht op vrijheid van meningsuiting. Hierbij gelden de volgende criteria: (a) het doel van het verzoek om informatie; (b) de aard van de gezochte informatie; (c) de rol van de aanvrager; en (d) of de informatie gereed en beschikbaar was. Klager heeft vanuit zijn functie als journalist om de informatie verzocht. Het Hof merkt op dat de gevraagde informatie naar haar aard duidelijk van algemeen openbaar belang is. Ten slotte merkt het Hof op dat zij geen informatie heeft die erop wijst dat het praktische moeilijkheden of een onredelijke last voor de autoriteiten zou opleveren om de gevraagde informatie te verzamelen. Het weigeren van de gevraagde informatie betreft derhalve een inbreuk op de rechten van klager. Het Hof merkt vervolgens op dat elke analyse van de evenredigheid van de weigering ontbreekt in de nationale uitspraken. Niet kan worden gezegd dat de rechters normen hebben toegepast die in overeenstemming zijn met de procedurele beginselen van artikel 10 en dat zij hebben voldaan aan hun verplichting om "relevante en toereikende" redenen aan te voeren die de inmenging in kwestie zouden kunnen rechtvaardigen. Gelet hierop kan het Hof de rechtmatigheid en het legitieme doel van de weigering van de nationale autoriteiten om de gevraagde informatie te verstrekken, niet nader beoordelen. Het Hof is van oordeel dat in de onderhavige zaak sprake is van een procedurele disfunctie of fout van de kant van de Oekraïense autoriteiten en rechtbanken. Bijgevolg is artikel 10 EVRM geschonden.

EHRM – ARREST – 25 maart 2021 – Matalas t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [1864/18](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD000186418](#)

Vrijheid van meningsuiting – Laster – Ontslag

Artikel 10 EVRM. Klager, een Griekse onderdaan, is veroordeeld voor laster van de voormalig juridisch adviseur van het bedrijf, met name met betrekking tot zijn werk. Klager was CEO van dit bedrijf ten tijde van het feit. Nadat klager aan al zijn medewerkers had gevraagd om informatie aan te leveren met betrekking tot hun professionele activiteiten, en hij twijfelde over de compleetheid van de informatie van de voormalig juridisch adviseur, heeft klager haar ontslagen en een officiële brief gestuurd met de redenen van haar ontslag. Klager stelt dat door de veroordeling wegens laster zijn rechten zijn geschonden.

Het hof overweegt dat een schending van artikel 10 EVRM heeft plaatsgevonden. Het hof stelt vast dat de kritiek op de voormalig juridisch adviseur, te weten haar onprofessionele en onethische werkhouding, door nationale gerechten als feiten zijn geclassificeerd. Het hof acht waarde aan deze classificatie en merkt op dat de nationale gerechten niets hebben gedaan met het verweer van klager dat betrekking hierop heeft. Daarnaast merkt het hof op dat het bewuste document privé naar de voormalig juridisch adviseur is verstuurd zonder deze ergens te publiceren. Tevens merkt het hof op dat de nationale gerechten hebben gefaald rekening te houden met de context van het ontslag en met een potentiële schade die het zou hebben voor de reputatie van de voormalig juridisch adviseur, waarvan het hof de aanwezigheid betwijfelt. Het hof stelt kortom vast dat de nationale gerechten hebben gefaald om de juiste redenen van de veroordeling voor laster te benoemen, hebben gefaald rekening te houden met de situatie, en hebben gefaald om alle relevante feiten te beoordelen. Hierdoor zijn de rechten van klager geschonden.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

The “Pablo Hasél Case” ([Verfassungsblog](#))

NOOT – bij EHRM 2 februari 2021, [Dickinson t. Turkije](#)

- Yes, Prime Minister (bis): prosecution for satirical collage criticising Turkish prime minister's foreign policy violated artist's freedom of expression ([strasbourgobservers](#))
- Case Law: Strasbourg, Dickinson v. Turkey, Yes, Prime Minister (bis): prosecution for satirical collage violated Article 10 – Ronan Ó Fathaigh and Dirk Voorhoof ([Inform](#))

BLOGS

- Should the ECtHR Invoke Article 17 for Disinformation Cases? ([EJILtalk](#))
- Free Speech Advocates Urge EU Legislators To Vote 'No' To Automated Censorship Online ([liberties](#))

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Deel II – Algemeen

- Europese Commissie publiceert algemeen verslag over de werkzaamheden van de EU in 2020 ([ECER](#))
- Geen meerderheid in Tweede Kamer voor initiatiefwetsvoorstel over verankering EU-lidmaatschap in de Grondwet ([ECER](#))
- Ondanks de Covid-19-beperkingen was 2020 voor het EU-Hof toch een bijzonder actief jaar ([ECER](#))
- Mededeling van de Commissie Richtsnoeren voor de uitvoering van de verordening tot oprichting van één digitale toegangspoort Werkprogramma 2021-2022 (Voor de EER relevante tekst) 2021/C 71/02, [PB C 71 van 1.3.2021](#)
- Algemene Rekenkamer start onderzoek naar de uitvoering van EU-regelgeving in Nederland ([Bijzonder strafrecht](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA

Datum	Onderwerp	Titel
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	<p>Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur</p> <p>Docent: Thom Dieben</p> <p>De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw en de Uw en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bijzondere karakter van het EU recht; • Het beginsel van "wederzijdse erkenning"; • Inkomende en uitgaande EAB's en uitleveringsverzoeken; etc.
16 april 2021	ASIEL&MIGRATIE	Webinar Europese ontwikkelingen op het gebied van grenzen, asiel en migratie
28 en 29 april 2021	ASIEL&MIGRATIE	Actualiteiten jurisprudentie Hof van Justitie EU, Stichting migratierecht
6-7 mei 2021 (online en in Trier)	IE	Annual Conference on European Patent Law 2021
20 mei 2021	ASIEL & MIGRATIE	Webinar actualiteiten associatierecht EEG-Turkije
26 mei 2021	IE	Online conference on on EU Copyright Law: State of Play and Future Directions, Institute for Intellectual Property and Market Law (IFIM) at Stockholm University

Datum	Onderwerp	Titel
27 mei 2021 (Online)	GRONDRECHTEN	Conference ECHR - Beyond a Treaty, Universiteit Utrecht, 13.00-17.00 uur
8 juni 2021 (online)	GRONDRECHTEN	ESIL Webinar on ECHR and International Law
21-25 juni 2021 (online)	IE	Summer Course on European Intellectual Property Law Zie IPKat blog voor speciale korting
7 okt 2021	ASIEL & MIGRATIE	Webinar actualiteiten Hof jurisprudentie asiel, Stichting migratierecht, 14.00- 16.15 uur

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)
[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL rechter	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
15.3.21	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	RBDHA zittingsplaats Den Bosch	NL:RBDHA:2019:5967			ECLI:NL:RBDHA:2021:376

Prejudiciële verwijzingen

De prejudiciële verwijzingen zijn terug te vinden op de [website van ECER](#) met een samenvatting van de verwijzing. De prejudiciële verwijzingen zijn nu ook te raadplegen via [curia](#), de website van het HvJ.

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	arrest conclusie einduitspraak
26.3.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:455	Btw			
23.3.21	CBb	ECLI:NL:CBB:2021:311	landbouw			
19.2.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:271	IE			
4.2.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:800	Asiel & Migratie	C-69/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
29.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Zwolle	ECLI:NL:RBDHA:2021:727	Asiel & Migratie	C-66/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
26.1.21	RB. Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:466	Asiel & Migratie	C-39/21 PPU en C-704/20 PPU	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
12.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats: Haarlem	ECLI:NL:RBDHA:2021:157	Asiel & Migratie	C-19/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
23.12.20	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2020:3034	Asiel & Migratie; vreemdelingenbewaring	C-704/20 PPU en C-39/21 PPU	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	NJB 2021/220
22.12.20	CBb	ECLI:NL:CBB:2020:1034	Landbouw	C-36/21	Sense Visuele Communicatie en Handel	
17.12.20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:3216	Sociale zekerheid	C-713/20	Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank	

7.12.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:6229	Overlevering en uitlevering			
24.11.20	Rechtbank Den Haag, zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785 (was: ECLI:NL:RBDHA:2020:11918)	Asiel & Migratie	C-624/20	Staatssecretaris van veiligheid en justitie	
20.11.20	Rechtbank Den Haag, Zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785	Burgerschap			
19.10.20	Rechtbank Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:10488	Asiel&migratie	C-579/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
30.9.20	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2020:8185	Luchtvaartclaim	C-512/20 (gevoegd met C-561/20)	Swiss international airlines	
10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2020:9077	Asiel & Migratie	C-459/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
3.9.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:4328	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:3552	IPR	C-498/20 ECER	BMA Nederland	
31-7-20	Rb AMS	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	Overlevering ; rechtsstaat Polen	C-354/20 en C-412/20-PPU - Openbaar Ministerie	Openbaar Ministerie	Arrest 17.12.2020 conclusie 12.11.2020
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uww	
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG	C-245/20		
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			

20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NLRBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NLHR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NLHR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	conclusie 11.2.2021
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NLRBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	conclusie 11.2.2021
13.12.19	HR	ECLI:NLHR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	arrest 3.2.2021
8.11.19	HR	ECLI:NLHR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	conclusie 10.2.2021
20.9.19	HR	ECLI:NLHR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	Arrest 17.12.2020
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NLRBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	Arrest 10.9.20 Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	arrest 24.2.2021 conclusie 20.10.20
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:RVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:BAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19

22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	Einduitspraak 15.3.21 arrest 14.1.21 conclusie 2.7.20
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBb:2019:168	Electriciteitsrichtlij n	C-360/19	Crown van Gelder	arrest 8.10.20 conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBb:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiters	arrest 27.1.21 conclusie 25.11.20
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	Einduitspraak 18.12.20 arrest 8.10.20
19.4.19	Hoge Raad	NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustoepwekkende middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	Einduitspraak 17.12.20 arrest 1.10.20 conclusie 27.2.20
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	arrest 27.1.21
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19	Dexia NL	arrest 27.1.21

				en C-289/19		
5.3.19	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2019:2097</u> – <u>ECLI:NL:RBDHA:2019:2095</u>	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister va buitenlandse zaken e.a.	<u>arrest</u> 24.11.20 <u>conclusie</u> 9.9.20
22.2.19	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2019:292</u>	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	<u>Arrest</u> <u>3.9.20</u> <u>conclusie</u> 2.4.2020
12.2.19	Hof	<u>ECLI:NL:GHAMS:2019:1170</u> (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	<u>Arrest</u> 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2019:152</u>	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	<u>einduitspraak</u> 9.10.20 <u>arrest</u> 9.7.2020 <u>Conclusie</u> 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2019:260</u>	Omgevings- vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	<u>conclusie</u> <u>28.1.21</u>
21.12.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:2361</u>	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	<u>ECLI:NL:RBLIM:2018:12159</u>	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	<u>arrest</u> 14.1.21 <u>conclusie</u> 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem- Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2018:11244</u>	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	<u>Arrest</u> 3.9.20 <u>Conclusie</u> 19.3.20
18.12.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:662</u>	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	<u>arrest</u> 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:2309</u>	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	<u>Einduitspraak</u> 27.11.2020 <u>Arrest</u> 17.9.20 <u>Conclusie</u> 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:2322</u> <u>ECLI:NL:HR:2018:2174</u> (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	<u>arrest</u> 1.12.20 <u>conclusie</u>

						30.4.20
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie 23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsm odelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ-vrachtwagenchouffeurs	C-610/18	AFMB	Einduitspraak 19.11.2020 Arrest 16.7.20 Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	Einduitspraak 17.11.20 arrest 19.12.19 conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:340	landbouw; tarieven NVWA	C-478/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbescher- mingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	Einduitspraak 10.11.20 arrest

						14.11.19 <u>conclusie</u> 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	<u>ECLI:NL:GHSHE:2018:2685</u>	btw	C-420/18	IO	<u>Einduitspraak</u> 12.12.19 <u>arrest</u> 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	<u>ECLI:NL:CBB:2018:283</u>	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	<u>beschikking</u> 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1737</u>	Schengengrensc ode	C-380/18	E.P.	<u>Einduitspraak</u> 2.9.2020 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 11.7.19
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1738</u> <u>ECLI:NL:RVS:2018:1739</u> <u>persbericht</u>	Schengengrensc ode	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	<u>Einduitspraak 1739</u> 2.9.20 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>Conclusie</u> 11.7.19
5.6.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:260</u>	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	<u>einduitspraak</u> 20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 26.6.19
9.5.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1503</u>	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	<u>Einduitspraak</u> 25.11.2020 <u>arrest</u> 5.2.20 <u>conclusie</u> 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:2835</u>	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	<u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:630</u>	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 11.4.19

19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	<u>beschikking</u> 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	<u>Arrest</u> 19.9.19 <u>conclusie</u> 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	<u>Einduitspraak</u> 8.11.19 <u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	<u>Arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	<u>Einduitspraak</u> 10.7.20 <u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	<u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	<u>Einduitspraak</u> 12.5.20 <u>arrest</u> 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG <u>advies</u> <u>einduitspraak</u> <u>Arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	<u>arrest</u> 10.1.19 geen conclusie

31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Einduitspraak 29.4.20 Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	Einduitspraak 19.12.19 arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	Einduitspraak 14.1.2020 Arrest 29.7.19 conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak 29.11.19 Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch NL:HR:2020:115 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 NL:GHSHE:2019:2385

						<u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2669</u>	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Einduitspraak</u> 3.7.19 <u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7037</u>	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u> 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7038</u>	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	<u>Einduitspraak</u> 19.9.19 <u>arrest</u> 24.6.19 <u>conclusie</u> 27.11.18
27.9.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2571</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:2572</u>	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	<u>arrest</u> 2.4.19 <u>conclusie</u> 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	<u>ECLI:NL:GHDHA:2017:2815</u>	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	<u>arrest</u> 4.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2431</u>	btw; webcam	C-568/17	Geelen	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 12.2.19
20.9.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2492</u>	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	<u>Einduitspraak</u> 16.7.19 <u>arrest</u> 14.3.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2269</u>	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	<u>Einduitspraak</u> 3.7.2020

						NL:PHR:2020:214 6.3.20 <u>arrest</u> 6.2.2019 <u>conclusie</u> 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsers	C-477/17	Balandin	<u>arrest</u> 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinshereniging srichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	<u>arrest</u> 14.2.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezinshereniging ; termijn	C-380/17	K en B	<u>Einduitspraak</u> 27.12.18 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kentekenbewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17

						<u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C- 271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	C- <u>293/17</u> C- <u>294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C- 272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019 <u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:3625</u>	diensten; Postrichtlijn	C- 256/17	Sandd	<u>beschikking</u> <u>2.7.18</u> <u>conclusie</u> 20.6.18
10.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1252</u>	asiel & migratie	C- 257/17	C en A	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:4032</u>	asiel	C- 213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18
19.4.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1098</u>	nationaliteit	C- 221/17	Tjebbes ea.	<u>Einduitspraak</u> 12.2.20 <u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18
29.3.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:858</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:869</u>	asiel	C- 175/17 C- 180/17	X	<u>Einduitspraak</u> 26.9.18 <u>NL:RVS:2019:457</u> - <u>NL:RVS:2019:505</u>

						<u>Persbericht RvS</u> 24.1.18 26.9.2018 <u>arrest</u> (C-175/17) <u>arrest</u> (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:346</u> (ingetrokken) <u>ECLI:NL:HR:2017:342</u> (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktiefonds Deko	<u>Arrest</u> 30.1.20 <u>Conclusie</u> 5.9.19 <u>Beschikking</u> 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:872</u>	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:873</u>	Asiel	C-47/17	X	<u>Einduitspraak</u> 7.5.19 <u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:440</u>	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>Einduitspraak CBb</u> 5.3.19 <u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2834</u>	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:12824</u>	Asiel & migratie	<u>C-550/16</u>	A en S	<u>arrest</u> 14.4.2018 <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2016:4101</u>	SZ	<u>C-551/16</u>	Klein Schiphorst	<u>arrest</u> 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17

30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	einduitspraak 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak NL:CBB:2018:647 NL:CBB:2018:648. arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17

18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NLRBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	<u>arrest</u> 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	<u>arrest</u> 9.11.2017 <u>geen conclusie</u>
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	<u>arrest</u> 26.7.17 <u>conclusie</u> 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	<u>Einduitspraak</u> 6.2.19 <u>arrest</u> 12.6.18 <u>conclusie</u> 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	<u>arrest</u> 22.6.2017 <u>conclusie</u> 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	<u>Einduitspraak Hoge Raad</u> 15.9.2017 <u>arrest</u> 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2020

- [Jaarverslag 2020 EHRM](#)
- Strasbourg Court Publishes the 2020 Annual Report ([ECHRblog](#))

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [Country factsheet Netherlands \(december 2020\)](#)
- [Press country profile Netherlands \(juli 2020\)](#)
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	16.2.21	No violation	Court	2	19732/17	6 EVRM	Bestuursrecht	
Hasselbaink	9.2.21	Violation	Court	2	73329/16	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Zohlandt	9.2.21	Violation	Court	2	69491/16	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Maassen	9.2.21	Violation	Court	2	10982/15	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Keskin	19.1.21	Violation	Chamber	2	2205/16	6 EVRM	Strafrecht	
Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	25402/14	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.2.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	

Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	<u>23192/15</u>	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet- ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	<u>29593/17</u>	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	<u>37617/10</u>	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(e n)	Onderwerp	NL rechter
F.O. e.a. t. Italië en NL	15.10.20	Strike-out	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	
Chaloub en Camara	15.10.20	Strike-out	<u>7338/16</u>	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & migratie	
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Geweld politie	
Z.N.	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	
Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. e.a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	

Nevé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslagen en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013

W.M.	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AVD geeft info door	<u>Rb Den Haag</u> <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cerneia	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
Barry	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudings bevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkh eid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghani stan	-

Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiede tentie, rechtmatighe id - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfacilit eiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsr echt – Huisvestings vergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Larijsen e.a.	22.2.21	<u>56896/17</u> e.a.	11 EVRM	Vrijheid van vereniging	
Azzaqui	12.2.21	<u>8757/20</u>	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & Migratie	
Kamaliza	17.12.20	<u>39513/20</u>	8 EVRM	Asiel & Migratie	
Mahamud	2.12.20	<u>64534/19</u>	8 EVRM	Asiel & Migratie	
Asaad	16.10.20	<u>31007/20</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Italmoda Mariano Previti e.a.	13.10.20	<u>16395/18</u>	7 EVRM	Btw – Fraude – geen straf zonder wet	
W.R.	6.10.20	<u>989/18</u>	6 EVRM	Eerlijk proces; afwezigheid advocaat bij politieverhoor en onderzoek	
Jneid	29.9.20	<u>57264/18</u>	10 EVRM; 2 Vierde Protocol	Vrijheid van verplaatsing; meningsuiting, godsdienst; terrorismebestrij ding ; gebiedsverbod	
A.M.A.	3.9.20	<u>23048/19</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	<u>45644/18</u>	8 EVRM	Familie recht; ouderlijke macht	

Hoeste	27.8.20	<u>71507/16</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	
Snijders	16.7.20	<u>56440/15</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	
John	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy Strike out 15.10.20 <u>48125/19</u>	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 <u>45067/18</u>	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel - Afghanistan - Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel - Afghanistan - Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingend etentie op Curacao - Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel - Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel - Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht - Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18

					Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Burando Holding B.V. v	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Port Invest B.V.	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb</u>
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverz oek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane Arrest ; no violation 2.6.18	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijd enis	-
de Legé	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015

Stichting Landgoed Steenberg e.a. <u>Arrest</u> 16.2.21	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/ Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/ pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt <u>Arrest</u> 9.2.2021	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigings grond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink <u>Arrest</u> 9.2.2021	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld – Voorarrest	Rechtbank Rotterdam_31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	<u>43462/16</u>	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin <u>arrest</u> : 19.1.2021	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; violation No 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> <u>Arrest</u> <u>EHRM</u> <u>28.7.2020</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

An advisory opinion may only be requested in the context of a case pending before the domestic courts. The acceptance or refusal to examine the request is at the Court's discretion. A panel of five judges decides whether to accept the request, giving reasons for any refusal.

Advisory opinions, given by the Grand Chamber, give reasons and are not binding. Opinions are published and communicated to the requesting court or tribunal and to the relevant High Contracting Party. Judges are entitled to deliver a separate opinion. The panel and the Grand Chamber include *ex officio* the judge elected in respect of the High Contracting Party to which the requesting court or tribunal pertains.

The aim of Protocol No. 16 is to enhance interaction between the Court and national authorities and thereby reinforce the implementation of Convention rights and freedoms by requesting courts in their adjudication of pending cases.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
19.11.2020	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	Persbericht: afwijzing van het verzoek 1.3.2021 persbericht (4.12.2020)
5.11.2020	Litouwen	Afzettingsprocedure parlamentslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	Persbericht: zaak wordt behandeld 28.1.21 persbericht (11.12.2020)
2.8.2019	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	29.5.2020 Advisory opinion persbericht
12.10.2018	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	10.4.2019 Advisory opinion Persbericht 26.6.2014 Menneson t. Frankrijk